DZIENNIK

PRAW

z roku 1843.

W KRAKOWIE

W DRUKARNI UNIWERSYTECKIEJ.

REGESTR

DZIENNIKA PRAW

z roku 1843.

Numer Dz. Gł. Sen.	Wyszczególnienie przedmiotu	Stronnica
6891 z r. 1842	Dodatek do §. 15 Urządzenia Zgromadzeń filialnych, starozakonnych handlem trudniących się	
1163	O szynkowaniu trunków po wsiach Okr. . .	
6 *Dz. Konf.*	Statut organizacyjny wewnętrznego urządzenia Senatu	

Numer Dz. Gł. Sen.	Wyszczególnienie przedmiotu	Stronnica
1140	O dozorach kościelnych po parafiach . . .	74
2650	Urządzenia Cechowe .	55
3453	Ustawa zabraniająca wyrabiania złota i srebra na próbę dowolną .	

Nro 6891 z r. 1842.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Uznawszy potrzebę bliższego oznaczenia warunków zamieszczonych w §. 15 Urządzenia dla Zgromadzeń filialnych Starozakonnych handlem różnego rodzaju tu w M. Krakowie jako też w M. Chrzanowie trudniących się, pod d. 14 Listopada z. r. do L. 6029 w Dzienniku praw ogłoszonego, mianowicie co do możności nabywania przez Starozakonnych nauki i wprawy czeladniczej u kupców Chrześcian,

a następnie nabycia przez to przymiotu do możności należenia z czasem do kongregacyi kupieckiéj, postanowiliśmy niniejszym do warunków już w powołanym §fie wyszczególnionych, a mianowicie zaraz po ustępie lit. *c* dodać jeszcze dwa, jak następuje:

d) iż kongregacya kupiecka na przyjęcie Starozakonnego na terminatora przez pewnego kupca do kongregacyi należącego zezwala.

nadto złożą

e) świadectwo dobrej konduity przez Dyrekcyą Policyi onymże wydane.

które to dodatkowe postanowienie Dziennikiem praw ogłoszoném zostaje.

Działo się na posiedzeniu naszém w Krakowie dnia trzynastego miesiąca Sty-

cznia tysiącznego ośmsetnego czterdziestego trzeciego roku.

Prezes Senatu
SCHINDLER.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
DAROWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

Nro 1168.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Mając na uwadze potrzebę ustanowienia pewnych zasad do udzielania zezwoleń na budowanie po miastach, koloniach i wsiach w Okręgu Miasta Krakowa leżących, karczem i zaprowadzenia szynków przez właścicieli i tych posiadaczów wieczystych, którzy mają prawo propinacyi, w którym to względzie Rozporządzeniem Senatu Rządzącego z dnia 7 Czerwca 1841 roku do Liczby 2940 D. G. S. wydanem zabronienie zakładania nowych

karczem i szynków postanowionem zostało, mając oraz na względzie zabezpieczenie praw propinacyjnych właścicieli dóbr, które zwłaszcza po miastach Okręgowych pod pozorem wolności handlu trunkami zagranicznemi, na uszczerbek są wystawionemi przez szynkowanie tychże z strony handlujących, uznaliśmy w względzie Policyjnym potrzebę wydania stosownego Rozporządzenia, dla czego stanowimy co następuje:

§. 1.

Właściciele i posiadacze wieczyści dóbr którym służy prawo propinacyi, mają wyłączną wolność wyrabiania trunków, handlowania temiż z wyrobu własnego lub kupna pochodzącemi, i szynkowania na swą korzyść takowemi w swych dobrach i na własnym gruncie, a to względnie przestrzeni ich prawu propinacyjnemu ulegającéj, przez co atoli handel trunkami zagranicznemi bez połączonego wyszynku w

miejscu handlu, nie jest wzbroniony kupcom po miastach Okręgowych osiadłym, lub po wsiach, za zezwoleniem właścicieli dóbr i praw propinacyjnych, osiedlenie swe w celu handlu mającym, o ile ci prócz tego szczególne na to konsensa odnośnie do właściwych Ustaw posiadają.

§. 2.

Gdy nie zachodzi potrzeba ograniczania tak ilości browarów lub gorzelni, jakoteż rodzajów handlu trunków dla właścicieli dóbr i posiadaczów wieczystych prawo propinacyi mających, przeto jedynie pod względem ilości wyszynków po karczmach i domach szynkownych, liczba tychże ograniczoną będzie według następujących oznaczeń.

§. 3.

Ponieważ w miastach Okręgowych nie tylko ludność miejscowa ale i ruch han-

dłowy stanowią właściwe względy, pod któremi ilość szynków oznaczoną być może, a te przecież w kolei czasu ciągłéj ulegają zmianie, przeto ten ogólny przepis Policyjny zawsze zachowanym być ma: iż liczba szynków po miastach Okręgowych nie może nigdy przechodzić proporcyi, jaka z ogólnéj ludności samego Miasta Krakowa do ogólnéj ilości dozwolonych między okopami Miasta Krakowa szynków wypływa.

Liczba takowa ilości szynków co do każdego miasta Okręgowego w miarę istotnéj potrzeby od czasu do czasu, to jest co lat dziesięć, przez Rozporządzenie Policyjne oznaczoną będzie. Nateraz utrzymuje się obecnie istniejąca ilość szynków jakoto:

w Mieście Chrzanowie 27.
w Mieście Trzebini 6.
w Miasteczku Nowagóra 3.

§. 4.

Każdy właściciel lub posiadacz wieczysty innych dóbr ziemskich, którym służy prawo propinacyi, gdy te stanowią w skutku dzieła regulacyi hypotek pierwotnie przez Kommissyą Hypoteczną uskutecznionego oddzielną realność i ciało hypoteczne, chociażby takowe z jednego tylko folwarku lub włości składały się bez względu nawet na ilość ludności ma prawo do mienia wyszynku jednego. W dobrach zaś obszerniejszych, gdzie ludność znaczniejsza znajduje się, chociażby takowe z kilku lub kilkunastu i więcej wsi i folwarków w jedno ciało hypoteczne połączone były, służy właścicielowi lub posiadaczowi wieczystemu wolność zaprowadzenia ilości wyszynków w następującej proporcyi, jako to:

a) W każdych dobrach nieprzerwaną lecz sobie przyległą przestrzeń od **600** do **900** morgów chełmińskich (jeżeli tak

dobra pomierzone) lub téż morgów krakowskich według Ustawy z dnia 16 Grudnia 1835 roku po trzy sznury kwadratowe licząc na sznur 75 łokci bieżących, a na łokieć 596 milimetrów francuzkich (jeżeli dobra późniéj tak mierzone) trzymających mającą a mieszczącą osiadłość taką, iż ludność ogólna 400 osób przenosi, mogą być dwa szynki.

b) Na przestrzeni 900 morgów przenoszącéj i więcéj na 600 osób ludności ogólnéj mieszczącéj, mogą być trzy wyszynki i tak następnie.

c) Na przestrzeni więcéj niż dwa razy po 600 morgów obejmującéj i ilość osiadłéj na gruncie ludności więcéj niż dwa razy po 400 osób mieszczącéj, to jest na przestrzeni morgów przeszło 1200, gdzie ludność przechodzi 800 osób, mogą być cztéry wyszynki, a następnie:

d) Na przestrzeni **1500** morgów przenoszącéj a więcéj nad **1000** osób ogólnéj ludności mieszczącéj, może być pięć wyszynków i tak daléj, co również do dóbr Miastom Okręgowym przyległych odnosić się ma. W szczególnych jednakże przypadkach, gdzie wzgląd właściwy na położenie miejscowe i potrzebę austeryi przy gościeńcach licznie uczęszczanych mieć wypadnie, oceni Senat Rządzący właściwość udzielenia lub odmówienia konsensu nadporządkowego na otworzenie wyszynku.

§. 5.

Wyszynki istniejące, które Rozporządzeniem Senatu Rządzącego z d. 7 Czerwca 1841 r. utrzymane zostały, to jest te, które przed témże Rozporządzeniem a raczéj po dzień 10 Czerwca 1841 r. już istniały, bądź któreby po dniu tymże za

konsensem Senatu otworzone były, pozostają się na przyszłość tak co do liczby jako i stanu, przenoszenie jednakże tychże na inne miejsce, lub odbudowywanie nowych w témże samém miejscu po skassowaniu starych karczem zajezdnych lub domów wyszynku, tylko za zezwoleniem Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi nastąpić może; przyczem mianym być winien wzgląd na to czyli wyszynk takowy mieści się w liczbie porządkowych.

§. 6.

Od dnia ogłoszenia Ustawy niniejszéj, nikt nie może otwierać nowego wyszynku bez pozwolenia Rządu, w braku zaś kwalifikacyi do otworzenia takowego według warunków w §. 3 oznaczonych, pozwolenie odmówioném zostanie.

§. 7.

Dla zabezpieczenia właścicieli i posiadaczów wieczystych dóbr prawo propinacyi mających, oznaczoną zostaje wol-

ność handlu trunkami zagranicznemi w §fie 1. wzmiankowana w ten sposób, iż tylko sprzedaż takowych nie na mniejszą miarę jak na butelkę, i nie do zużycia w miejscu handlu czyli nie w sposobie wyszynku dziać się może. Wyszynki bowiem zagranicznych trunków nie tylko że bez zezwolenia posiadaczów praw propinacyjnych otwierane być nie mogą, ale nadto w liczbie oznaczonych wyszynków mieścić się, lub z temiż połączone być winny, inaczéj bowiem miejsca mieć nie mogą.

§. 8.

Co do miejsc do stawiania karczem i otwierania wyszynków zachowane będą następujące względy:

a) w bliskości kościołów i szkółek dozwalane być nie mogą;

b) również nie mogą być umieszczane na granicach włości a w miejscach odśrodkowych osiadłości głównych, od gościeńców i dróg głównych odległych.

§. 9.

Wykonanie niniejszego Rozporządzenia, które jako obowiązujące od dnia 1 Maja r. b. uważane mieć chcemy, Władzom krajowym, do których to z natury przedmiotu należy zalecamy.

Działo się w Krakowie na Posiedzeniu Naszem dnia szóstego Marca Tysiącznego Ośmsetnego Czterdziestego Trzeciego roku.

Prezes Senatu
SCHINDLER.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
MAJEWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

Dzień ogłoszenia d. 1 Maja 1843 r.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Wysokie, kraj W. M. Krakowa Protegujące Dwory, uznawszy potrzebę uzupełnienia zmian, jakich zaprowadzenia w Przepisach Organicznych dobro publiczne tegoż kraju zgodnie z Ich Ojcowskiemi widokami wymagało, raczyły wskazać zasady do nowego Wewnętrznego Urządzenia Senatu.

W skutku czego, gdy nowy Statut Organiczny Wewnętrznego Urządzenia Senatu, na wzmiankowanych zasadach oparty i Najwyższą Sankcyą Najjaśniej-

szych Opiekuńczych Dworów zaopatrzony, udzielony nam został w celu wprowadzenia onegóż w wykonanie: Statut przeto dopiero rzeczony od dnia 1 Czerwca r. b. obowiązywać mający, tak w texcie francuzkim, który za autentyczny uważanym być ma, jak i w przekładzie na język ojczysty, do powszechnéj wiadomości obywateli i mieszkańców W. M. Krakowa i Jego Okręgu podajemy, i zamieszczenie onegoż w Dzienniku Praw postanawiamy.

Działo się w Krakowie na Posiedzeniu Senatu dnia Dwudziestego siódmego Marca Tysiąc Ośmset Czterdziestego Trzeciego roku.

Prezes Senatu
SCHINDLER.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
MAIEWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

STATUT ORGANIQUE
POUR LE SÉNAT

de la ville libre de Cracovie.

TITRE I.

Disposition générales.

Article 1.

Le Gouvernement de la ville libre de Cracovie et de son territoire reside dans un Sénat, composé d' un Président, de huit Sénateurs, et d' un Secrétaire général.

Article 2.

Le Président du Sénat, ainsi que les Sénateurs seront nommés par les trois hautes Cours protectrices.

Le Secrétaire général est à la nomination du Sénat, qui se conformera relativement à cette nomination aux dispositions de l' article 15 du présent statut.

STATUT ORGANICZNY

DLA SENATU

Wolnego Miasta Krakowa.

TYTUŁ I.

Rozporządzenia Ogólne

Artykuł 1.

Rząd W. M. Krakowa i Jego Okręgu zostaje w Senacie, złożonym z Prezesa, ośmiu Senatorów i Sekretarza Generalnego.

Artykuł 2.

Prezes Senatu równie jak i Senatorowie będą mianowanymi przez Trzy Wysokie Protegujące Dwory.

Mianowanie Sekretarza Glnego zależy od Senatu, który stosować sie w tej mierze będzie do rozporządzeń Art. 15go niniejszego Statutu.

Article 3.

La durée de la gestion du Président du Sénat et de six des Sénateurs est fixée à trois ans consecutifs; mais ils pourront, passé ce terme, être appelés derechef à remplir les mêmes fonctions.

Deux des Sénateurs seront nommés à vie.

Article 4.

Ne pourront être appelés à siéger simultanément au Sénat, le père et le fils, les frères, les beaux frères, l' oncle et le neveu, le beau père et le gendre ou le beau fils.

Article 5.

Les hautes Cours protectrices se réservent la faculté de conférer au Directeur de police et au Commissaire du Gouvernement près les instituts de l' instruction publique, après de longs et utiles services, le titre de Sénateur honoraire.

Artykuł 3.

Urzędowanie Prezesa Senatu i sześciu Senatorów będzie trwało przez lat trzy po sobie idących, lecz po upływie takowych, będą mogli być na nowo powołanymi do pełnienia tychże samych obowiązków.

Dwóch z Senatorów mianowani będą dożywotniemi.

Artykuł 4.

Nie będą mogli być powołanymi do zasiadania jednocześnie w Senacie, Ojciec i syn, bracia, szwagrowie, stryj z synowcem (lub wuj z siostrzeńcem) teść i zięć albo pasierb.

Artykuł 5.

Wysokie Protegujące Dwory pozostawiają sobie możność udzielenia tytułu honorowego Senatora Dyrektorowi Policyi, tudzież Kommissarzowi Rządowemu przy Instytutach Naukowych, po długiej i użytecznej Ich służbie.

Article 6.

Dans le cas, où le Sénateur, ou même le Président du Sénat ne répondrait pas à la confiance que les trois hautes Cours protectrices avaient placée en lui, Elles se réservent la faculté de lui retirer son poste, même avant l' expiration du terme pour lequel il avait été nommé.

Article 7.

Le poste de Président du Sénat et de Sénateur est incompatible avec tout autre emploi ou fonction publique salariée.

Article 8.

Aucun des membres du Gouvernement, ni autre Employé public ne peut se prévaloir de l' exercice de ses fonctions, pour se mettre à couvert de poursuites judiciaires par devant les tribunaux, soit en matière civile, soit en matière criminelle.

Artykuł 6.

Na przypadek, gdyby który z Senatorów a nawet Prezes Senatu nieodpowiedział położonemu w Nim przez Wysokie Dwory Protegujące zaufaniu, zastrzegają sobie Też Dwory możność usunięcia Go z urzędu, choćby nawet przeciąg czasu, na który był mianowanym, nie upłynął.

Artykuł 7.

Obok urzędu Prezesa Senatu i Senatora żaden inny urząd lub obowiązki z Skarbu Publicznego płatne nie mogą być sprawowanemi.

Artykuł 8.

Żaden z Członków Rządu ani inny Urzędnik publiczny nie może się zasłaniać sprawowaniem obowiązków urzędowych od odpowiedzialności przed Sądami bądź w przedmiotach cywilnych bądź w przedmiotach karnych.

Article 9.

Aucun membre du Gouvernement ne saurait acquérir, ni prendre en ferme des biens, appartenant à l' Etat.

Il ne peut non plus entrer ni directement ni indirectement soit pour sa personne en particulier, soit en communauté avec d' autres, dans aucune entreprise du Gouvernement, ni contracter des fournitures pour le compte de l' Etat, sous peine de nullité du contrat; et le contrevenant sera en outre obligé de dédommager le fisc du retard ou mécompte qui pourrait en resulter.

Article 10.

En cas de doute sur l' interprétation du présent statut, les Résidens des trois hautes Cours protectrices, réunis en Conférence, auront à prononcer sur la question.

Artykuł 9.

Żaden z Członków Rządu nie może nabywać na własność, ani dzierżawić realności Skarbowych.

Nie może również podejmować czy to bezpośrednio czy pośrednio, sam jeden lub w spółce z kim innym jakiegobądź przedsiębiórstwa Rządowego, ani wchodzić w umowę o jakie dostawy na rachunek Rządu, pod nieważnością umowy; przekraczający w téj mierze obowiązanym będzie prócz tego do wynagrodzenia Skarbu publicznego za zwłokę lub stratę wyniknąć ztąd mogącą.

Artykuł 10.

W razie wątpliwości pod względem tłumaczenia przepisów niniejszego statutu, Rezydenci Trzech Wysokich Dworów Protegujących w konferencyą zebrani, co do zachodzącéj kwestyi orzekną.

Article 11.

Le présent statut ne pourra être modifié que du consentement des trois hautes Cours protectrices, sauf les dispositions, renfermées dans les articles 58, 59, 61, 70, 71, 77, 78, 79, 82, 83, 94, 101 et 104, qui pourront être changées par le Sénat, aprés s' être entendu à cet effet avec les Résidens des trois Cours.

Article 12.

Toute disposition des lois existantes qui se trouverait être contraire au présent statut, est abolie.

TITRE II.

Des attributions du Sénat.

Article 13.

Le Sénat et son Président exercent le pouvoir exécutif, conformément aux lois et réglements en vigueur.

Artykuł 11.

Niniejszy Statut nie będzie mógł być zmienionym, jak tylko za zezwoleniem Trzech Wysokich Protegujących Dworów, wyjąwszy rozporządzenia, Artykułami: 58, 59, 61, 70, 71, 77, 78, 79, 82, 83, 94, 101 i 104 objęte, które będą mogły być zmienionemi przez Senat, za porozumieniem się w tym względzie z Rezydentami Trzech Dworów.

Artykuł 12.

Wszelkie rozporządzenia istniejącemi ustawami objęte, któreby się okazały w sprzeczności z niniejszym Statutem, uchylają się.

TYTUŁ II.

O Attrybucyach Senatu.

Artykuł 13.

Senat i Jego Prezes sprawują władzę wykonawczą stosownie do ustaw i urządzeń obowiązujących.

Article 14.

Le Sénat, en se conformant scrupuleusement au mode prescrit par les statuts pour les différentes branches du service public, nomme à tous les emplois sans distinction de grade, hormis ceux, exceptés par le présent statut.

Article 15.

Lorsqu'il s' agit de la nomination du Secrétaire général du Sénat, du Directeur de police, du Commandant de la milice, du Commissaire du Gouvernement près les établissements de l' instruction publique, des Juges de la Cour supérieure et des Juges à vie du Tribunal du pays *(Landesgericht)*, le Sénat ne peut y procéder, qu' après s' être entendu à ce sujet, par l' organe de son Président, avec les Résidents des trois hautes Cours protectrices.

Article 16.

Les Présidens de la Cour supérieure et du Tribunal du pays *(Landesgericht)*

Artykuł 14.

Senat w ścisłém zastósowaniu się do prawideł, statutami różnych gałęzi służby publicznej wskazanych, mianuje na wszystkie urzędy bez różnicy stopnia, procz tych, które są niniejszym statutem wyjęte.

Artykuł 15.

Jeżeliby szło o mianowanie Sekretarza Glnego Senatu, Dyrektora Policyi, Kommendanta Milicyi, Kommissarza Rządowego przy Instytutach Naukowych, Sędziów Sądu wyższego i Sędziów dożywotnich Trybunału (Landesgericht), Senat nie będzie mógł do takowego przystąpić, aż dopiéro po zniesieniu się w téj mierze przez organ Prezesa swego z Rezydentami Trzech Wysokich Protegujących Dworów.

Artykuł 16.

Prezesi Sądu Wyższego i Trybunału (Landesgericht) nie mogą być mianowa-

ne peuvent être nommés que du consentement des trois hautes Cours protectrices.

Article 17.

En nommant aux places vacantes dans la ligne administrative, le Sénat y procédera, autant que faire se pourra, par la voie des concours, qu'il fera publier par son Secrétaire général; et il instituera et munira d'une instruction détaillée une Commission chargée d'examiner et de classer les aspirants, conformément à leurs connaissances et capacités.

Article 18.

Le concours terminé, le Sénat fera dresser par son Secrétaire général la liste des compétiteurs à laquelle ce fonctionnaire aura soin de joindre les attestats requis, annexés aux demandes des concurens, ainsi que l'avis de la commission d'examen quant à leurs capacités.

ni jak tylko za zezwoleniem Trzech Wysokich Protegujących Dworów.

Artykuł 17.

W mianowaniu na posady wakujące w linii Administracyjnéj, Senat trzymać się będzie, o ile się to da uskutecznić, drogi konkursu, ogłoszenie którego Sekretarzowi Glnemu zaleci, niemniéj ustanowi i w szczegółową instrukcyą zaopatrzy Kommissyą do examinowania i klassyfikowania kandydatów, wedle stopnia posiadanych przez nich wiadomości i uzdolnienia.

Artykuł 18.

Po zamknięciu konkursu, Senat zaleci Sekretarzowi Glnemu ułożenie listy ubiegających się, do któréj Tenże załączy wymagane dowody, przy prośbach Kandydatów złożone, równie jak i zdanie Kommissyi Examinacyjnéj pod względem ich uzdolnienia.

Toutes ces pièces seront remises par le Secrétaire général au Président, qui en fera son rapport au Sénat et proposera pour la place vacante celui des compétiteurs, qui réuniera aux connaissances et capacités nécessaires, reconnues par la commission d' examen, la recommandation d' une vie exemplaire, et s' il y a lieu, d' une pratique déjà acquise au service.

Sur ce rapport, le Sénat, en passant au scrutin, choisit sur la liste à lui présentée, à la simple pluralité de voix, le candidat qui doit être revêtu du poste dont il s' agit.

Article 19.

Le Sénat reçoit dans son complet ordinaire le serment de son Président et des Sénateurs, ainsi que de tous les autres fonctionnaires.

Wszystkie te dowody Sekretarz Glny złoży Prezesowi Senatu, który oparte na nich zdanie sprawy przedstawi Senatowi, i zaproponuje na posadę wakującą tego z Kandydatów, który obok wiadomości i uzdolnienia przez Kommissyą Examinacyjną przyznanego, zalecać się będzie moralnością postępowania, a jeżeli to być może, i nabytém w służbie publicznéj doświadczeniem.

Po wysłuchaniu tego sprawozdania Senat przystępując do wotowania, wybiera z przedstawionéj Mu listy prostą większością kresek Kandydata powołać się mającego na posadę, o obsadzenie któréj idzie.

Artykuł 19.

Senat odbiera w zwyczajnym swoim komplecie przysięgę od swego Prezesa i Senatorów, równie jak i od wszystkich innych Urzędników.

Article 20.

Le Sénat nomme également à tous les bénéfices ecclésiastiques, dont la collation appartient à l'Etat, à l' exception des quatre places au chapître, reservées aux docteurs des facultés, exerçant les fonctions d' enseignement; ces places sont conférées par l' Université.

Le Sénat ne peut toutefois nommer aux bénéfices, dont la collation lui appartient, que des individus qui auront prouvé avoir fait avec succès un cours complet de théologie, soit à l' Université de Cracovie, soit dans les Etats d' une des trois hautes Cours protectrices, et qui possèderont en outre les autres qualités nécessaires pour remplir dignement leurs fonctions ecclésiastiques.

Article 21.

Le Sénat, par l' organe de son Président, exerce la surveillance suprême sur tous les Employés de sa nomination.

Artykuł 20.

Senat mianuje także na wszystkie beneficya kościelne, których nadawstwo jest przy Rządzie, wyjąwszy cztery miejsca w Kapitule zastrzeżone dla Doktorów fakultetów, sprawujących obowiązki professorskie; miejsca te przez Uniwersytet są rozdawane.

Wszakże i na beneficya od nadawstwa Rządu zależące, nie będzie mógł Senat powoływać jak tylko Indywidua, które udowodnią, iż całkowity kurs teologii z dobrym postępem ukończyły, bądź to w Uniwersytecie krakowskim, bądź w krajach jednego z 3ch Wysokich Protegujących Dworów, i któreby prócz tego posiadały przymioty, do godnego dopełniania obowiązków duchownych potrzebne.

Artykuł 21.

Senat wykonywa przez organ Prezesa swego najwyższy nadzór względnie wszystkich Urzędników, od nominacyi Senatu zależących.

Article 22.

Il prononce la suspension *ab officio et salario*, ainsi que la destitution des Employés, mentionnés à l' article précédent, en se conformant aux dispositions renfermées dans les statuts pour les différentes branches du service public.

Article 23.

Lorsqu' il s' agira de la suspension ou de la destitution des Présidens des deux Cours de justice, du Directeur de police, du Commissaire du Gouvernement près les établissemens de l' instruction publique, et du Commandant de la milice, le Sénat, hormis le cas où la destitution serait prononcée par une sentence judiciaire, ne pourra y procéder qu' après s' être entendu à ce sujet, par l' organe de son Président, avec les Résidens des trois hautes Cours protectrices.

Artykuł 22.

Orzeka zawieszenie w urzędowaniu i płacy *(ab officio et salario)* równie jak i oddalenie ze służby urzędników w poprzedzającym Artykule wzmiankowanych, z zastósowaniem się do rozporządzeń objętych statutami urządzającemi różne gałęzie służby publicznej.

Artykuł 23.

Jeżeliby szło o zawieszenie w urzędowaniu albo o oddalenie Prezesów obu Instancyj Sądowych, Dyrektora Policyi, Kommissarza Rządowego przy Instytutach naukowych i Kommendanta Milicyi, Senat nie będzie mógł do takowego przystąpić, wyjąwszy przypadek orzeczonego wyrokiem Sądowym oddalenia z urzędu, aż dopiéro po zniesieniu się w tym względzie przez organ Prezesa swego z Rezydentami Trzech Wysokich Protegujących Dworów.

La même marche doit être suivie dans le cas où il s' agira de la destitution d' un Juge ou d' un officier de la milice.

Article 24.

Quant aux Employés administratifs, il sera loisible au Sénat de déléguer à leurs Chefs la faculté do pouvoir procéder à leur suspension.

Article 25.

Jl appartient au Sénat, de prescrire les marques distinctives des Employés publics.

Article 26.

Le Sénat, en se conformant aux dispositions du Statut organique pour les assemblées politiques, convoque la diète et nomme dans son grand complet, à la majorité des voix, les deux Sénateurs qui doivent siéger dans cette assemblée.

Takież samo postępowanie winno będzie mieć miejsce, jeżeliby szło o oddalenie z urzędu którego z Sędziów albo z Officerów Milicyi.

Artykuł 24.

Co się tyczé Urzędników Administracyjnych, od woli Senatu zależeć będzie udzielić ich Przełożonym władzę zawieszania ich w urzędowaniu.

Artykuł 25.

Od Senatu zależy ustanowić znaki odróżniające Urzędników publicznych.

Artykuł 26.

Senat w zastosowaniu się do rozporządzeń statutu organicznego dla Zgromadzeń politycznych, zwołuje Sejm, i mianuje w wielkim swoim komplecie większością kresek 2ch Senatorów na tymże Sejmie zasiadać mających.

Article 27.

Le Sénat prépare tous les projets de loi, tant financiers, y compris le budget annuel pour les différentes branches du service public, que ceux de législation civile et pénale, qui doivent être soumis à l' examen et à la décision de la Chambre des Représentans. Mais avant de porter ces projets de loi à la Chambre législative, le Sénat est tenu d' en faire communication aux Résidens des trois hautes Cours protectrices, pour qu' ils puissent s' assurer, qu' il ne s' y trouve rien de contraire, ni aux principes en vigueur, ni aux rapports de la ville libre de Cracovie avec les Puissances protectrices.

Article 28.

Il appartient au Sénat de promulguer et de mettre à exécution les lois, adoptées

Artykuł 27.

Senat przygotowuje wszelkie projekta do praw tak Skarbowych, łącząc w to Budget roczny dla rozmaitych gałęzi służby publicznéj, jako téż odnoszących się do prawodawstwa cywilnego i karnego, które mają być poddane pod rozbiór i decyzyą Zgromadzeniu Reprezentantów. Przed przesłaniem atoli tych projektów Izbie prawodawczéj, obowiązanym jest Senat zakommunikować takowe Rezydentom Trzech Wysokich Protegujących Dworów dla możności przekonania się z Ich strony, czyli projekta te nieobejmują w sobie coś przeciwnego obowiązującym zasadom, jakotéż stosunkom, w jakich się W. M. Kraków względnie Protegujących Mocarstw znajduje.

Artykuł 28.

Do Senatu należy ogłaszanie i wprowadzanie w wykonanie Ustaw, wedle form

dans les formes prescrites; ainsi que de décréter et de publier des ordonances de police, et des règlements tant administratifs que judiciaires.

Article 29.

Le Sénat dispose des fonds, alloués par la Chambre législative aux différentes branches du service public, conformément aux règles, établies par les statuts organiques pour les assemblées politiques et pour la commission des comptes.

Article 30.

Le Sénat est autorisé, après s'être assuré au préable du consentement des Résidens des trois hautes Cours protectrices à prononcer la dissolution de la Chambre législative, dans le cas prévu à l'article 119 du statut organique pour les assemblées politiques.

obowiązujących uchwalonych, równie jak wydawanie i ogłaszanie rozporządzeń policyjnych, niemniéj Urządzeń tak Administracyjnych jak i Sądowych.

Artykuł 29.

Senat rozrządza funduszami uchwalonemi przez Izbę Prawodawczą dla rozmaitych gałęzi służby publicznéj, a to stósownie do prawideł, statutami organicznemi dla Zgromadzeń Politycznych, tudzież dla Kommissyi obrachunkowéj postanowionych.

Artykuł 30.

Senat mocen będzie za uzyskaném poprzednio przychyleniem się Rezydentów Trzech Wysokich Protegujących Dworów orzec rozwiązanie Izby prawodawczéj, w przypadku, Artykułem 119 statutu organicznego dla Zgromadzeń politycznych przewidzianym.

Article 31.

Le Sénat exerce, par l' organe de son Président, l' inspection suprême sur la marche de toutes les branches du service, y compris l' administration de la justice, sur les instituts publics en général, et sur les établissements de l' instruction en particulier, ainsi que sur l' exécution des lois et ordonnances, tant administratives que judiciaires ou de police.

Article 32.

Dans le cas, où il serait adressé au Directeur de la police, au Commandant de la milice, ou au Commissaire du Gouvernement près les établissemens d' instruction publique un ordre, qui se trouverait en contradiction avec les statuts ou ordonnances en vigueur, ou dont l' exécution pourrait être préjudiciable à la marche régulière de la branche du service, confiée à la direction de ces fonctionnaires,

Artykuł 31.

Senat wykonywa przez organ Prezesa swego najwyższy nadzor nad biegiem wszystkich gałęzi służby, łącząc w to Sądownictwo, nad Instytutami publicznemi w ogólności, a w szczególności nad zakładami naukowemi, równie jak i nad wykonaniem Ustaw i Rozporządzeń tak Administracyjnych jak Sądowych i Policyjnych.

Artykuł 32.

W wypadku, gdyby Dyrektorowi Policyi, Kommendantowi Milicyi, albo Kommissarzowi Rządowemu przy Instytutach Naukowych danym był rozkaz, któryby się znajdował w sprzeczności z Statutami lub Rozporządzeniami obowiązującemi, albo któregoby wykonanie mogło szkodzić regularnemu biegowi gałęzi służby, kierunkowi tych Urzędników powierzonéj, Ich obowiązkiem będzie uczynić w jak najkrót-

il sera de leur devoir, de faire à l' autorité, dont cet ordre serait émané, dans le plus bref délai possible, des représentations motivées, et si cette démarche restait infructueuse, d' en donner directement connaissance aux Résidens des trois hautes Cours protectrices, qui réunis en Conférence, s' entendront avec le Président du Sénat, sur la suite à donner à une communication de ce genre.

Article 33.

Dans le cas de conflit de jurisdiction entre le Sénat et les autorités judiciaires, il sera formé un comité, composé de trois Sénateurs, nommés par le Président du Sénat, du Président du Tribunal du pays (*Landesgericht*) de celui de la Cour supérieure, ou de leurs remplaçants, et d' un Procureur, désigné par le Sénat.

Ce comité, après avoir reconnu le cas de conflit existant, dressera un procès

szym czasie upowodowane przedstawienie władzy, od któréj rozkaz ten pochodził, a gdyby przedstawienie to zostało bezowocnem, donieść o tem wprost Rezydentom Trzech Wysokich Protegujących Dworów, którzy w Konferencyą zebrani porozumieją się z Prezesem Senatu względem skutku, kommunikacyi téj natury nadać się mającego.

Artykuł 33.

Na wypadek sporu o jurisdykcyą między Senatem a Władzami Sądowemi, zawiązanym będzie Komitet z trzech Senatorów przez Prezesa Senatu mianowanych, z Prezesów Trybunału (*Landesgericht*) i Sądu Wyższego lub Ich Zastępców, tudzież z Prokuratora przez Senat wyznaczyć się mającego złożony.

Komitet ten po rozpoznaniu istniejącego sporu, sporządzi stosowny Protokół, do takowego opinią swą dołączy, i prze-

verbal en y ajoutant ses conclusions, et le transmettra aux Résidens des trois hautes Cours protectrices, qui réunis en Conférence, prononceront définitivement sur la question.

Article 34.

Le Sénat prononce sur les recours en grâce de toutes les peines.

L' initiative quant à la présentation de ces recours en grâce appartient au Président du Sénat.

En cas de maladie, d' absence ou de décès du Président du Sénat, le droit de l' initiative pour les aggraciations reste suspendu pendant quinze jours. Ce terme passé, le droit de la présentation des recours en grâce sera exercé par le remplaçant du Président du Sénat.

Si le Président du Sénat ou son remplaçant ne propose pas la grâce du coupable, la loi suit son cours. Si au contraire

szlego Rezydentom Trzech Wysokich Protegujących Dworów, którzy w Konferencyą zebrani, stanowczo co do zachodzącéj kwestyi orzekną.

Artykuł 34.

Senat orzeka w przedmiotach odwołania się do łaski od kar wszelkiego rodzaju.

Początkowanie co się tycze przedstawiania podań w drodze ułaskawienia należy do Prezesa Senatu.

W przypadku słabości, nieobecności albo zejścia z tego świata Prezesa Senatu, prawo początkowania w przedmiotach ułaskawienia zostaje w zawieszeniu przez dni piętnaście. Po upływie tego przeciągu czasu, prawo przedstawiania podań w drodze ułaskawienia będzie wykonywane przez Zastępcę Prezesa Senatu.

Jeżeli Prezes lub Jego Zastępca nie uczyni wniosku za ułaskawieniem' winowajcy, prawo w takim razie wykonaném zostanie.

il fait usage de cette prérogative, la question, si la peine doit être entièrement remise ou non, ou si et comment elle doit être commuée, sera décidée par le Sénat à la majorité des voix.

Dans les cas, signalés par le §. 96 du statut organique pour la judicature, le Sénat et son Président procéderont conformément aux dispositions du §. 99 du même statut.

Article 35.

La peine de confiscation ne peut jamais être décrétée par le Gouvernement de Cracovie, excepté pour les objets de contrebande saisis par le fisc.

TITRE III.

Des attributions du Président du Sénat.

Article 36.

Le Président du Sénat est le chef du Gouvernement de la ville libre de Cracovie.

Przeciwnie zaś, jeżeli użyje tej prerogatywy, natenczas pytanie, czyli kara ma być w zupełności odpuszczoną lub nie, albo czyli i w jaki sposób ma być zwolnioną, rozstrzygnioném będzie większością głosów przez Senat.

W wypadkach §fem 96 Statutu organicznego Sądownictwo urządzającego wskazanych, Senat i Jego Prezes zastosują się do Rozporządzeń §fem 99 tegoż samego Statutu objętych.

Artykuł 35.

Kara konfiskaty nie będzie mogła być nigdy orzekaną przez Rząd Krakowski, wyjąwszy przedmioty na drodze defraudacyi dochodów Skarbowych schwytane.

TYTUŁ III.

O Attrybucyach Prezesa Senatu.

Artykuł 36.

Prezes Senatu jest Naczelnikiem Rządu W. M. Krakowa. On przewodniczy Ob-

Il préside aux délibérations du Sénat, convoque les séances, les ouvre, et les dirige.

A lui seul appartient le droit de lever la séance.

Aucun membre n' est autorisé à quitter les délibérations sans la permission du Président.

Il a également le droit d' ajourner les conclusions jusqu' à la prochaine séance.

Si cependant il négligeait de revenir, à la prochaine séance, sur la discussion ajournée, chaque Sénateur aura le droit de le lui rappeler. En cas de refus de la part du Président, il en sera fait mention au protocole du conseil.

Article 37.

Le Président peut surseoir, dans de graves circonstances, à l' exécution d' une résolution, prise par la majorité du Sénat, mais il doit en pareil cas en faire part

radom Senatu, zwołuje posiedzenia, takowe zagaja i niemi kieruje.

Do Niego samego należy prawo solwowania Sessyi.

Żaden Członek nie jest moccn opuścić miejsca Obrad bez zezwolenia Prezesa.

Służy Mu także prawo odroczenia wniosków do następnego posiedzenia.

Gdyby jednak zaniedbał na następującém posiedzeniu powrócić do odroczonych rozpraw, każden Senator będzie mocen to Mu przypomnieć. W razie odmownéj z strony Prezesa odpowiedzi, uczyniona o tém będzie wzmianka w Protokole Obrad.

Artykuł 37.

Prezes może w ważnych wypadkach wstrzymać wykonanie decyzyi, większością głosów w Senacie zapadłej, lecz w takim razie obowiązanym jest donieść o tém bezzwłocznie Rezydentom Trzech Wy-

sans délai aux Résidens des trois hautes Cours protectrices, qui réunis en Conférence, auront à décider s' il doit, ou non, être donné suite à la résolution en question.

Article 38.

Il appartient au Président de prescrire l' ordre, d' après lequel les matières doivent être introduites aux séances par les Sénateurs et le Secrétaire général; mais il peut aussi modifier cet ordre, pour procéder aux affaires les plus pressantes.

Article 39.

Dans toutes les délibérations du Sénat le Président vote avec les Sénateurs. En cas de parité il emporte la décision par son second vote.

Article 40.

Le Président a le droit de nommer, toutes les fois qu' il en reconnaît la né-

sokich Protegujących Dworów, którzy zebrani w Konferencyą orzekną, czyli w mowie będąca decyzya ma być lub nie w wykonanie wprowadzoną.

Artykuł 38.

Prezes Senatu oznacza porządek, wedle którego Senatorowie i Sekretarz Jlny przedmioty swe na posiedzeniach Senatu wprowadzać mają; lecz może także zmienić ten porządek, jeżeliby zaszła potrzeba wprowadzenia przedmiotów bardzo pilnych.

Artykuł 39.

Przy wszystkich Obradach Senatu Prezes wotuje z Senatorami. W razie równości zdań, rozstrzyga rzecz drugą kréską.

Artykuł 40.

Prezes ma prawo mianowania, ile razy uzna tego potrzebę, szczególnych Kom-

cessité, des commissions spéciales, pour examiner telle ou telle affaire, et de désigner les Sénateurs ou autres Employés, qui doivent en faire partie. Il désigne également les membres de ces commissions qui doivent remplir les fonctions de rapporteur.

Dans le cas, où la commission aurait à se réunir dans la ville de Cracovie même, les Sénateurs ou autres Employés qui en sont chargés, ne pourront consacrer aux occupations, résultant pour eux de cette tâche extraordinaire, ni les heures de séance du Sénat, ni celles fixées pour le service du bureau.

Article 41.

Le Président du Sénat nomme également les plénipotentiaires, délégués, ou commissaires, qui auraient à agir, traiter, ou négocier, au nom du Gouvernement de la ville libre de Cracovie.

missyi do roztrząsania jakichkolwiek bądź interessów, i wyznaczania Senatorów, albo innych Urzędników na Członków onychże. Wyznacza także, którzy z Członków tych Kommissyj mają pełnić obowiązki Referentów.

Jeżeliby czynność Kommissyi w samémże Mieście Krakowie miejsce miała, w takim razie wyznaczeni do niéj Senatorowie bądź inni Urzędnicy nie będą mogli poświęcać zatrudnieniom z téj nadzwyczajnéj delegacyi wypływającym godzin na posiedzenia Senatu wyznaczonych, ani godzin służby biórowéj.

Artykuł 41.

Prezes Senatu mianuje także Pełnomocników, Członków delegacyi, bądź Kommissarzów do działania, traktowania lub umawiania się w Imieniu Rządu W. Miasta Krakowa.

Après que le Sénat aura déterminé le but de la délégation, il appartiendra à son Président de munir les plénipotentiaires délégués, ou commissaires, des instructions requises.

Article 42.

Le Président a le droit de l' initiative pour toutes les ordonnances, qui doivent émaner du Sénat. Les Sénateurs pourront à cette fin lui communiquer leurs idées en dehors des séances, consacrées aux délibérations du Sénat.

Article 43.

Le Président a le droit de s' enquérir des causes du retard, survenu dans telle affaire que ce soit, et d' en faire accélérer la marche.

Il est autorisé à exiger des rapporteurs, ou des délégués à une commission quelconque, qu' ils soient ou non membres

Jak skoro Senat oznaczy cel delegacyi, do Prezesa należeć będzie zaopatrzyć delegowanych Pełnomocników lub Kommissarzy w potrzebną instrukcyą.

Artykuł 42.

Prezesowi służy prawo początkowania rozporządzeń, które przez Senat wydawać się mają. W tym celu Senatorowie Onemuż myśli swe w chwilach od posiedzeń wolnych będą mogli udzielać.

Artykuł 43.

Prezes ma prawo wchodzić w przyczyny zalegania jakiéjkolwiek bądź czynności i zarządzenia pośpiechu w dopełnienia onéjże.

Może On wymagać od Referentów albo Delegowanych do jakiéjkolwiek bądź Kommissyi, czyliby byli lub nie Członkami Se-

du Sénat, que la tâche qui leur est confiée, soit non seulement achevée dans le terme fixé, mais aussi remplie d'une manière satisfaisante.

Si un Sénateur ou Employé quelconque, soit comme rapporteur, soit comme délégué en commission, se trouvait dans l'impossibilité d'achever sa tâche au terme prescrit, il est tenu d'exposer par écrit les causes de ce retard au Président du Sénat, qui accorde une prolongation du terme, s'il reconnait valables les raisons alleguées pour la demande. Dans le cas contraire, ou bien si le nouveau délai accordé s'écoulait sans résultat, le Président a le droit de changer le rapporteur, et de faire remplir sa tâche par un autre individu, et le Sénateur ou l'Employé en défaut aura à supporter les frais de cette délégation, en payant sur son traitement telle rétribution, que le Président trouvera convenable d'assigner à son remplaçant.

natu, ażeby poruczona Im czynność nie tylko w czasie oznaczonym, lecz także dokładnie wykonaną była.

Gdyby Senator albo którykolwiek Urzędnik, bądź jako Referent bądź jako Członek Kommissyi delegowany, był w niemożności dopełnienia poruczonéj Mu czynności w czasie oznaczonym, winien wyłożyć Prezesowi Senatu na piśmie powody téj zwłoki, który przedłuży termin, jeżeli powody te uzna za ważne. W razie przeciwnym, albo jeźliby przedłużony termin zszedł bezskutecznie, Prezes ma prawo zmienić Referenta, i czynność Jego innéj Osobie poruczyć, a Senator lub Urzędnik uchybiający będzie obowiązanym ponieść koszta téj delegacyi, i zapłacić zastępującemu z swojéj pensyi takie wynagrodzenie, jakie Prezes uzna za słuszne.

Si la tâche à remplir ne saurait être confiée qu' à un autre membre du Sénat, le Sénateur en défaut est tenu de lui remettre les actes, ce qui tient lieu de correction.

Article 44.

Dans le cas où, contre toute attente, un Sénateur méconnaitrait les devoirs, que lui impose son important emploi, au point à persévérer dans sa négligence, le Président sera tenu d'en donner connaissance aux Résidens, qui en feront leur rapport aux Cours protectrices pour obtenir la révocation du Sénateur négligent.

Article 45.

La milice de la ville libre de Cracovie, y compris la gendarmerie et la compagnie des soldats de police, se trouve sous les ordres du Président du Sénat.

Jeżeliby czynność niemogła być tylko innemu Senatorowi poruczoną, Senator uchybiający terminu winien będzie Onemuż akta sprawy oddać, co zastąpi miejsce nagany.

Artykuł 44.

Gdyby przeciw wszelkiemu oczekiwaniu który z Senatorów zapomniał o obowiązkach, jakie Mu tak ważny Urząd Jego wskazuje aż do tego stopnia, iżby trwał nieprzerwanie w zaniedbywaniu onychże, Prezes obowiązanym będzie zawiadomić o tém Rezydentów, którzy przedłożą stan rzeczy Protegującym Dworom w celu wyjednania odwołania takiego Senatora.

Artykuł 45.

Milicya W. M. Krakowa łącząc w to Żandarmeryą i kompanią Policyjną, zostaje pod rozkazami Prezesa Senatu.

Article 46.

Le Président du Sénat est le chef suprême de la police; ne sont toutefois réservées à sa direction personnelle que la haute police et celle des étrangers.

La correspondance, concernant ces deux branches du service, se fait en son nom et n' est signée que par lui seul. A cet effet, ainsi que pour maintenir les communications confidentielles avec les Résidens des trois hautes Cours protectrices, le Président aura un bureau présidial, composé d' un Sénateur et de quelques Employés du Sénat.

Article 47.

En cas de doute sur la question: si telle ou telle affaire est du ressort de la haute police et des étrangers, ou bien de celui de la police ordinaire, la décision appartiendra au Président du Sénat.

Artykuł 46.

Prezes jest najwyższym Naczelnikiem Policyi; pod Jego wszakże osobistym kierunkiem zostawać będzie tylko Policya Wyższa i Policya Cudzoziemców.

Korrespondencya, co się tycze tych dwóch gałęzi służby, odbywa się w Jego imieniu i przez Niego tylko podpisywana. W tym celu i dla utrzymywania znoszeń się konfidencyonalnych z Rezydentami 3 Wysokich Protegujących Dworów, Prezes będzie miał Bióro Prezydyalne, z jednego Senatora i kilku Urzędników Senatu składające się.

Artykuł 47.

W razie zachodzącej wątpliwości, czyli ten lub ów przedmiot należy do Policyi Wyższej lub Policyi Cudzoziemców, albo też do Policyi zwyczajnej, rozwiązanie tego pytania od decyzyi Prezesa Senatu zależeć będzie.

Article 48.

Lorsqu' il se trouve nécessaire de procéder à une prise de corps quelconque, le Président est tenu de justifier cette mesure devant le Sénat dans l' espace de trois jours.

Article 49.

Dans le cas, où un arrêt judiciaire emporterait la peine capitale, le tribunal en donnera dans les vingt quatre heures connaissance au Président du Sénat, et attendra l' ordre du chef du Gouvernement pour faire exécuter la sentence.

Article 50.

Toutes les fois qu' un étranger viendra soliciter l' indigénat à Cracovie, il appartiendra au Président d' en prendre l' initiative auprès du Sénat, ou bien de rejeter la demande de son propre chef.

Si le Président propose l' admission de l' étranger à l' indigénat de Cracovie,

Artykuł 48.

Gdyby wypadła potrzeba przyaresztowania kogoś, Prezes obowiązanym jest krok ten w przeciągu dni trzech przed Senatem usprawiedliwić.

Artykuł 49.

W wypadku gdyby zapadł wyrok Sądowy pociągający za sobą karę śmierci, Trybunał winien będzie donieść o tém w przeciągu 24 godzin Prezesowi Senatu, i czekać rozkazu Naczelnika Rządu względem wykonania onego.

Artykuł 50.

Za każdym razem, w którymby jaki Cudzoziemiec dopraszał się o udzielenie tytułu krajowości w W. M. Krakowie, od Prezesa zależy uczynić w téj mierze wniosek na Senat, lub też mocą własnéj swéj powagi prośbę odrzucić.

Jeżeliby Prezes uczynił wniosek za udzieleniem Cudzoziemcom prawa krajo-

il sera loisible au Sénat d' y adhérer, ou non; mais le Sénat ne pourra jamais accorder à qui que ce soit le droit en question autrement que sur la proposition du Président.

L' indigénat ne saurait être accordé aux sujets des hautes Cours protectrices que sur un passeport d' émigration, délivré par le Gouvernement respectif avec la permission de s' établir dans la ville libre ou son territoire.

Article 51.

Le Président du Sénat a le droit de nommer, de suspendre *ab officio et salario*, et de destituer les Employés subalternes de la police, conformément aux dispositions du statut concernant cette branche du service public.

Article 52.

Les Sénateurs, présidant les départemens du Sénat, dont il sera question à

wości, o którém mowa, wolno będzie Senatowi przychylić się do tego lub nie; lecz w żadnym razie nie będzie mógł Senat komukolwiek bądź udzielić tegoż prawa, jak tylko na wniosek Prezesa.

Tytuł krajowości nie może być udzielony poddanym Wysokich Protegujących Dworów, jak tylko na zasadzie passportu emigracyjnego wydać się mającego przez Rząd właściwy z pozwoleniem stałego zamieszkania w W. Mieście Krakowie lub Jego Okręgu.

Artykuł 51.

Prezes Senatu ma prawo mianowania, zawieszania w Urzędowaniu i pensyi *ab officio et salario*, tudzież oddalania podrzędnych Urzędników Policyi, a to stósownie do przepisów Statutu dotyczącego téj gałęzi służby publicznéj.

Artykuł 52.

Senatorowie Prezydujący w Wydziałach Senatu, o których jest mowa w Art.

l' article **63** du présent statut; le Sénateur, chargé d' office de la surveillance des affaires des mineurs, ainsi que de celles concernant les fonds et les propriétés du trésor et des établissemens publics; de même que le Secrétaire général du Sénat, seront tenus d' adresser chaque année au Président des rapports détaillés sur la conduite des Employés sous leurs ordres.

Le Président du Sénat, après avoir pris connaissance de ces rapports et avoir vérifié les faits, indiquera au Sénat les fonctionnaires réfractaires, incapables ou négligents; sur quoi le Sénat procédera contre les coupables suivant le degré de leur culpabilité.

En cas de suspension d' un Employé, il sera pourvu au choix de son remplaçant, qui recevra à titre d' émolumens les $\frac{3}{4}$ du traitement de celui qu' il remplace jusqu' à la destitution, ou la réhabilitation de ce dernier.

63 niniejszego Statutu, Senator Czuwający nad sprawami małoletnich, funduszów i własności skarbu, tudzież Zakładow publicznych, niemniéj Sekretarz Glny Senatu obowiązani są składać Prezesowi co rok szczegółowe rapporta o sposobie prowadzenia się zostających pod Ich rozkazami Urzędników.

Prezes Senatu po rozpatrzeniu się w tych rapportach i sprawdzeniu czynów, wskaże Senatowi Urzędników wykraczających przeciw obowiązkom powołania, niezdolnych albo niedbałych; wskutku czego Senat postąpi z winnemi wedle stopnia ich przewinienia.

Na wypadek zawieszenia w Urzędowaniu którego z Urzędników, będzie wyznaczonym w Jego miejsce Zastępca, który pobierać będzie tytułem wynagrodzenia $\frac{3}{4}$ części pensyi Urzędnika Zastępowanego, dopóki tenże oddalonym nie zostanie, lub też dopóki się nieusprawiedliwi.

Article 53.

La suspension d'un Sénateur *ab officio et salario* ne pourra être prononcée par le Président du Sénat, que dans le cas, où les Résidens des trois hautes Cours protectrices, réunis en Conférence, auront approuvé cette mesure.

Si néanmoins la suspension est décrétée par un arrêt des tribunaux, le consentement des Résidens n'est point nécessaire.

TITRE IV.

Du Secrétaire général du Sénat.

Article 54.

Le Secrétaire général assiste à toutes les séances du Sénat, mais il n'a qu'une voix consultative.

Article 55.

Le Secrétaire général tient le protocole des séances du Sénat, conformément

Artykuł 53.

Zawieszenie w Urzędowaniu i pensyi *ab officio et salario* Senatora, nie będzie mogło być przez Prezesa Senatu orzeczoném jak tylko wtedy, jeżeliby Rezydenci Trzech Wysokich Protegujących Dworów w Konferencyą zebrani na ten krok się zgodzili.

Jeżeliby atoli zawieszenie to orzeczoném było przez wyrok Sądowy, w takim razie zezwolenie Rezydentów nie będzie potrzebném.

TYTUŁ IV.

O Sekretarzu Glnym Senatu

Artykuł 54.

Sekretarz Glny obecnym jest na wszystkich posiedzeniach Senatu, lecz ma tylko głos doradczy.

Artykuł 55.

Sekretarz Glny spisuje protokół Obrad wedle rozporządzeń Art. 94 niniejszego Statutu.

aux dispositions de l'article 94 du présent statut.

Article 56.

Il est de son devoir de garder sous clef le protocole, mentionné à l'article précédent, ainsi que toutes les écritures en matière politique.

Article 57.

Le Secrétaire général rédige en forme d'expédition, conjointement avec les Employés chargés de cette partie du service, les arrêtés du Sénat, qui ne sont pas du ressort des départemens, et il est responsable de la conformité de ces expéditions avec les décisions prises.

Article 58.

Il est chargé de l'inspection de la chancellerie, des archives et du bureau des comptes du Sénat, ainsi que de la tenue du

Artykuł 56.

Jego jest obowiązkiem zachowywać w zamknięciu protokół w poprzedzającym Artykule wzmiankowany, równie jak i wszelkie pisma w przedmiotach politycznych.

Artykuł 57.

Sekretarz Glny wyrabia w formie expedycyi, łącznie z Urzędnikami w tėj części służby użytemi, Uchwały Senatu, które do żadnego z Wydziałów nie należą, i jest odpowiedzialnym za zgodność expedycyj z zapadłemi decyzyami.

Artykuł 58.

Do Niego należy dozór nad kancelaryą Senatu, Archiwami, i nad Biórem Rachuby Senatu, niemniej nad prowadzeniem Dziennika podawczego. Czuwa On nad temi gałęziami służby i stara się o utrzy-

journal. Il surveille ces branches du service, et il a soin d' y maintenir l' ordre et la marche régulière des affaires.

Article 59.

Il est chargé du maniement des fonds alloués aux exigences du service du Sénat en général, ainsi qu' aux fournitures des bureaux en particulier, et doit rendre compte au Sénat des sommes, employées à cet effet.

Article 60.

Le Secrétaire général propose au Sénat les gratifications à accorder aux Employés sous ses ordres, qui se signalent par leur zèle et leur bonne conduite, et il reprend et exhorte ceux qui auraient mérité des reproches.

Dans le cas, où ces exhortations resteraient infructueuses, il en fait son rapport au Sénat, pour provoquer la punition du

manie w nich porządku, i regularnego biegu interessów.

Artykuł 59.

On się trudni obrotem funduszów, na potrzeby służby Senatu w ogólności, a w szczególności na różne dostawy dla Biór przeznaczonych, i obowiązanym jest składać Senatowi rachunki z kwot na ten cel użytych.

Artykuł 60.

Sekretarz Glny przedstawia Senatowi do gratyfikacyi zostających pod Jego rozkazami Urzędników, którzy się odznaczają gorliwością i moralnem postępowaniem, a karci i napomina tych, którzyby na to zasłużyli.

W przypadku, gdyby napomnienia nie skutkowały, przedstawia Senatowi winnego do ukarania, a gdyby się ukarany oka-

coupable, et si ce dernier se montrait incorrigible, ou que la faute commise fût de nature à entraîner nécessairement la destitution, le Secrétaire général propose au Sénat l' application de cette mesure.

Article 61.

Le Secrétaire général doit effectuer, à la fin de chaque mois, la révision du journal; il doit le signer et le présenter au Président du Sénat, en lui soumettant en même temps un aperçu des numéros, survenus dans le courant du mois expiré, et il aura soin d' y souligner les numéros des aflaires pressantes.

Article 62.

Il introduit les Résidens des trois hautes Cours protectrices aux audiences du Sénat.

zał niepoprawnym, albo jeźliby popełnione przewinienie pociągało za sobą konieczność oddalenia ze służby, Sekretarz Glny Senatowi potrzebę użycia tego ostatniego środka przedstawia.

Artykuł 61.

Sekretarz Glny winien czynić z końcem każdego miesiąca przegląd Dziennika podawczego, takowy podpisem swym zaopatrywać, i przedstawiać Prezesowi Senatu, przy wskazaniu Mu zarazem numerów niezałatwionych w ciągu zeszłego miesiąca, z podkreśleniem tych, któremi są oznaczone przedmioty zwłoki niecierpiące.

Artykuł 62.

On wprowadza Rezydentów Trzech Wysokich Protegujących Dworów w czasie dawanej Im przez Senat audyencyi.

TITRE V.

De l' organisation intérieure du Sénat.

Article 63.

Le Sénat sera divisé en deux départemens, savoir:

a) le département de l' intérieur et de la police, et

b) celui des finances.

Chacun de ces départemens sera dirigé et présidé par un Sénateur.

Article 64.

Il appartient au Président du Sénat de désigner les Sénateurs, qui doivent présider dans les départemens, mentionnés à l' article précédant. Mais avant d' y procéder, il doit s' entendre sur le choix des Sénateurs à faire avec les Résidens des hautes Cours protectrices.

Article 65.

Les deux Sénateurs, destinés à présider dans les départemens du Sénat, seront

TYTUŁ V.

O Wewnętrznem Urządzeniu Senatu.

Artykuł 63.

Senat podzielonym będzie na dwa Wydziały, tojest na:

a) Wydział Spraw W. i Policyi, i

b) Wydział Skarbu.

Każdy z tych Wydziałów zostawać będzie pod kierunkiem i przewodnictwem Senatora.

Artykuł 64.

Prezes Senatu przeznacza Senatorów, ktorzy w wymienionych w poprzedzającym Artykule Wydziałach prezydować mają. Obowiązanym jest wszakże znieść się poprzednio z Rezydentami Wysokich Dworów Protegujących względnie wyboru tych Senatorów.

Artykuł 65.

Dwaj Senatorowie. przeznaczeni do prezydowania w Wydziałach Senatu, po-

appelés à remplir cette tâche pendant une année. Passé ce terme, il pourront être confirmés dans l' exercice de leurs fonctions pour l' année suivante, et ainsi de suite.

Article 66.

Les autres six Sénateurs seront repartis dans les deux départemens selon le besoin du service, et il appartient au Président du Sénat à désigner le département dont chacun des dits Sénateurs doit faire partie.

Article 67.

Les objets du ressort de chacun des départemens du Sénat seront classés en matières et divisés en référats.

Chaque Sénateur, faisant partie d' un département, sera chargé d' un ou de plusieurs référats selon les exigences du service.

wołanymi będą do sprawowania tych obowiązków na rok jeden.

Po upływie tego przeciągu czasu będą mogli być utrzymanymi przy sprawowaniu tychże obowiązków na rok następny i tak dalej.

Artykuł 66.

Inni sześciu Senatorowie będą rozdzieleni między dwa Wydziały, według potrzeby służby, od Prezesa Senatu zaś zależeć będzie oznaczenie, do składu którego Wydziału każdy z tych Senatorów ma należeć.

Artykuł 67.

Przedmioty do zakresu działań każdego z Wydziałów Senatu należące będą rozgatunkowane według ich materyi i podzielone na referaty.

Każdy Senator do składu Wydziału należący, będzie sobie miał przydzielonym jeden lub więcej referatów wedle potrzeby służby.

Le Président du Sénat, après avoir entendu l' avis du Sénateur dirigeant le département respectif, aura à décider quel référat doit être assigné à tel ou tel Sénateur.

Article 68.

Il sera adjoint tant aux Sénateurs dirigeant les départemens qu' aux Sénateurs, chargés des différents référats, un nombre d' Employés en sous-ordre, proportionné à l' étendue de leurs occupations.

Article 69.

Les départemens du Sénat ont la double tâche de connaître en première instance de tout ce qui a trait aux objets qui leur sont attribués, et de s' en référer avec leur opinion au Sénat, réuni en son complet, toutes les fois que la décision à rendre dépasserait le pouvoir accordé aux départemens.

Prezes Senatu po wysłuchaniu zdania Senatora Prezydującego w właściwym Wydziale, orzecze, jaki referat temu lub owemu Senatorowi ma być przydzielonym.

Artykuł 68.

Senatorom tak Prezydującym w Wydziałach jak i Referentom będzie dodaną pewna liczba podrzędnych Urzędników zastósowana do wielości Ich zatrudnień.

Artykuł 69.

Dwojakie jest Wydziałów Senatu powołanie: najprzód rozpoznawanie w pierwszej instancyi tego wszystkiego, co się tycze przedmiotów do Ich attrybucyi należących, powtóre przedstawianie Senatowi w komplecie zebranemu zdania swego w każdym razie, gdzie decyzya zapaść mająca przechodziłaby granice Ich władzy.

Article 70.

Le Sénat en son complet décide:

a) de toutes les affaires venant, soit des parties intéressées, soit des departemens, comme initiative, et qui ne sauraient être réglées par la simple application des lois existantes, ou ne pourraient trouver leur solution dans les ordonnances du pays;

b) des objets de toute nature, devant être soumis aux délibérations de l' assemblée des Représentans;

c) il prononce sur les dépenses, proposées par les départemens, lorsqu' elles dépassent la somme de 50 florins de Pologne;

d) il décide du contenu des notes et des réponses à adresser aux Résidens des hautes Cours protectrices, sauf les communications confidentielles et en matière de police, qui sont réservées au Président du Sénat;

Artykuł 70.

Do decyzyi Senatu w komplecie należą:

a) wszystkie przedmioty, którcby czyli to przez Strony interesowane, czy też przez Wydziały w drodze początkowania wnoszone prostém zastosowaniem istniejących Ustaw załatwione być nie mogły, lub rozwiązania w Rozporządzeniach krajowych nieznajdowały;

b) przedmioty wszelkiej natury, które roztrząsaniu Zgromadzenia Reprezentantów ulegają;

c) wydatki przez Wydziały proponowane, jak skoro wartość przedmiotu w ogóle wzięta kwotę Złp. 50 przenosi;

d) przedmioty Odezw i Odpowiedzi na takowe Rezydentom Wysokich Protegujących Dworów udzielanych, z wyjątkiem udzielań konfidencyonalnych, oraz w materyi Policyjnej, które do Prezesa Senatu należą;

e) enfin il connaît de toutes les affaires administratives, qui ne sont pas expressément attribuées à la décision des départemens.

Article 71.

Il est du ressort des départements du Sénat:

a) de prononcer sur les réclamations ou demandes, adressées par les parties intéressées au Gouvernement de la ville libre, en tant que la décision repose sur la simple application des lois ou ordonnances en vigueur. Les articles des lois ou ordonnances, sur lesquels la résolution aura été basée, doivent y être allégués;

b) de recueillir, soit auprès des autorités publiques, soit auprès des particuliers, les renseignemens qui pourraient être nécessaires dans l' intérêt du service en général, ou pour éclaircir une affaire quelconque;

e) nakoniec wszystkie przedmioty Administracyjne, których zadecydowanie wyraźnie Władzy Wydziałów nie jest pozostawione.

Artykuł 71.

Do Attrybucyi Wydziałów Senatu należy:

a) orzekanie w przedmiotach reklamacyj albo podań, przez Strony interesowane do Rządu W. M. Krakowa wnoszonych, o ile decyzya na prostém zastósowaniu Ustaw albo Rozporządzeń obowiązujących opartą być może; którychto Ustaw bądź Rozporządzeń artykuły, na których się rezolucya opiera, winny w niéj być powołane;

b) zasiąganie czylito od Władz Publicznych, czy też od Osób prywatnych wiadomości, jakieby pod względem dobra służby w ogólności, albo do wyjaśnienia jakiegokolwiek interesu potrzebnemi były;

c) de faire émaner des ordres ayant pour but la stricte observation des règlemens en vigueur;

d) de stimuler tant les autorités publiques, que les simples Employés à l'accomplissement des devoirs, qui leur sont imposés par les règlemens ou par des ordres à eux adressés;

e) de soigner la transmission des pièces aux autorités compétentes.

Article 72.

Les parties intéressées peuvent avoir recours au Sénat au sujet de tous les arrêtés des départemens, sauf le cas, où la décision définitive est expressément attribuée à ces même départemens par les lois ou ordonnances en vigueur.

Article 73.

En cas de doute, survenu sur la question, si tel objet est du ressort du départ-

c) wydawanie poleceń mających za cel ścisłe zachowanie obowiązujących Urządzeń;

d) pobudzanie tak Władz publicznych jako też i pojedynczych Urzędników do dopełniania obowiązków wskazanych Im przepisami, albo na drodze wydanych Onymże poleceń;

e) pilnowanie przesyłania pism Władzom właściwym.

Artykuł 72.

Stronom interesowanym służy prawo odwołania się w drodze rekursu do Senatu od decyzyi Wydziałów, wyjąwszy przypadki, w których wydawanie stanowczych decyzyj wyraźnie jest Wydziałom przez Ustawy albo Rozporządzenia obowiązujące pozostawionėm.

Artykuł 73.

Gdyby zaszła wątpliwość, czyli ten lub ów przedmiot do zakresu Władzy Wy-

tement de l'intérieur et de la police, ou de celui des finances, il appartient au Sénat à prononcer sur la question; ce qui n' empêche cependant pas que le Président du Sénat puisse charger exceptionnellement tel Sénateur, qui lui paraitrait le plus apte, pour telle ou telle affaire, des travaux qui ne seraient pas du ressort du département, dont il fait partie.

Article 74.

Il est permis d' appeler aux séances du Sénat, ainsi qu' à celles des départemens, des individus ne faisant pas partie du Gouvernement, pour recueillir de leur part des renseignemens ou des avis d' experts, qui pourraient être nécessaires à l' éclaircisssement de quelque affaire; mais il est défendu de délibérer en leur présence sur d' autres objets que sur ceux, pour lesquels ces individus auront été admis à la séance.

działu Spraw Wewnętrznych i Policyi lub Skarbowego należy, rozwiązanie takowej od Senatu zależeć będzie; co wszakże nie będzie mogło przeszkadzać Prezesowi Senatu do wyznaczenia w drodze wyjątkowej Senatora; któregoby uznał być do tego zdolnym, do wypracowania tego lub owego przedmiotu, choćby takowy nieodnosił się do zakresu działań Wydziału, do którego składu tenże Senator należy..

Artykuł 74.

Wolno, tak na posiedzenia Senatu jak i Wydziału przyzwać Osoby do składu Rządu nienależące, dla powzięcia od nich wiadomości, albo zasięgnienia od biegłych w sztuce, zdania, któreby się do wyjaśnienia jakiego interesu potrzebnemi być okazały; niewolno jednakże w ich obecności naradzać się, jak tylko o rzeczy, dla której osoby te na posiedzenie przyzwanemi zostały.

Article 75.

Tous les membres et autres Employés du Sénat sont tenus de garder le secret le plus inviolable sur les affaires qui s' y traitent, sans aucune exception. Le fonctionnaire qui se rendrait coupable d' une indiscrétion, sera pour la première fois réprimandé par le Président du Sénat en pleine séance. En cas de récidive le Président du Sénat, après avoir constaté le fait, a le droit de le condamner à une amende pécuniaire qui, selon la gravité des circonstances, peut s' élever jusqu' à la somme de 1000 florins de Pologne.

Article 76.

Nul Sénateur ou autre fonctionnaire ne peut être présent à une séance du Sénat, ou du département lors de la discussion d' objets, qui concernent sa personne ou sa propriété, ou celle de sa femme, de ses enfans, ou de ses alliés ou parens jusqu' au second degré inclusivement.

Artykuł 75.

Każdy Członek i inni Urzędnicy Senatu obowiązani są zachować jak najściślejszy sekret o interessach tamże załatwianych bez żadnego wyjątku. Urzędnik któryby się stał winnym przełamania takowego, za pierwszą razą będzie przez Prezesa Senatu napomniany na posiedzeniu w pełnym komplecie Senatu. W przypadku powtórnego tego rodzaju przekroczenia, Prezes Senatu przekonawszy się o czynie, będzie miał prawo skazać winnego na karę pieniężną, która według wagi okoliczności do wysokości summy Złp. 1000 może być podniesioną.

Artykuł 76.

Żaden Senator, ani inny Urzędnik nie może być obecnym na posiedzeniu Senatu bądź Wydziału w czasie roztrząsania przedmiotu dotyczącego Jego osoby lub własności, albo też dotyczącego Jego żony, dzieci, i krewnych lub powinowatych aż do drugiego stopnia włącznie.

Article 77.

Il sera adjoint au Sénat un bureau de censure, dont l'organisation, ainsi que le mode de procéder sont prescrits par un statut particulier.

Article 78.

Il sera de même adjoint au Sénat un bureau de comptabilité, chargé de dresser et de vérifier les comptes.

Les devoirs de ce bureau sont également prescrits par un statut particulier.

Article 79.

Le bureau de comptabilité sera subordonné au Secrétaire général du Sénat, pour tout ce qui a rapport à l'ordre du service et à la discipline des Employés. Quant à ses opérations, il en sera responsable au Sénat.

Article 80.

Au département de l'intérieur et de la police sera adjoint le bureau du Sénateur,

Artykuł 77.

Będzie przy Senacie ustanowionem Bióro Cenzury, którego wewnętrzne urządzenie, równie jak i tryb postępowania oddzielnym Statutem są przepisane.

Artykuł 78.

Będzie także przy Senacie Bióro Obrachunkowe do układania i sprawdzania Rachunków.

Obowiązki tego Bióra również oddzielnym Statutem są przepisane.

Artykuł 79.

Bióro Obrachunkowe będzie zostawać pod nadzorem Sekretarza Głnego Senatu co się tycze porządku służby, i karności Urzędników. Co się zaś dotycze działań jego, będzie za takowe Senatowi odpowiedzialnem.

Artykuł 80.

Przy Wydziale Spraw Wewnę. i Policyi będzie Bióro Senatora przeznaczo-

chargé par le Président du Sénat de la surveillance des affaires des mineurs, ainsi que de celles, concernant les fonds et propriétés de l'Etat et des établissemens publics.

Article 81.

L'organisation du bureau, mentionné à l'article précédent, sera réglée et les devoirs du Sénateur, qui le dirige, seront précisés par une instruction spéciale.

Article 82.

La direction des travaux publics fera désormais partie du département de l'intérieur et de la police. L'organisation de cette branche du service public est également réglée par un statut séparé.

Article 83.

La police médicale, dont l'organisation et les devoirs sont consignés dans

nego przez Prezesa Senatu do czuwania nad sprawami małoletnich jako też funduszów i własności Skarbu, niemniej Instytutów Publicznych.

Artykuł 81.

Wewnętrzne urządzenie tego Biura, tudzież obowiązki kierującego niém Senatora oddzielną instrukcyą oznaczonemi zostaną.

Artykuł 82.

Przy Wydziale Spraw Wewn. i Policyi zostawać będzie odtąd kierunek robotami publicznemi. Wewnętrzne urządzenie téj gałęzi służby publicznej również oddzielnym statutem jest przepisane.

Artykuł 83.

Policya Lekarska, któréj urządzenie i obowiązki różnemi Rozporządzeniami są o-

plusieurs ordonnances réglémentaires, se trouve sous la direction du *protomedicus*, qui remplit au département de l' intérieur et de la police les fonctions de rapporteur pour toutes les affaires y relatives.

Article 84.

Le Sénat aura soin de consigner dans un réglement séparé toutes les dispositions, relatives au détail du service et aux devoirs de ses Employés.

Ce réglement sera soumis à l' examen des Résidens des hautes Cours protectrices. Il deviendra obligatoire dès qu' ils l' auront approuvé, et aucune de ses dispositions ne pourra être modifiée sans leur consentement.

Article 85.

Jusqu' à la promulgation du réglement mentionné à l' article précédent, les dispositions du statut organique du Sénat de

znaczone, zostaje pod kierunkiem Protomedyka, mającego pełnić przy Wydziale Spraw Wewnę. i Policyi obowiązki Referenta wszystkich przedmiotów odnoszących się do takowéj.

Artykuł 84.

Do Senatu należeć będzie zebrać w oddzielne urządzenie przepisy, określające szczegóły służby i obowiązki podwładnych Mu Urzędników.

Urządzenie to winno będzie być poddane pod roztrząśnienie Rezydentów Wysokich Dworów Protegujących. Stanie się one obowiązującém po zatwierdzeniu przez Nie, i żaden przepis niém objęty nie będzie mógł być zmienionym bez Ich zezwolenia.

Artykuł 85.

Dopóki ogłoszenie urządzenia w poprzedzającym Artykule wzmiankowanego nie nastąpi, przepisy Statutu Organiczne-

1816, concernant les détails de son service et les devoirs de ses Employés, resteront en vigueur tant qu' elles ne sont point en contradiction avec le présent statut, ou qu' elles n' ont pas été modifiées jusqu' à présent par le Sénat.

TITRE VI.

De la manière de procéder dans le Sénat.

Article 86.

Le Sénat aura deux séances ordinaires par semaine aux jours fixés par son Président, qui peut aussi convoquer, selon le besoin, des séances extraordinaires.

Article 87.

Pour qu' une décision à prendre par le complet ordinaire du Sénat soit valable, ce complet doit être composé du Président ou de son remplaçant, de quatre Sénateurs au moins et du Secrétaire général ou de son remplaçant.

go Senatu z r. 1816 dotyczące szczegółów służby i obowiązków Urzędników Senackich mają być zachowane, o ile nie są w sprzeczności z niniejszym Statutem, albo o ile przez Senat po dziś dzień zmienionemi nie zostały.

TYTUŁ VI.

O sposobie postępowania w Senacie.

Artykuł 86.

Senat odbywać będzie na tydzień dwa posiedzenia zwyczajne w dniach przez Prezesa wyznaczonych, który może także zwoływać nadzwyczajne posiedzenia, jeźli potrzebę tego znajduje.

Artykuł 87.

Ażeby jakiekolwiek postanowienie, przez komplet zwyczajny Senatu wydać się mające było ważnem, komplet ten składać się winien z Prezesa lub Jego Zastępcy, z czterech przynajmniej Senatorów, i Sekretarza Glnego lub jego Zastępcy.

Article 88.

Lorsque le strict complet, dont il est question à l' article précédent, ne saurait être formé pour cause d' absence, de maladie ou de décès, le Président du Sénat ou son remplaçant aura la faculté d' y appeler un ou plusieurs suppléans, après s' être préalablement entendu avec les Résidens des trois Cours protectrices sur le choix des personnes, qui auraient à compléter temporairement le nombre nécessaire des Sénateurs.

Il est bien entendu que, dans tous les cas, où ce choix tomberait sur un fonctionnaire public, ce dernier ne saurait être admis à délibérer sur des objets, ayant trait à la branche du service, confiée à sa direction.

Article 89.

Dans le cas, ou la partie intéressée aurait recours au Sénat contre la décision

Artykuł 88.

Jeżeliby komplet zwyczajny, o którym w poprzedzającym Artykule jest mowa, nie mógł być zebranym w skutek nieobecności, słabości albo zejścia z tego świata, Prezes Senatu lub Jego Zastępca będzie miał moc powołania jednego lub więcej Zastępców, za poprzedniem zniesieniem się z Rezydentami Trzech Dworów Protegujących względem wyboru osób. do dopełnienia tymczasowego potrzebnej liczby Senatorów użyć się mających.

Rozumie się samo przez się, iż w każdym wypadku, w którymby wybór padł na jednego z Urzędników publicznych, tenże nie będzie mógł należeć do roztrząsania przedmiotów odnoszących się do gałęzi służby, jego kierunkowi poruczonej.

Artykuł 89.

W przypadku, jeżliby strona interessowana założyła do Senatu rekurs od de-

d' un des départemens, le Sénat doit, pour prononcer définitivement sur l' affaire en question, faire entrer dans son complet deux Sénateurs au moins, faisant partie de l' autre département.

Article 90.

Losqu' on aura à discuter des affaires d' une importance majeure, ou des projets de lois, devant être soumis à l' assemblée des Représentans; ou bien qu' il s' agira de donner audience aux Résidens des hautes Cours protectrices, le Sénat, après en avoir été prévenu par son Président, doit, autant que faire se pourra, s' assembler dans tout son complet.

Article 91.

Toutes les résolutions du Sénat, à l' exception de celles qui, conformément aux statuts en vigueur, exigent l' unanimité des suffrages, doivent être arrêtées à la simple pluralité des votes, émis de vive voix.

cyzyi którego z Wydziałów, Senat do zadecydowania stanowczego takiego przedmiotu obowiązanym jest powołać do swego kompletu dwóch przynajmniej Senatorów, do składu innego Wydziału należących.

Artykuł 90.

W ten czas, gdy będą roztrząsanemi przedmioty ważniejsze, projekta do praw na Zgromadzenie Reprezentantów wprowadzić się mające, albo gdy będzie dawaną Audyencya Rezydentom Wysokich Protegujących Dworów, Senat ostrzeżony o tem przez Prezesa, zasiadać powinien, o ile to być może, w całym swym komplecie.

Artykuł 91.

Wszelkie decyzye Senatu, wyjąwszy w przedmiotach, w których stosownie do Statutów obowiązujących jednomyślność jest wymaganą, winny być prostą większością głośnych kresek stanowione.

Article 92.

Le vote secret est réservé pour les nominations aux emplois publics, ainsi que pour la mise en accusation, la suspension, et la destitution des fonctionnaires.

Article 93.

Les motions, soumises à la délibération du Sénat, peuvent être faites soit verbalement, soit par écrit.

Si l' exposé de l' affaire terminé, l' opinion du rapporteur n' est pas adoptée à l' unanimité, le Président interpelle chaque Sénateur à part, pour connaître son avis, en lui laissant la faculté de demander des éclaircissemens au raporteur, avant que l' objet en question soit décidé.

Après la prononciation de la décision du Sénat, le Président l' inscrit sur le référé et le Secrétaire général, après y avoir mis le numéro courant, en prend note au protocole de la séance.

Artykuł 92.

Przy mianowaniu na Urzędy publiczne jako też przy oskarżaniu, zawieszaniu lub oddalaniu Urzędników, kréskowanie ciche winno być zachowane.

Artykuł 93.

Wnioski pod decyzyą Senatu przychodzące, mogą być czynionemi ustnie lub na piśmie.

Po ukończoném wyłożeniu stanu rzeczy, jeżeli zdanie Referenta nie jest jednomyślnością przyjęte, Prezes zapytuje się każdego z osobna Senatora o Jego zdanie, zostawując Mu wolność żądania od Referenta objaśnień przed zapadnięciem decyzyi.

Skoro ta nastąpi, Prezes Senatu zapisze ją na referacie, a Sekretarz Głny położywszy na niej numer bieżący, wciągnie takową w Protokół Obrad.

Article 94.

Les protocoles des délibérations doivent porter la date de la séance, avec l' indication des membres présens et contenir, outre le vote de chacun, un exposé détaillé des propositions et des décisions prises, lorsqu' il s' agira des objets suivants:

1) des réglemens, destinés à être insérés dans le bulletin des lois;
2) des projets des loi, devant être présentés à l' assemblée des représentans;
3) de la correspondance avec les Résidens des hautes Cour protectrices;
4) des dépenses, qui ne seraient point prévues par le budget;
5) dans tous les cas, où la décision du Sénat exige son grand complet;
6) chaque fois enfin, qu' un des membres présens demanderait, qu' il fût fait mention particulière au protocole de l' affaire en discussion.

Artykuł 91.

Protokoły Obrad powinny mieć datę posiedzenia, z wymienieniem obecnych Członków, i obejmować oprócz zdania każdego z Nich, szczegółowe wyłuszczenie uczynionych wniosków i zapadłych decyzyj, gdy celem Obrad są przedmioty następujące:

1) Urządzenia, które w Dzienniku Praw umieszczonemi być mają;
2) projekta do ustaw mające być przedstawionemi Zgromadzeniu Reprezentantów;
3) korrespondencye z Rezydentami Wysokich Protegujących Dworów;
4) wydatki Budgetem nieprzewidziane;
5) we wszystkich wypadkach, w których do możności wydania decyzyi wielki komplet Senatu jest wymaganym;
6) nakoniec za każdym razem, gdy który z obecnych Członków żądać będzie, ażeby o przedmiocie Obrady wzmianka poszczególna w protokóle uczynioną była.

Quant aux décisions de moindre importance, le protocole de la séance contiendra seulement les numéros courants des décisions prises, au dessous desquels seront placés les numéros du journal général de la présentation, pour faciliter, en cas de besoin, la recherche des minutes aux archives du Sénat.

Article 95.

Il est loisible à chaque Sénateur de faire insérer au protocole son vote séparé.

Article 96.

A la séance suivante le protocole sera relu, signé par le Président du Sénat, ainsi que par tous les Sénateurs, qui ont assisté à la séance précédente et contresigné par le Secrétaire général.

Article 97.

Aucune pièce insérée dans le journal de la présentation ne peut être retirée.

Co do decyzyj mniejszéj wagi, protokół Obrad obejmować tylko będzie bieżące numera zapadłych decyzyj, pod któremi umieszczanemi będą Numera Dziennika Głównego podawczego, celem ułatwienia w razie potrzeby wyszukania minut w Archiwum Senatu.

Artykuł 95.

Wolno jest każdemu Senatorowi żądać zamieszczenia w protokéle oddzielnego Jego zdania.

Artykuł 96.

Na następnem posiedzeniu protokół będzie odczytanym i podpisanym przez Prezesa Senatu oraz wszystkich Senatorów na poprzedzającem posiedzeniu obecnych, a kontrasygnowanym przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 97.

Żadne podanie do Dziennika Podawczego zaciągnione, nie może byc cofnionem.

Article 98.

Toutes les expéditions, émanées du Sénat, seront signées par le Président, ou son remplaçant, et contresignées par le Secrétaire général ou son remplaçant.

Elles porteront en tête l' inscription suivante: le Sénat dirigeant de la ville libre, indépendante et strictement neutre de Cracovie et de son territoire.

TITRE VII.

De la manière de procéder dans les deux départemens du Sénat.

Article 99.

Les départemens du Sénat tiendront séance aussi souvent que les Sénateurs, chargés de leur direction, en reconnaîtront la nécessité.

Article 100.

Aux séances des départemens du Sénat doivent assister au moins trois Sénateurs, y compris le Sénateur présidant.

Artykuł 98.

Wszystkie pisma z Senatu wychodzące, będą podpisane przez Prezesa lub Jego Zastępcę i kontrasygnowane przez Sekretarza Generalnego lub Jego Zastępcę.

Na czele tych pism będzie napis: „Senat Rządzący Wolnego Niepodległego „i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i „Jego Okręgu.“

TYTUŁ VII.

O sposobie postępowania w obu Wydziałach Senatu.

Artykuł 99.

W Wydziałach Senatu odbywane będą posiedzenia tyle razy, ile razy potrzeba takowych przez Senatorów tamże Prezydujących uznaną zostanie.

Artykuł 100.

Na posiedzeniach Wydziałowych obecnemi być winni przynajmniéj 3 Senatorów łącząc w to Prezydującego.

Dans le cas, où, à la suite de décès, de maladie, d' absence, ou d' autres causes, ce strict complet ne saurait être formé par les membres du même département, le Président du Sénat, sur l' avis que lui en donnera le Sénateur présidant, aura soin d' y déléguer le nombre requis de Sénateurs de l' autre département.

Article 101.

Le mode de délibérer dans les séances des départemens est le même que celui, prescrit pour le Sénat en son complet.

En cas de parité de suffrages, le Sénateur présidant emporte également la décision par son second vote.

Les arrêts des départemens ne seront point insérés dans le protocole des délibérations, mais simplement inscrits, par le Sénateur présidant, sur la pièce même (*exhibitum*) et signés tant par lui, que

Jeżeliby wskutku zejścia z tego świata, słabości, nieobecności, albo dla innych przyczyn komplet ten zwyczajny niemógł być zebranym z Członków tegoż samego Wydziału Prezes Senatu po zasięgnieniu zdania Prezydującego Senatora, wydeleguje potrzebną tamże liczbę Senatorów z innego Wydziału.

Artykuł 101.

Sposób obradowania na posiedzeniach Wydziałowych tenże sam winien być zachowanym, jaki dla Senatu w Jego komplecie jest przepisanym.

W razie równości zdań, Senator Prezydujący również drugą kreską rzecz rozwięzuje.

Decyzye Wydziałów nie będą wciąganemi w Protokół Obrad, lecz tylko po prostu zapisywanemi będą przez Senatora Prezydującego na Exhibicie i podpisywa-

par les autres Sénateurs présents à la séance.

Article 102.

Aucun Sénateur ne saurait soumettre à la délibération du Sénat, ni à celle des départemens, des objets de son référat, ni faire émaner de la chancellerie du Sénat une expédition quelconque, sans avoir préalablement soumis son travail au Sénateur présidant le département, dont il fait partie, et avoir obtenu son visa.

Si le Sénateur présidant ne partage pas l' avis du Sénateur rapporteur, l' affaire doit être discutée et décidée dans une séance du département.

Il s' entend de soi même, que tous les objets dont, conformément aux lois ou réglemens en vigueur, les départemens du Sénat sont appelés a connaître, soit en

nemi tak przezeń jako też przez Senatorów na posiedzeniu obecnych.

Artykuł 102.

Żaden z Senatorów nie może poddać pod roztrząśnienie czy to Senatu, czy którego z Wydziałów przydzielonych Mu do referatu przedmiotów, ani też przesłać do wyexpedyowania z Kancellaryi Senatu jakiegokolwiek pisma bez poprzedniego przedłożenia wypracowanego przedmiotu Senatorowi Prezydującemu w Wydziale, do którego składu należy i uzyskania Jego wizy.

Jeżeliby Senator Prezydujący niezgadzał się z zdaniem Senatora Referenta, w takim razie przedmiot winien będzie być roztrząśnionym i zadecydowanym na posiedzeniu Wydziału.

Rozumie się samo przez się, że wszystkie przedmioty, które wedle Ustaw lub Urządzeń obowiązujących należą do rozpoznania Wydziałów Senatu, bądź to w

première instance, soit en dernier ressort, doivent être portés à la séance du département respectif, pour y être décidés.

Article 103.

Toutes les expéditions des départemens du Sénat porteront en tête une inscription qui désigne le département, dont elles sont émanées. Elles seront signées par le Sénateur président et contresignées par un des Secrétaires du département.

Article 104.

Le Sénateur président est responsable de la marche régulière et accélérée du service de son département en général, et il est de son devoir en particulier:

1) de répartir les objets du ressort du département parmi les Sénateurs, chargés des différens référats:

pierwszéj Instancyi bądź w ostatniéj, powinny być wnoszonemi na posiedzenie tego Wydziału, od którego zadecydowanie onychże zależy.

Artykuł 103.

Na wszystkich pismach Wydziałów Senatu domieszczonym będzie na czele napis, wskazujący Wydział, z którego wyszły. Będą one podpisywane przez Prezydującego Senatora, a przez jednego z Sekretarzów Wydziałowych kontrasygnowane.

Artykuł 104.

Senator Prezydujący odpowiedzialnym jest za porządny i spieszny bieg służby w Jego Wydziale w ogólności, do szczególnych zaś obowiązków Jego należy:

1) rozdzielanie przedmiotów do attrybucyi Wydziałów należących między Senatorów Referentów.

2) d'indiquer l'ordre, suivant lequel les objets doivent être discutés à la séance du département;

3) d'exercer la surveillance sur les Employés en sous-ordre, qui cependant restent subordonnés en même temps à leurs préposés immédiats;

4) de confectionner et de remettre au Président du Sénat, à la fin de chaque année, les listes de conduite de ces Employés;

5) de proposer des gratifications en faveur de ceux d'entr' eux, qui se seraient distingués par leur zèle et leurs capacités;

6) d'infliger aux Employés, qui se seraient rendus coupables de négligence, des peines disciplinaires, pouvant s'élever jusqu' à huit jours de suspension *ab officio et salario:* ce dont, le cas échéant. le Sénateur président ne tardera pas à rendre compte au Sénat.

2) wskazywanie porządku, wedle którego takowe na posiedzeniu Wydziału mają być roztrząsane;
3) nadzorowanie Urzędników podwładnych, którzy oprócz tego podlegać będą Ich bezpośrednim przełożonym;
4) układanie i przedstawianie z końcem każdego roku Prezesowi Senatu List konduity tychże Urzędników;
5) przedstawianie do gratyfikacyi tych, którzy się odznaczać będą gorliwością w służbie i zdolnościami;
6) orzekanie na urzędników opieszałych kar dyscyplinarnych, które posunionemi być będą mogły do zawieszenia przez dni ośm w urzędowaniu i płacy *(ab officio et salario)*, o czem wszakże gdyby wypadek ten nastąpił Senator Prezydujący Senatowi donosić, winien będzie.

Dans le cas, où ces peines resteraient infructueuses, le Sénateur présidant propose au Sénat des punitions plus sévères, et en cas d'incorrigibilité, ou si le délit était de nature à entraîner nécessairement la destitution du coupable, il proposera au Sénat de décréter cette mesure;

7) de manier les fonds, alloués aux exigences du service du département sous sa direction, sauf à s'entendre avec les Sénateurs, chargés des référats du département, sur la répartition de ces fonds.

TITRE VIII.

Des absences et des congés.

Article 105.

Il est permis au Président du Sénat de s'éloigner de son poste, pour des rai-

Na wypadek bezskuteczności tych kar, Senator Prezydujący przedstawi Senatowi potrzebę użycia kar surowszych, a w razie gdyby i ten środek nieskłonił ukaranego do poprawy, albo gdyby popełnione przekroczenie pociągało za sobą konieczność oddalenia ze służby, potrzebę użycia tego ostatniego środka przedstawi;

7) trudnienie się obrotem funduszów przeznaczonych na potrzeby służby Wydziału, Jego kierunkowi poruczonego z zastrzeżeniem porozumiewania się z Senatorami Referentami Wydziału co się tycze rozdziału tych funduszów.

TYTUŁ VIII.

O nieobecności i pozwoleniach oddalania się od obowiązków służby.

Artykuł 105.

Prezes Senatu może dla ważnych przyczyn oddalić się od Urzędowania na prze-

sons graves, jusqu' à trois mois consécutifs. Dans le cas, où son absence devrait se prolonger au delà de ce terme, le Président sera tenu d' en solliciter la permission des hautes Cours protectrices, par l' entremise de Leurs Résidens.

Article 106.

Toutes les fois, que l' absence du Président du Sénat se prolonge au delà de trois jours, il sera tenu d' en donner connaissance aux Résidens des hautes Cours protectrices.

Article 107.

Le Président informera le Sénat de son absence, moyennant un office, signé de sa main et remis au Secrétaire général, qui après avoir fait enregistrer cette pièce au journal principal, la remettra à celui des Sénateurs, qui doit remplacer le chef du gouvernement.

ciąg czasu nieprzechodzący 3ch miesięcy po sobie idących. Jeżeliby zaszła potrzeba przedłużenia Jego nieobecności nad przeciąg czasu dopiero zakreślony, w takim razie winien będzie żądać na ten cel pozwolenia od Wysokich Dworów Protegujących za pośrednictwem Ich Rezydentów.

Artykuł 106.

Za każdym razem, w którymby się nieobecność Prezesa Senatu nad dni trzy przeciągnęła, obowiązanym będzie zawiadomić o tem Rezydentów Wysokich Protegujących Dworów.

Artykuł 107.

Prezes oddalając się zawiadomia o tem Senat przez oświadczenie na piśmie, podpisem Jego opatrzone, i w ręce Sekretarza Glnego złożone, który poleciwszy je wciągnąć do Dziennika Głównego, wręczy takowe Temu z Senatorów, który ma Naczelnika Rządu zastępowac.

Le Sénateur remplaçant mettra son visa sur la pièce en question, après quoi elle sera déposée aux archives.

Article 108.

Le Président du Sénat a le droit d' accorder aux Sénateurs et au Secrétaire général des congés jusqu' au terme de huit jours, et aux Employés du Sénat en sous-ordre jusqu' à quinze jours, tant pour le rayon de la ville libre que pour l' étranger.

Article 109.

Les Sénateurs présidant dans les départemens du Sénat, le Sénateur chargé de la surveillance des affaires des mineurs et des instituts publics, ainsi que le Secrétaire général ont le droit d' accorder aux Employés sous leurs ordres, mais seulement pour le rayon de la ville libre, des congés jusqu' au terme de huit jours.

Senator ten położy na piśmie, o którém mowa, swą wizę, poczém takowe do Archivum złożoném być winno.

Artykuł 108.

Prezes Senatu ma prawo udzielania Senatorom i Sekretarzowi Glnemu pozwoleń do oddalenia się od obowiązków Urzędowych do wysokości dni ośmiu, podrzędnym zaś Urzędnikom Senatu do wysokości dni piętnastu, a to zwolnością użytkowania z tego pozwolenia tak w Obrębie Kraju W. M. Krakowa, jak i za granicą tegoż.

Artykuł 109.

Senatorowie w Wydziałach Prezydujący, Senator nad Sprawami małoletnich i Instytutów publ. czuwający, równie jak i Sekretarz Glny mają prawo udzielania podwładnym Ich Urzędnikom podobneż pozwolenie aż do wysokości dni ośmiu, lecz tylko z wolnością użytkowania z takowego w Obrębie Kraju tutejszego.

Article 110.

Toute demande de congé, provenant de quelque fonctionnaire que ce soit, et qui conformément aux dispositions des statuts et réglemens en vigueur, se qualifie d'être soumise au Sénat, doit être présentée à son Président.

Si le Président reconnaît la demande admissible, il la soumet à la délibération du Sénat; si non, il a le droit de l'écarter de son propre chef, et dans ce cas il ne peut plus en être question.

Article 111.

Tout fonctionnaire sans distinction de grade, qui prolongerait son absence au delà du terme de son congé, perd la jouissance des appointemens pour tout le tems de son absence illégale, à moins qu'il ne puisse justifier cette absence par des rai-

Artykuł 110.

Każda prośba mająca za cel uzyskanie pozwolenia do oddalenia się od obowiązków służby, przez któregokolwiek bądź Urzędnika wystosowana, i wedle przepisów Statutami i urządzeniami obowiązującemi objętych, Senatowi pod decyzyą poddać się mająca, powinna być Prezesowi Senatu złożoną.

Jeżeli Prezes uzna, iż takowa kwalifikuje się do przyjęcia, podda onęż pod roztrząśnienie Senatu; jeśli nie uzna, może takową własną swą władzą odrzucić i w takim razie nie może już być o niej żadna więcej wzmianka.

Artykuł 111.

Każdy Urzędnik bez różnicy stopnia, któryby przedłużył nieobecność swoją nad termin udzielonem Mu pozwoleniem zakreślony, utraca prawo do pensyi za cały czas tej nielegalnej nieobecności, jeżeliby

sons, reconnues valables par le Sénat, sur la représentation de Son Président.

TITRE IX.

Des remplacemens.

Article 112.

Dans le cas d' absence, de maladie, de démission ou de décès du Président du Sénat, ses fonctions seront remplies *ad interim* par un des Sénateurs présidant dans les départemens.

Il appartient aux Résidens des hautes Cours protectrices, réunis en Conférence, de désigner celui des deux Sénateurs, qui doit remplacer le Président du Sénat, soit pendant un espace de tems déterminé, soit dans une occurrence particulière.

Article 113.

Si l' absence, ou la maladie du Président ne se prolonge pas au delà de

niebył w stanie usprawiedliwić takowéj powodami, któreby przez Senat na wniosek Jego Prezesa za ważne uznanemi były.

TYTUŁ IX.

O Zastępstwach.

Artykuł 112.

W wypadku nieobecności, słabości, uwolnienia od Urzędowania, albo zejścia z tego świata Prezesa Senatu, obowiązki Jego sprawowane będą tymczasowo (*ad interim*) przez jednego z Senatorów w Wydziałach Prezydujących.

Rezydenci Wysokich Dworów Protegujących w Konferencyą zebrani, wskażą, który z tych dwóch Senatorów zastąpić ma Prezesa Senatu, czyli to przez pewny przeciąg czasu oznaczyć się mający, czyli też w szczególnym wypadku potrzeby.

Artykuł 113.

Jeżeliby nieobecność, lub słabość Prezesa nieprzeciągnęła się nad dni piętna-

quinze jours, son remplaçant se bornera à diriger les délibérations du Sénat, à distribuer les travaux et à surveiller la marche du service.

Ce terme passé, toutes les attributions du Président du Sénat seront exercées par son remplaçant; hormis le droit d' accorder des gratifications, qui restera en suspens jusqu' à la rentrée du Chef du gouvernement en activité de service.

Article 114.

Dans le cas de démission, ou de décès du Président du Sénat, son remplaçant *ad interim* entre incontinent dans l' exercice de toutes les attributions du Chef du gouvernement.

Article 115.

Le remplaçant du Président du Sénat n' a aucun droit ni aux émolumens, ni aux distinctions personnelles, attachées à ce poste.

ście, Jego Zastępca ograniczy się na kierowaniu Obradami Senatu, rozdziale prac, i nadzorze biegu służby.

Skoro zaś termin ten upłynie, wszystkie attrybucye do Urzędu Prezesa Senatu przywiązane, będą służyć Jego Zastępcy, wyjąwszy prawo udzielania gratyfikacyi, które pozostanie w zawieszeniu aż do powrotu do czynnego Urzędowania Naczelnika Rządu.

Artykuł 114.

W razie uwolnienia od Urzędowania, albo zejścia z tego świata Prezesa Senatu, Jego tymczasowy Zastępca wejdzie zaraz w używanie wszelkich attrybucyj Naczelnikowi Rządu służących.

Artykuł 115.

Zastępca Prezesa Senatu niema żadnego prawa ani do pensyi, ani do osobistych prerogatyw, do tej dostojności przywiązanych.

Article 116.

Tant que le remplacement du Président du Sénat par un des Sénateurs, dirigeant les départemens, ne se prolonge au delà de quinze jours, ce dernier continue à présider en même tems dans le département. Ce terme passé, il doit s'y faire remplacer à son tour.

Article 117.

Les Sénateurs, présidant les départemens, seront remplacés *ad interim* dans leurs fonctions par ceux des Sénateurs, que le Président du Sénat, ou Son remplaçant aura désigné, après s'être entendu à ce sujet avec les Résidens des hautes Cours protectrices.

Article 118.

Les référats, dont se trouve chargé un Sénateur absent, seront confiés par le Président du Sénat, ou par son rempla-

Artykuł 116.

O ile Zastępstwo Prezesa Senatu przez jednego z Prezydujących w Wydziałach Senatorów sprawowane, nieprzedłuży się nad dni piętnaście, Tenże prezyduje jednocześnie w Wydziale. Skoro zaś termin ten upłynie, winien Tenże z kolei zastępstwo siebie w Wydziale zarządzić.

Artykuł 117.

Senatorowie w Wydziałach Prezydujący będą zastępowanymi tymczasowo (*ad interim*) w sprawowaniu Ich obowiązków przez tych Senatorów, których Prezes Senatu albo Jego Zastępca zniosłszy się w téj mierze z Rezydentami Wysokich Dworów Protegujących wyznaczy.

Artykuł 118.

W razie nieobecności którego z Senatorów, przedmioty Onemuż do wypracowania przydzielone, poruczy Prezes Senatu albo Jego Zastępca innemu Senatorowi, albo według okoliczności rozdzieli

çant, à un autre Sénateur, ou selon les circonstances, répartis parmi plusieurs fonctionnaires de cette catégorie.

Article 119.

Le Secrétaire général du Sénat sera remplacé *ad interim* par le fonctionnaire que le Président du Sénat ou son remplaçant appelera à remplir cette tâche.

Article 120.

Il appartiendra aux Chefs des différentes branches du service du Sénat à faire remplacer *ad interim* par d' autres individus, les Employés absens sous leurs ordres. Toutes les discussions, qui pourraient s' élever à cet égard, seront définitivement écartées par le Président du Sénat ou son remplaçant.

Pour copie conforme. Cracovie ce 22 Mars 1843.

(podpisano) v. **Hartmann.**

je między Urzędników tego rodzaju przedmioty obrabiających.

Artykuł 119.

Sekretarz Glny Senatu będzie zastępowanym tymczasowo (*ad interim*) przez Urzędnika, ktrórego Prezes Senatu lub Jego Zastępca do tego wyznaczy.

Artykuł 120.

Do Naczelników rozmaitych gałęzi służby w Senacie należy zarządzenie zastępstwa tymczasowego (*ad interim*) nieobecnych Urzędników pod ich rozkazami będących innymi indywiduami. Wszelkie wyniknąć ztąd mogące spory przez Prezesa Senatu albo Jego Zastępcę stanowczo załatwione będą.

Za zgodność odpisu
w Krakowie dnia 22 Marca 1843 r.
(podpisano) v. **Hartmann.**

Za zgodność przekładu
(M. P.) Maiewski
Sekretarz Glny Senatu.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Udzieloną Nam w skutek Najwyższej Woli Najjaśniejszych Kraj tutejszy Protegujących Dworow Ustawę Przechodnią, wskazującą sposób wprowadzenia w wykonanie Artykułu 3 nowego Statutu Organicznego Senatu co się tycze przeciągu czasu, przez który trwać ma Urzędowanie Prezesa Senatu, tudzież Senatorów czasowych, tak w texcie francuzkim, który za autentyczny uważanym być ma, jak i w przekładzie na język ojczysty, do powszechnej wiadomości Obywateli i mieszkańców

W. Miasta Krakowa i Jego Okręgu podajemy, i zamieszczenie téjże Ustawy w Dzienniku Praw postanawiamy.

Działo się w Krakowie na Posiedzeniu Senatu dnia dwudziestego siódmego Marca Tysiąc Ośmset Czterdziestego Trzeciego roku.

Prezes Senatu
SCHINDLER.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
Maiewski.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

Loi transitoire.

Les dispositions de l' article 3 du statut organique du Sénat, concernant la durée de la gestion du Président du Sénat et des Sénateurs temporaires, ressortiront leur plein et entier effet à mesure que la composition actuelle du Sénat sera renouvelée.

Il sera procédé à ce renouvellement d' après les principes suivans:

Le Président du Sénat et les Sénateurs dont la gestion triennale n' est pas encore expirée; resteront en fonctions jusqu' à l' expiration du terme de 3 ans, déterminé par l' article précité.

Ceux des Sénateurs dont la gestion triennale se trouverait déja révolue avant la promulgation de la présente loi, ou bien qui se trouveraient déja dans la se-

Ustawa Przechodnia.

Przepis Artykułu 3go Statutu Organicznego Senatu, dotyczący przeciągu czasu, przez który trwać ma Urzędowanie Prezesa Senatu i Senatorów Czasowych, weźmie swój skutek zupełny i całkowity w miarę odnowienia się teraźniejszego składu Senatu.

Przy odnowieniu tém postępować należy według zasad następujących:

Prezes Senatu i Senatorowie, których epoka trzechletniego Urzędowania jeszcze nie upłynęła, pozostaną w takowém aż do expiracyi terminu, powołanym wyżéj Artykułem Statutu oznaczonego.

Ci z Senatorów, którychby się Urzędowanie trzechletnie przed ogłoszeniem niniejszéj Ustawy ukończyło, albo którzyby się znajdowali w 2gim lub 3cim okresie

conde ou troisième période triennale, seront censés être maintenus dans leurs fonctions pour le nouveau *triennium* commencé, et ce n'est qu'après son expiration que leurs postes seront considérés comme vacans.

Il est bien entendu que la présente loi transitoire ne porte aucune atteinte à la faculté réservée en général aux Sénateurs sortans, de pouvoir être appelés derechef à remplir les mêmes fonctions.

Pour copie conforme. Cracovie ce 22 Mars 1843.

(podpisano) v. **Hartmann.**

trzechletniego sprawowania tych obowiązków, mają być uważani jako utrzymani w sprawowaniu rzeczonych obowiązków na rozpoczęty nowy trzechletni przeciąg czasu, i dopiero po upływie takowego, miejsca przez Nich zajmowane za wakujące będą uważane.

Rozumié się samo przez się, iż niniejsza Ustawa Przechodnia nie uwłacza bynajmniéj zastrzeżonéj w ogólności dla Senatorów wychodzących z Urzędowania możności bycia na nowo powołanymi do sprawowania tegoż samego Urzędu.

Za zgodność odpisu.
w Krakowie dnia 22 Marca 1843 r.

(podpisano) v. **Hartmann.**

Za zgodność przekładu

(M. P.) Maiewski.
Sekr. Glny Senatu.

Nro 1140 D. G. S.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Zważywszy, iż przez poddanie pod bliższy dozór gmachów kościelnych i pobudynków plebańskich i szpitalnych po parafijach, łatwiej takowe od opustoszenia ochronionemi, i parafijanie od ponoszenia częstokroć siłę ich przechodzących ciężarów, przez wczesne zaradzenie mniejszej dezolacyi zasłonionymi być mogą, w rozwinięciu przepisów Ustaw Sejmowych w dniu 13 Września 1833 i 30 Stycznia 1838 r. o środkach stawiania i reparacyj kościołów oraz innych budowli parafijalnych zapadłych, stanowimy, co następuje.

§. 1.

W każdéj parafii zaprowadzonym być ma Dozór kościelny.

§. 2.

Dozór takowy w Mieście Krakowie składać się będzie z kollatora lub osoby od niego umocowanéj, miejscowego Proboszcza i trzech obywateli parafijan przez Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi do téj posługi na lat sześć wezwanych.

§. 3.

Na raz piérwszy jeden z wezwanych obywateli sprawować będzie obowiązek członka Dozoru przez lat dwa, drugi przez lat cztéry, trzeci przez lat sześć. Następnie czas sprawowania obowiązków tych zakreślonym będzie zarówno do lat sześciu.

§. 4.

W Okręgu dozór kościelny składać się będzie z Kommissarza dystryktowego,

Dziekana właściwego, kollatora lub osoby od niego umocowanéj, Plebana i trzech właścicieli dóbr ziemskich, a w braku tych z trzech parafijan przez Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi na lat sześć powołanych przy zachowaniu na raz pierwszy terminów w §fie 3 wymienionych.

§. 5.

Tam, gdzieby prawo kollacyi wielu osobom służyło, mają te pomiędzy sobą porozumieć się, która z nich prawa wspólne względnie nadzoru kościelnego niniejszém urządzeniem zaprowadzonego wykonywać będzie, lub też trzecią osobę do tego umocować; gdyby się zaś na pierwszy czy drugi środek nie zgodziły, Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi porządkiem alfabetu nazwisk osób lub Instytutów, powoływać do dozoru będzie na przeciąg lat sześciu.

§. 6.

Dozorowi kościelnemu w Mieście Krakowie przewodniczyć będzie kollator lub umocowana przez niego osoba, w Okręgu zaś Kommissarz właściwego Dystryktu. Przewodniczący, oprócz terminów poniżéj oznaczonych, zwołuje Dozór, ile razy widzi tego potrzebę, albo ile razy jeden z członków zwołania się domaga. Trzech członków ścisły komplet stanowi. Większość głosów przewodniczący rozstrzyga.

§. 7.

W Dozorach ustanowionych przy kościołach w Okręgu, do których jest przywiązane beneficium kollacyi rządowéj, Kommissarz Dystryktowy będzie równie reprezentował Kollatora.

§. 8.

Do obowiązków Dozorów kościelnych należy:

a) czuwać nad całością gmachu kościelnego i budowli z nim połączonych jakoto: dzwonnicy, kośnicy, cmentarza, budowli plebańskich, wikaryalnych i na mieszkanie sług kościelnych przeznaczonych, tudzież szpitala parafialnego i całego *fundi instructi*, inwentarzami objętego, i tym końcem corocznie w terminach przez niniejsze urządzenie zakreślonych czynić lustracye i stósowne o tychże do Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi zdawać rapporta.

b) przestrzegać, aby fundusze na reparacyą kościoła lub budowli plebańskich cmentarza, i szpitali przeznaczone na właściwe cele obracane były, i tym końcem sprawdzać i poświadczać corocznie rachunki zdawane:

naprzód, z wpływów i wydatków stałych funduszów na reparacye kościoła budowli plebańskich, szpitala i t. p. cele zapisanych.

powtóre, w Okręgu z wpływów i wydatków funduszu pokładnego przez kontrollorów na ten cel ustanowionych administrowanego.

potrzecie, z wpływów i wydatków funduszów Szpitalnych przez Plebanów lub świeckich prowizorów administrowanych.

c) przestrzegać, aby beneficyat uskuteczniał wszelkie mniejsze reparacye budowli plebańskich, do których ponoszenia jest obowiązany, a które niniejszém urządzeniem są bliżéj oznaczone, iżby zaniedbanie tego rodzaju reparacyj, parafian na większe koszta przy reparacyach główniejszych nie naraziło. Tym końcem Dozor kościelny mocen jest beneficyatowi wskazywać corocznie pomniejsze reparacye do uskutecznienia.

d) czuwać, aby małego wydatku wymagające reparacye w gmachu kościelnym były bezzwłocznie przez benefi-

cyata uskuteczniane, a to według §. 20 niniejszego postanowienia.

e) donosić Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi o potrzebie większych reparacyj gmachów i budynków parafialnych, ciężarem właściwych funduszów lub parafian będących, a następnie z delegowanym na skutek tego rodzaju doniesienia budowniczym porozumiewać się i projektować powyższe reparacye, mając na względzie oszczędność, trwałość, wygodę i ile możności upiększenie. Za złożeniem sobie przez Budowniczego planu i wykazu kosztów, Dozór kościelny prześle takowe Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi z opinią stosowną i przy oznajmieniu, czyli korzystniej jest fabrykę w przedsiębiorstwo drogą licytacyi publicznej wypuścić, czyli też przez osobę do tego proponowaną wykonać z zastrzeżeniem złożenia przez Nią rachunków. Przesłany plan i anszlag dopiero po zatwier-

dzeniu przez Senat Rządzący w wykonanie oddany być może. Do licytacyj, które Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi ogłasza, Dozór kościelny delegować może jednego z swych członków.

f) Czuwać wspólnie z Budowniczym, aby fabryka bądź przez entrepryzę, bądź z obowiązkiem zdania rachunków prowadzona, dokładnie i według zatwierdzonego przez Senat planu i wykazu kosztów wykonaną była.

g) opinować, jakie awanse antreprenerowi lub osobie, któréj prowadzenie fabryki jest powierzone, dawane być mają i zaświadczać wspólnie z Budowniczym ukończenie roboty, po poprzedniém odbyciu superrewizyi przez Budowniczego i delegowanych z strony dozoru członków.

h) donosić Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi o antreprenerze fabryki niedopełniającym w czémkol-

wiek warunków protokółem licytacyi a następnie kontraktem oznaczonych.

i) attentować Kommissyi z strony Rządu wyznaczonéj i udzielać jéj stósownych objaśnień, przy spisywaniu inwentarzy temporaliów tak w czasie intromissyi nowego beneficiata lub Administratora, jak odbierania temporaliów w wypadkach osadzania nowym beneficyatem zostającego w administracyi beneficium, rezygnacyi onegoż lub zaszłéj śmierci beneficyata, daléj przy odłączeniu majątku prywatnego beneficyata od własności funduszowéj i obrachowywaniu szkód przez beneficyata funduszowi zrządzonych, a na massie zmarłego poszukiwać się mających. Dla tego Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi wyznaczając z ramienia swego Kommissarza do attentowania przy spisaniu i sprawdzeniu inwentarza *fundi instructi* jednocześnie dozór kościelny zawiadomiać będzie, aby z swéj

strony téj czynności attentował. Każdy z członków dozoru ma prawo wchodzić do Aktu spisania rzeczonego inwentarza.

k) czuwać nad tém, aby Pleban w zarządzie gospodarskim, co do gruntów plebańskich niezaniedbywał się, robocizny i powinności inwentaryczne samowolnie na inny rodzaj wynagrodzenia niezmieniał, gruntów włościańskich do gruntów dworskich plebańskich nie przyłączał i niezmieniał, zgoła aby taki stan zachował jaki odebrał, i jaki w wykazie intrat plebańskich jest zamieszczony i opisany.

§. 9.

Lustracye w §fie poprzedzającym pod Lit. *a.* wymienione, równie jak i sprawdzanie rachunków, które zawsze do roku etatowego zwyczajnego stósowanemi być winny, odbywać się mają w ciągu trzech pierwszych miesięcy każdego roku, tak

aby w początkach miesiąca Kwietnia rapport stósowny Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi był złożony; co się zaś dotycze reparacyi, które kosztem właściwych funduszów lub parafian czynione być powinny, rapporta mają być wcześniej, a mianowicie z końcem Jesieni Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi składane, w celu przygotowania przez Oddział Budownictwa przez zimę potrzebnych planów i anszlagów i rozpoczęcia fabryki z nadchodzącą wiosną.

§. 10.

Rapporta w skutek corocznie odbywać się mającej lustracyi przez Dozór kościelny zdawać się mające, następujące wyjaśnienia obejmować powinny:

a) w jakim stanie znajdują się budowle i cmentarze i czyli i jakiej potrzebują reparacyi, rozszerzenia lub też przeniesienia?

b) czyli mobilia inwentarzem objęte znajdują się w całości?

c) jaki jest stan gospodarstwa ekonomicznego w plebanii, a mianowicie czyli takowy pogorsza się lub polepsza?

d) czyli pleban wszystkie mniejsze do niego należące reparacye w budynkach plebańskich kosztem swoim uskutecznia?

e) czyli rachunki z kategoryi pod *b.* §. 8. wymienione są sprawdzone, jaki był w ogólności przychód, jaki pozostał remanent, i czyli tenże rzeczywiście w Kassie instytutowéj znalezionym i obliczonym został?

§. 11.

Wszelkie rachunki z dowodami przez Dozór sprawdzone, odeszle tenże Dozór Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi, który następnie takowe potwierdzi, a w razie uznanéj potrzeby poprzednio pod rewizyą Bióra Rachuby podda.

§. 12.

Końcem ułatwienia Dozorom kościelnym słuchania rachunków, Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi przeszle niezwło-

cznie Dozorom kościelnym ułożone wykazy funduszów na reparacye gmachów Instytutowych lub wewnętrzne onychże potrzeby zapisanych, tudzież funduszów, które Szpitale parafialne posiadają. Niemniej zawiadomi je o remanentach w Kassie Głównej funduszu pokładnego. O każdych zmianach lub przybytkach dwóch pierwszych funduszów właściwy Dozór zawiadomionym być powinien.

§. 13.

Co do poboru pokładnego w Okręgu, fundusz ten pozostawia się przy tej samej kontrolli, jaką wskazuje Urządzenie z dnia 8 Kwietnia 1817 r. Nro 1001 w Nrze 14 i 15 Dziennika Rządowego zamieszczone, z tą jedynie odmianą, iż rachunki z pokładnego po wszystkich bez wyłączenia parafiach, corocznie przez Kontrollorów Dozorowi Kościelnemu przy lustracyach do sprawdzenia podawane następnie za pośrednictwem Kommissarzy

Dystryktowych Senatowi Rządzącemu do zatwierdzenia przedstawianemi być mają; Remanent wniesiony do Kassy Głównej po zatwierdzeniu rachunku zachowanym zostanie nietykalnie aż do użycia go na rzecz tej parafii, której własność stanowi. W parafiach, w których cmentarze już murem obwiedzione i stósownemi kapliczkami opatrzone zostały, fundusz pokładnego z wpływami na reparacyą kościołów i budowli plebańskich stanowić będą jedno zródło na pokrycie wydatków stósownie do §fu 3 Prawa Sejmowego z dnia 13 Września 1833 roku. Na niecierpiące zwłoki reparacye cmentarza, Dozór kościelny w ciągu roku z funduszów pokładnego właściwej parafii, bez odnoszenia się do Wydziału S. Wewnętrznych i Policyi, mocen będzie assygnować wydatki nieprzenoszące razem Złp. 20 z zastrzeżeniem usprawiedliwienia takowych przy złożeniu rachunku.

Co do poboru pokładnego w Mieście Krakowie, takowym według Rozporządzenia Senatu z d. 21 Czerwca 1833 r. Nro 3609, D. G. S. trudnić się będzie i nadal Dyrekcya Policyi.

§. 14.

Dozór Kościelny sprawdzając rachunki z pokładnego, porówna takowe z Aktami Stanu Cywilnego zejścia i przekona się, czyli reparacye zwłoki niecierpiące w rachunkach umieszczone, istotnie wykonanemi zostały.

§. 15.

Przy sprawdzeniu rachunków z funduszów szpitalnych po parafiach Okręgowych przekona się Dozór kościelny z badania ubogich w szpitalach zostających, czyli tychże rzeczywiście fundusz ten doszedł, jaki w rachunkach na wydatek położonym został, i czyli własność szpitalna naruszoną nie jest.

Za zasadę w ocenieniu rachunków tego rodzaju posłużą coroczne etaty szpi-

talne, których składanie Dozór kościelny mocen będzie zarządzać. Co do szpitali w Miastach Okręgowych, etaty corocznie powinny być pośrednio przez Dozory kościelne Wydziałowi S. W. i Policyi do potwierdzenia składanemi.

§. 16.

Wpływy od funduszów na utrzymanie budowli parafialnych będą administrowane i używane w sposób postanowieniem Senatu z dnia 15 Stycznia 1840 r. Nro 230 D. G. S. wskazany.

Wszelki wydatek z funduszów tych w Kassie Głównej złożonych jedynie za upoważnieniem Senatu Rządzącego następować może.

§. 17.

Dozór kościelny uchybiający obowiązkom Ustawą Sejmową z dnia 13 Września 1833 r. i niniejszém jéj rozwinięciem nań włożonym, a mianowicie: przez niedoniesienie wcześnie o potrzebie reparacyi do Wydziału S. W. i Policyi, a

przez to stający się przyczyną zwiększenia kosztów, ściąga na siebie odpowiedzialność, i przez to winnym będzie ponieść to zwiększenie kosztów podług ocenienia Oddziału Budownictwa.

§. 18.

Gdy §§. 4 i 5 Prawa Sejmowego z r. 1833 wkładają na beneficyatów obowiązek uzupełnienia swym kosztem pomniejszych reparacyj, bez oznaczenia rodzaju takowych, i gdy jest spawiedliwą rzeczą, aby beneficyaci dożywotni używając przychodów ze swego beneficium, obowiązani byli do tych samych napraw, jakie prawo Cywilne w Art. 605 i 606 na używających przychodów wkłada; przeto dla uniknienia wątpliwości stanowi się, iż Beneficyaci obowiązani są tylko do takich napraw w domach mieszkalnych swoich i sług kościelnych, tudzież Wikaryuszów, jeżeli Ci ostatni własnych fun-

duszów nie posiadają, jakich przyzwoite utrzymanie rzeczy wymaga. Wielkie naprawy winny być z właściwego funduszu, a w braku tego przez parafian ponoszone, o tyle jednak, o ile nie było do nich przyczyną zaniedbanie napraw utrzymania rzeczy, od chwili konferowania beneficium, w którym to przypadku koszt napraw rzeczonych obowiązany jest podjąć sam beneficyat.

Wielkiemi naprawami są: mur główniejszy, sklepienie, zaprowadzenie nowych belek, danie wiązania dachu z całkowitem pokryciem, postawienie grobli, murów podpierających i całkowite ogrodzenie kościoła, gdzie tego potrzeba. Wszelkie inne naprawy są naprawami utrzymania rzeczy, a stąd ich koszta przez samych beneficyatów ponoszone być mają. Stawianie nowych i reparacye budowli gospodarskich należą do plebanów, chybaby znajdowały się fundusze na ten cel zapisane.

§. 19.

Wszelkie reparacye samego kościoła i budowli na obrządek religijny przeznaczonych a z nim połączonych zaspokajane być mają z właściwych funduszów, a w razie braku tych, ze składek parafian. Jednakże reparacye szyb w oknach i małe poprawki w pokryciu dachu gącianego, mogące się uskutecznić przez robotnika w dniu jednym, do Plebana należą.

§. 20.

Ostrzega się wszystkich beneficyatów, że gdyby przez zaniedbanie małych reparacyj dali zniszczyć budynkom tak mieszkalnym jak i gospodarskim, ani też troskliwymi okazywali się w donoszeniu o potrzebnych reparacyach gmachów kościelnych, natedy stosownie do §. 4 Ustawy z dnia 13 Września 1833 r. obowiązani do poniesienia połowy kosztów reparacyj, do zastąpienia tejże połowy znaglonymi zostaną.

§. 21.

Gdzie dochód z właściwych funduszów na stawianie lub reparacyą budowli parafialnych za potrzebne uznanych niewystarcza, rozkład kosztów wyanszlagowanéj summy z potrąceniem funduszu do dyspozycyi będącego przez Bióro Rachuby uskutecznionym, a następnie Senatowi Rządzącemu do zatwierdzenia przedstawionym zostanie. Każdy czujący się być uciążonym rozkładem kosztów, winien uczynić przeciwko takowemu remonstracyą do Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi, a to w terminie dni 14 od doręczenia sobie wezwania o złożenie przypadającej nań składki rachując.

§. 22.

Repartycya kosztów czynioną będzie według zasad §. 8. Ustawy z. dnia 13 Września 1833 roku wskazanych. Gdy zaś według tejże Ustawy, Plebani, kol-

latorowie i parafianie do ponoszenia kosztów przykładać się mają, a Ustawa z dnia 30 Stycznia 1838 r. uchylając obowiązek Plebanów w rzeczonym §. pod literą *a* wyrażony, pociągnęła Ich do opłaty rocznéj tytułem składki na pomnożenie stałego funduszu ku ulepszeniu stanu gmachów kościelnych i budowli parafialnych; przeto w rozwinięciu Art. 5 ostatniéj Ustawy stanowi się: iż dopóki odpowiednie fundusze stałe zebrane niebędą, dopóty w zastępstwie części kosztów na Plebanów z prawa z r. 1833 przypadającego, fundusz z opłat do Kassy Głównéj na cel powyższy wnoszonych w połowie uzbieranéj summy jeszcze nie elokowanéj, (która jednakże $\frac{1}{5}$ całego kosztu pieniężnego przenosić nie może), przyczyniać się będzie.

§. 23.

Wykonanie §. 8. Ustawy z r. 1833 pod względem dostarczenia pomocy pie-

széj i ciągłéj do fabryk kościelnych, należy w repartycyach zwracać uwagę na to, iż pomoc ciągła należy się z tych tylko wsi, w których są zaprzęgi i że w braku tych jedynie pomoc piesza żądaną być może, Dozór kościelny przy przesłaniu anszlagów budowy lub restauracyi, załączać będzie Wykazy ludności wsiów do repartycyi należących z wyszczególnieniem co do ilości posiadanych zaprzęgów; a które Kommissarze Dystryktowi Budowniczemu anszlag robiącemu dostarczać są obowiązani. dla dołączenia do anszlagu przez niego Dozorowi składanego

§. 24.

Gromadom obowiązanym do dostarczenia pomocy ciągłéj i pieszej wolno jest gotowe pieniądze antreprenerowi budowy złożyć, i tym końcem w repartycyach obok liczby dni będzie zamieszczona odpowiednia ilość pieniężna, wyrachowana na podstawie téj, jaka do redukcyi szarwarków jest przepisana.

§. 25.

Lubo kościoły parafialne, przy których Zgromadzenia Zakonne *curam animarum* sprawują, a które Dozorom kościelnym według §. 10 Ustawy z d. 13 Września 1833 r. nie ulegają, jak niemniej Kościoły i Klasztory do parafii nienależące pod nadzorem osób duchownych zostają i potrzebne w nich reparacye z właściwych funduszów następują; gdy jednak ocenienie, czyli budowla jest i jak dalece uszkodzona, wymaga często znajomości technicznych, a zaniedbanie przedsięwzięcia wcześniejszych za[illegible] środków znaczne szkody [illegible] pociągnąć może; przeto obowiązkiem Wydziału S. Wewnętrznych będzie przez Delegowanych z Oddziału Bu[illegible] Członków w pewnych czasach [illegible] uprzednim zawiadomieniem wła[illegible] przełożonego duchownego, czyn[illegible] budowli kościelnych i klasztorn[illegible] go [illegible] ana Kom-

missya w razie dostrzeżonej potrzeby reparacyi, zda swój rapport Wydziałowi, który to, co wypadnie, postanowi.

Tego rodzaju Kommissye mocen będzie Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi zarządzać nawet względem Kościołów i budowli parafialnych, ile razy uzna tego potrzebę.

§. 26.

Wykonanie niniejszego Rozporządzenia, które jako obowiązujące od dnia 1 Lipca r. b. uważane i w Dzienniku Praw zamieszczone mieć chcemy, do kogo to z natury rzeczy należy, zalecamy.

Działo się w Krakowie na posiedzeniu Naszém dnia piérwszego Marca Tysiąc ośmset czterdziestego trzeciego roku.

Za Prezesa Senatu
A. WĘŻYK.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
MAIEWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

2650 D. G. S.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Zapatrzywszy się na artykuł **15** prawa o urządzeniu kunsztów, rzemiosł i professyi dnia **30** Grudnia **1820** roku przez Zgromadzenie Reprezentantów uchwalonego, zastrzegającego wydanie z strony naszéj szczególnych przepisów i prawideł, wedle których całe postępowanie w Cechach i Korporacyach wszelkich professyj odbywać się ma; po rozpoznaniu przywilejów każdego w szczególności Cechu i Zgromadzenia, postanowiliśmy i stanowimy:

TYTUŁ I.

Rozporządzenia ogólne.

Artykuł 1.

Każdy w szczególności, kogo to dotycze i każda korporacya Cechu lub Zgromadzenia względnie swéj professyi, stósować się będzie do przepisów niniejszém rozwinięciem prawa Sejmowego objętych.

Artykuł 2.

Wszelkie czynności, zwyczaje i ceremonie cechowe, Ustawom Krajowym w czémkolwiek sprzeciwiające się, nie będą miały miejsca.

Artykuł 3.

Kunstmistrze, Rzemieślnicy i professyoniści, którym służy prawo, wytwory swéj pracy publicznie, hurtem lub cząstkowo sprzedawać, te tylko artykuły wyrabiać i sprzedawać będą, które ściśle do ich professyi w dawnych przywilejach i ordyna-

cyach wyszczególnione należą, bądź z osnowy niniejszéj Ustawy należeć mogą, lub z postępem czasu za takowe od Zwierzchności miejscowéj uznanemi zostaną. Przekraczający ten przepis ulegnie karze policyjnéj w miarę przewinienia od 20 do 200 Złp. na fundusz Policyi, którą Dyrekcya Policyi w piérwszéj, a Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi w ostatniéj Instancyi orzekać będą.

Artykuł 4.

Gdy nie wszystkie szczegóły uważane być mogą za wyłącznie do téj tylko lub owéj professyi należące: przeto w przypadkach wątpliwych, które i jakie wyroby lub fabrykata do któréj w szczególności professyi wyłącznie należeć mają, Senat po rozpoznaniu przedstawień stron interessowanych i zasiągnieniu w razie potrzeby zdań Znawców przysięgłych, rozstrzygnie i postanowi.

Artykuł 5.

Cechy dotąd za przywilejami istniejące, Ustawą Sejmową w art. 4 objęte, chociażby liczby 10ciu majstrów nieskładały, pozostawiają się do dalszych rozporządzeń; takowe podług potrzeby mogą być do innych w najbliższéj styczności będących przyłączone.

TYTUŁ II.

O sztukach wyzwolonych.

Artykuł 6.

Wyższe malarstwo, sztycharstwo i rzeźbiarstwo, jakotéż Budownictwo Wodne i Ziemne Wyższe, oraz Muzyka Wyższa i wszelkie inne sztuki wyzwolone, których nauka nie już tylko sposobem po największej części praktycznym nabywa się, lecz teoretycznie także osiąganą być musi, są wolne i nie formują żadnéj korporacyi. — W zapobieżeniu jednak nadużyciom téj wolności stanowimy: iż prawo nauczania

takowych sztuk tym tylko osobom służyć może, którym Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi po zasiągnieniu opinii Znawców o stopniu usposobienia wyższego, konsens na to udzieli.

Artykuł 7.

Malarze roboty pokojowéj, kléjowéj i pokostowéj (Anstreicher und Zimmer-Mahler) lakierniczéj i Wyzłotnicy sposobem wyzłoty malarskiéj (Sztafiers) zwani, składać będą jak dotąd Zgromadzenie Malarzy i Lakierników, z wolnością przyjmowania uczniów, wyzwalania czeladzi i przyjmowania członków, Magistrów.— Obok tego jednak stósownie do Ustaw obowięzujących wydawane będą konsensa tym wszystkim, którzy udowodnią świadectwem Szkoły Technicznej, iż usposobienie stósowne posiadają.

Artykuł 8.

Fabrykanci instrumentów matematycznych i muzycznych, fabrykanci wyrabiający

same instrumenta toczone muzyczne, Organmistrze i fabrykanci instrumentów wszelkich klejonych muzycznych i pod strony wszelkiego rodzaju, oraz wszelkich innych znajomości mechaniki wymagających, nieformują żadnej korporacyi, i służy im wolność wyrabiania instrumentów według swej zdatności, utrzymywania stósownych warsztatów i narzędzi oraz handlowania temiż instrumentami, tak z własnego wyrobu jak i w kraju lub zagranicą nabywanemi.

TYTUŁ III.

O Cechach uprzywilejowanych.

Artykuł 9.

Uprzywilejowane Ustawą Sejmową Cechy są następujące:

a) *Sukiennicy i Postrzygacze.*

Do tych należą wyroby w wszelkich gatunkach i kolorach sukna, półsukienka, niemniej kazimierki, wigonie, korty, koce, dery i t. p. wyroby z wełny; do Postrzy-

gaczy zaś strzyżenie i gładzenie takowych fabrykatów, prassowanie i dekatezowanie, nie tamując Sukiennikom wolności utrzymywania przy fabrykach swych na własną potrzebę postrzygarni. — Niewzbrania się równie Sukiennikom farbowania własnych wyrobków w kotle zarabianych, atoli zakazuje się im farbowania w kipie i farbowania dla obcych, dla nieszkodzenia oddzielnej professyi farbierzy, a to pod karą w §. 3 wymienioną.

b) *Farbierze, Tkacze i Barkaniarze.*

Tkaczom i Barkaniarzom służą wyroby: płótna surowe, lniane i półlniane, białe, konopne, zgrzebne, paczesne, obrusy, serwety, ręczniki białe i kolorowe, cwilich, drelich, chustki, taśmy, tasiemki i wszelkie inne wyroby lniane, konopne lub bawełniane w dessenie przeźroczyste, przednie i ordynaryjne, nici lniane, konopne, bawełniane białe i farbowane.

Farbierzom służy prawo farbowania wszelkiego gatunku i nazwiska wyrobów sukiennych i półsukiennych, materyj jedwabnych i półjedwabnych, bawełnianych i półbawełnianych, włóczki, nici, płótna, drukowanie na płótnie (litografowanie), utrzymywanie magli i dekatezowanie, nakoniec wolna sprzedaż przez nich farbowanych lub drukowanych płócien i nici.

c) *Passamonicy. Wstażnicy i Szmuklerze.*

Do tej professyi należy tkanie wszelkich gatunków złotych, srebrnych i szychowych galenów, gdzie również należą pasy, szlaki do oblamowania i ozdobienia sukien, wszelakie frandzle złote, srebrne i jedwabne, rozmaite wstążki, różne jedwabne materye, aksamit, kitajka, atłas, mora, adamaszek i t. p. różne wyroby i ubiory jedwabne i półjedwabne lub włóczkowe, sznury i burty do powozów, sani, trąbek

pocztarskich, guziki jedwabne i półjedwabne, tasiemki, taśmy, nathsznury i t. p. nazwy wyroby.

d) *Kurdybanicy i Czerwono-Garbarze.*

Te dwa cechy stanowić będą odtąd jedno zgromadzenie pod nazwą cechu kurdybaników i czerwono-garbarzy, który ma wolność wyprawiania wszelkich skór na sposób kurdybanu lub czerwono-garbarski, to jest: na czarno, różno kolorowo safian, jak np. skóry wołowe, krowie, cielęce, końskie etc. na folledrowe, juktowe, podeszwiane zwyczajne, podeszwiane funtowe, hałunowe i glancowane, wyjąwszy wyroby do wyprawy białoskórników wyłącznie należące.

e) *Białoskórnicy.*

Do tej professyi należy wyprawa wszystkich gatunków skór i skóreczek na sposób zamszowy, fisztronowy i hałunowy na białą irchę.

f) *Kapelusznicy.*

Tym rękodzielniom służy prawo wyrabiać wszelkie gatunki kapeluszów, czapek, krymek ordynaryjnych i przednich kastorowych, zajęczych, z felpy jedwabnej oraz wszelkie wyroby pilszniane.

g) *Tokarze, Fajczarze i Grzebieniarze.*

Odtąd te cechy stanowić będą jedno zgromadzenie pod nazwą cechu tokarzy, fajczarzy i grzebieniarzy, dopóki w każdym niedojdzie liczba majstrów przynajmniej **10.** Grzebieniarzom służy wolność wyrabiać z rogu lub kości wszelkie gatunki grzebieni i upodobowo przyozdabiać je kamieniami lub szyldami, rożki do prochu, trąby myśliwskie, tabakierki rogowe i szyldkretowe, bombonierki i t. p. artykuły z rogu lub szyldkretu.

Tokarzom zaś i fajczarzom razem, wolno wyrabiać i sprzedawać wszelkie towary toczone z drzewa, kości, rogu, metalu

i innego materyału w tokarstwie używanego, laski toczone i cybuchowe, cybuchy drewniane i elastyczne, fajki drewniane rozmaite, piszczałki, flotrawersy, filary, billardowe kule, warcaby, seręgi, spryczki, szachy, sikawki, kołowrotki i inne wyroby tokarskie.

h) *Introlligatorowie.*

Do Cechu Introlligatorskiego należy zszywanie, broszurowanie i oprawianie wszelkich książek w tekturę, skórkę, materye, wyrabianie wszelkich gatunków papierowych futerałów, pudełek i t. p. introligatorskie artykuły.

i) *Ruśnikarze r. Puszkarze, Miecznikі i Szpadniki. Nożowniki i Pilnikarze (Zeugschmide), Ślifierze i fabrykanci narzędzi stalowych.*

Gdy tych professyj jest zbyt mała liczba majstrów: zaczem Ruśnikarze (Büch-

senmacher), Nożowniki, Miecznikii Szpadniki, Pilnikarze i wyrabiający ze stali instrumenta rzemieślnicze (Zeugschmide) narzędnicy, składać mają jedno zgromadzenie, którym służy, a mianowicie: Rusznikarzom wyłączna wolność wyrabiania i reparowania wszelkiej strzelby i broni jakiegokolwiek rodzaju i wynalazku; wolno im również sprzedawać bądź nowe bądź stare, z zastósowaniem się do przepisów policyjnych, mając w pamięci zachowanie §. 126 Kod. Karn. Cz. II.; oprócz Rusznikarzy nie będzie nikomu wolno robić strzelby i takowej reparować.

Nożowniki, Miecznikii Szpadniki wyrabiają noże, widelce, nożyczki, scyzoryki, wszelkie instrumenta chirurgiczne, szpady, pałasze, miecze, kordelasy i t. p. z potrzebną rękojścia (wyjąwszy srebrną lub złotą jako robotę do professyi złotniczej należącą), szczypce, trzonki, wszelkie żelazka, obciążki, korkociągi stalowe, sprzączki, gu-

ziki, ostrogi, sprężyny do zegarów i wszelkie gatunki galanteryi ze stali.

Pilnikarze robią pilniki i raszple rozmaitego kształtu i gatunku.

Narzędnicy (Zeugschmide) wyrabiają ze stali instrumenta rzemieślnicze, jako to: piłki, cyrkle, belki do wagi, wagi, lewary, świdry, piły, dłuta, topory, ośniki, szrubstaki, obcęgi, młynki, piecyki do kawy, prasy i t. p. narzędzia (Werkzeuge).

Szlifierze (Schleifer) szlifują gotowe wyroby, instrumenta i narzędzia tak ze stali, jako i innych metalów, kruszczów, kamieni i szkła.

k) *Mosiężniki i Brązownicy.*

Wolno im wszystkie z miedzi i mosiądzu odlewane lub wybijane posrébrzane lub pozłacane galanteryjne towary z ozdobami kamiennemi lub innemi wyrabiać, jakiemi są celniejsze: okucia do pasów, szpad, skrzyń, szorów, komod, wielorakie gatunki

łańcuszków, potrzeby do lasek, pojazdów, siodeł, antaby, wszelkie gatunki potrzeb do broni siecznej i kaszkietów, ostrogi, guziki, sprzączki, krzyże, kielichy, monstrancye, passyjki, cyborye, tacki i wazony, ozdoby do obrazów, tabakierki, kadzielnice, lampy, lichtarze, puszki, maszynki do kawy i herbaty, kaganki, rewerbery do lamp, klamki, szruby, miednice, czary, dzwony, dzwonki, żelazka do prassowania i wszelkie naczynia z mosiądzu, miedzi, cynku i kompozycyi tego rodzaju, z wolnością wyzłacania i wysrebrzania.

I) *Złotniki i Jubilery.*

Do tych obecnie w jedno Zgromadzenie połączonych, należy wyrabiać wszelkie towary ze złota i srebra, klejnotów, drogich kamieni i takowe sprzedawać. Zgromadzenie to stósować się będzie w wyrobach z złota lub srebra, co do wartości i oznaczenia stopy czyli próby do przepi-

sów obowiązujących lub w przyszłości obowiązywać mogących.

m) *Rękawicarze.*

Do tych należą wyroby skórzane, a mianowicie: rękawiczki w wszelkich gatunkach, spodnie, kaftany, woreczki do tytoniu, pieniędzy i szratu, piłki, bałony, paski, bandaże i szelki, halsztuki i maszynki na szyje, zgoła wszelkie inne wyroby z skór na zams wyprawnych, wyjąwszy roboty do professyi siodlarskiej należące.

n) *Kowale.*

Kowalom służy wolność wyrabiać podkowy i podkować konie, różne wyrabiać haki, narzędzia grabarskie, żelaza do pługów, szyny na koła, łańcuchy grube, wszelkie żelaza potrzebne do wozów, bryk, bryczek, karet, pojazdów, powozów, koczów, karyolek, licząc w to ressory całe

żelazne lub stalowe i wszelkie wyroby żelazne z wyłączeniem co do powozów roboty około szprygli, zawias składanych na stopnie, i innych robót szlósarskich z pod drobnego pilnika wychodzących, jako należących artykułów do slósarzy. Konowałom zaś, za takich przez władzę Rządu uznanym, nie będą mogli kowale zabraniać kucia koni, robienia podków, i utrzymywania tym celem kuźni i najemnéj czeladzi.

o) *Kuśnierze.*

Tym professyonistom wolno wyprawiać futra sposobem kuśnierskim, wyrabiać wszelkie towary futrzane, jako to: rękawice, buty, trzewiki, czapki, szuby, płaszcze, sórduty, kapoty i t. p. suknie damskie i męzkie podszywać lub wykładać futrem, wyrabiać różne czapeczki i kaszkiety ze sukna, skórki lakierowanéj lub glancownéj i t. p.

p) *Kotlarze.*

Do rękodzielników kotlarskich należą wyroby z miedzi, wszelkie naczynia gorzelniane i do kuchni służące, konewki, formy różne, garnce, kotły i kociołki, pobijać miedzianemi obręczami naczynia drewniane, rynny i dachy miedziane, sikawki, dzbanki, wanienki i wanny, herbatniczki miednice i miski, tudzież pobielanie naczyń miedzianych dobrą cyną, wystrzegając się pod karą z §. 160 K. K. Cz. II. używać do pobielania ołowiu lub innych mięszanin zdrowiu szkodliwych.

r) *Murarze i Kamieniarze.*

Te dwie professye mają styczność we wszystkich budowlach z tą różnicą, iż kamieniarze nie mają się wdawać do zarządzania fabryk, do których jedynie należy ciosy do budowli według różnej potrzeby i formy obrabiać i osadzać, wolno im także wszelkie ozdoby kamienne, pomniki,

posadzki i naczynia z różnych kamieni robić.

Do murarzy zaś należy wszelkie budowle uskuteczniać podług planu przez Rząd zatwierdzonego, z zachowaniem urządzenia Budownictwa i przepisów Policyi Budowniczéj, pod odpowiedzialnością i wynagrodzeniem szkody dla budującego z winy majstra lub jego czeladzi zrządzonéj, obok czego każde przestępstwo policyine, ściągnie na winnego w drodze właściwéj karę w myśl §. §. 133 134 i t. d. K. K. C. H.

s) *Perukarze.*

Téj professyi wolno robić wszelkie peruki, warkocze z włosów ludzkich, loki rozmaite, włosy fryzować, zbierać, wyrabiać pachnące pomady w różnych gatunkach i puder ze zboża robiony.

t) *Rymarze.*

Do tych rzemieślników należą wyroby wszelkich gatunków szorów i chomont na

konie, wraz z naszyjnikami i wszelkiemi potrzebami zaprzęgowemi, z przyozdobieniami złotemi, srebrnemi, pozłacanemi, posrebrzanemi, platerowanemi, żelaznemi, stalowemi, mosiężnemi lub kamieniami sadzonemi okuciami, przez właściwych majstrów wyrobionemi. Należą także do wyrobów rymarskich poprągi, kańczugi, harapy, pasy, pochwy na pałasze i szpady, patrontarze, ładownice, pendenty, chełmy i kaszkiety skórzane, rzemienie do różnej broni, bębnów, rzemienie do krzeseł, zgoła wszelakie rzeczy rymarskie do wozów i zaprzęgów należące, jako też do sani i noszenia lektyk; wszelkie uzdy, uzdeczki, lejce, cugle, ubiory i pasy z dzwonkami i t. p. wyroby rymarskie z różnego rodzaju i gatunku rzemienia, z wolnością wyprawiania skór do robót rymarskich należących.

u) *Siodlarze.*

Siodlarzom służy wszelka robota wyścielana i wybijana powozów, karet, ko-

czów, koczobryków, bryczek, kariolek ławek, stołków i t. p. skórami, płótnem, suknem i wszelką inną materyą z poduszkami i materacami, wyroby siodeł w różnych gatunkach z puszliskami: popiersiami, podogoniami i innemi potrzebami przy siodłach używanemi, podkłady do wszelkich chomont, pasy do karet i koczów, forderdachy i fartuchy, wyklejanie i obijanie sanek i trunien, różne kufry do podróży, walizy na powozy i inne wszelkie gatunki dużych i małych kufrów, mantelzaki, tłomaki, olstra pistoletowe z rzemieniami i sprzączkami, wiaderka ogniowe, trzosy i torby myśliwskie, oraz wszelkie inne wyroby z skór w robotach siodlarskich używanych.

w) *Slósarze, Gwoździarze i Ostrogarze.*

Do tych rękodzielni jednę korporacyą składających należą: duże i małe zamki z wszelakiemi okrywami białemi szmelcowanemi lub z blachy mosiężnej z klamką

w różnych gatunkach, kłodki, zawiasy, takież szrubrygle bronzowane, gabinetowe, szkatułowe i kassowe skrzynie, galerye do mostów, ganków, prassy do pieczęci, różne młynki, maszyny, piece kraty, łóżka, szruby i inne żelazne wyrobki do budowli, okucia pudeł powozowych, szprygli, stepnie z pod pilnika wyrabiane, dorabianie kluczy i odmykanie zamków z zachowaniem przepisów policyjnych §. 217 K. K. C. II i innych.

Roboty Ostrogarskie jako to: żelazne, stalowe, pobielane, platerowane albo mosiądzem wykładane, mundsztuki, strzemiona i łańcuszki, ostrogi i sprzączki do rzemieni. Robota windownicza, duże i małe lewary, na koniec wszelkie gwoździe z żelaznemi lub mosiężnemi główkami, kółka, trzonki i inne tym podobne wyroby ślusarskie.

x) *Krawcy.*

Do professyi krawieckiej należy tylko robienie sukien męzkich i damskich z wszel-

kich gatunków materyj wełnianych, jedwabnych i innych podług zwyczaju i używania czasowego wszelkich ubiorów cywilnych, wojskowych, duchownych, krojem podług mody i każdego woli. **Osobom** płci żeńskiej, któreby potrzebną zdolność do robienia sukienek damskich udowodniły, nie będzie wzbraniano trudnić się takowemi wyrobami za stósownemi konsensami.

y) *Szewcy.*

Rzemieślnicy Szewscy wyrabiają jedni obuwia damskie, a drudzy męskie, jako to: buty, trzewiki i t. p. w rozmaitych gatunkach i kolorach słowem obuwia wszelkiej nazwy.

z) *Blacharze.*

Tej professyi służy prawo wyrabiania towarów z blachy żółtej, białej i czarnej, jako to: miary i naczynia do wody, piwa, wina, wódki i t. p. tace, filiżanki, konewki,

łyżki, puszki, tarła, lichtarze, sitka, maszynki do kawy, herbaty, klatki, lampy, piece w różnych formach, rury do pieców, latarnie i latarki, rynny i inne wyroby blaszane pod lakier lub pokostowe malowanie.

aa) *Stolarze.*

Do professyi stolarskiej należą wyroby z drzewa, jako to: stoły, łóżka, krzesła, kanapy, komody, sofy, szafy, szafki, spluwaczki, ramy do zwierciadeł, obrazów i inne, ławki, stołki, różne skrzynki, toalety, bióra, serwantki, kołyski, drzwi, futryny, okna, podłogi, posadzki, schody, trumny, zgoła wszelkie meble i różne wyrobki domowe z rozmaitego gatunku drzewa, nieubliżając przez to wolności Gorałom i innym wyrabiającym dowozu i sprzedaży różnych wyrobków drewnianych, tudzież Cieślom wyrabiania ławek, stołków, stołów, schodów, różnych skrzynek, kołysek, drzwi, podłogi i w ogólności wy-

robów z drzewa, do których użycie klęju nie wchodzi, i te bez użycia warsztatu stolarskiego wykonane być mogą.

bb) *Zegarmistrze.*

Każdemu Zegarmistrzowi bez różnicy (jaką niegdy czyniono) służy prawo fabrykowania i sprzedaży zegarów, zegarków jakiegokolwiek gatunku, zegarów astronomicznych i wszelkiej takowych reparacyi.

cc) Stelmachy i Kołodzieje.

Temu Cechowi służy prawo robienia wszelkich wozów, niemniej wszelkich wasągów, pudeł i spodów do różnych powozów, karet, karyolek, koczów, koczobryków, bryczek, kół, sań i kar różnego rodzaju.

dd) *Cieśle.*

Z tej professyi używani Cieśle zwykle przy budowaniu rozmaitych domów i

gmachów, mają prawo wykonywać wszelką ciesielską robotę, każdemu powszechnie znajomą, to jest: obrabianie drzewa do budynków, układanie belek w wszelkich budowlach, stawianie całkowitych budynków drewnianych, wiązań i stolców dachowych, pokrywanie gątem lub deskami dachów, stawianie ganków, parkanów, schodów, dawanie podłóg, futryn, drzwi ordynaryjnych, zgoła wszelka przy budowlach gruba robota z drzewa, wyjąwszy wszelką stolarszczyznę, do któréj użycie kleju lub warsztatu stolarskiego należy.

Należące przeto do cieślów budynki, winny być podług planu przez Rząd zatwierdzonego i według przepisów Policyi Budowniczéj wykonywane, z zastrzeżeniem używania dobrego do wszelkich robót materyału, pod karą i odpowiedzialnością za szkody, czy to przez majstra samego lub jego czeladź budującemu zrządzone.

ee) *Konwisarze.*

Wszelkie z cyny roboty lane, jako to: półmiski, talerze, dzbanki, garnki, guziki, przykrywki, lichtarze, łyżki, trzonki, seregi, szprycki, lampy i t. p. wyroby cynowe są udziałem wyłącznym professyi konwisarskiej, z wolnością utrzymywania do swych wyrobów tokarni z zachowaniem się według §. 159 K. K. Cz. II.

ff) *Kominiarze.*

Obowiązkiem tej professyi jest kominy i piece chędożyć, należeć czynnie do gaszenia pożaru ognia z wykonywaniem ściśle przepisów Policyi ogniowej, i danej Kominiarzom instrukcyi, odnośnie do §. 192—193 — 194 K. K. Cz. II.

gg) *Szklarze.*

Szklarzom służy prawo przyrzynać i wprawiać wszelkie szyby do okien, drzwi, ram, powozów i latarni, wolne im wszel-

kie wyroby ze szkła, do których należą wszystkie latarnie w cynę i ołów oprawne, solniczki i puzdra z flaszkami; wolno im także sprzedawać i prowadzić handel tafel do okien i zwierciadeł wszelkich gatunków ordynaryjnych i szlifowanych, niemniej szklanek, butelek, flaszek i flasz, solniczek, dzwonów, misek, talerzy, kałamarzy, oraz wszelkie do Chemii potrzebne naczynia dęte, retorty, cylindry, szkła do lamp i t. p. wyroby szklanne.

hh) *Cukiernicy.*

Professya cukierników posiada prawo wyrabiania i sprzedaży wszelkich ozdobnych cukrów i ciast cukrowych, rozmaitych w cukrze smażonych owoców, korzeni i t. p. wszystkich gatunków tortów i ciast, rozmaitych lodów i odlewów, czokolad, karmelków. Wolno jest przy tem cukiernikom szynkować poncz, szodon i wszelkie gatunki likierów i napojów chłodzących,

lub rozgrzewających, lecz z zachowaniem przepisów o szynkach; uzyskanie albowiem zezwolenia na otwarcie cukierni nie pociąga za sobą prawa szynkowania trunków, na które oddzielny konsens posiadać należy. Co do pieczywa nakoniec na drożdżach zarabianego, jako to: babki, pączki, placki, kołacze, jajeczniki, takowe nie sami tylko cukiernicy ale i inne osoby przy zachowaniu rozporządzeń policyjnych wypiekać i sprzedawać mogą.

ii) *Mydlarze.*

Do téj professyi należy wyrabianie i sprzedaż różnych gatunków świec łojowych lub innych prócz woskowych, oraz wszelkich gatunków mydła bez wyjątku.

kk) *Tapicery.*

Ci professyoniści nie będąc w posiadaniu żadnych przywilejów, należeć będą do cechu siodlarskiego, którym jedynie

służy prawo wyściełać i wybijać stołki, krzesła, sofy, kanapy, takowe wytapicerowane sprzedawać, niemniej materace wyściełać i billardy pokrywać, żadnéj zaś innéj roboty siodlarskiéj nieprzedsiębrać.

ll) *Parasolnicy,*

którzy równie żadnych przywilejów nie posiadają, a professyą parasolów nowych i starych wyrabiają, należeć mają do cechu tokarskiego.

Artykuł 10.

Stanowi się za ogólny przepis, iż służące professyonistom tutejszym prawo do sprzedaży swych wyrobów nie może ubliżać w niczém wolności handlu artykułami z zagranicy na potrzebę miejscową sprowadzanemi, a do ich professyj należącemi.

TYTUŁ IV.

O uczniach czyli terminatorach.

Artykuł 11.

Do terminu może być każdy przyjęty za świadectwem rekomendacyjnem przez rodziców lub opiekunów danem, aby się tylko wywiódł świadectwem Urzędnika zdrowia z dostateczności sił fizycznych do zamierzonej professyi potrzebnych.

Artykuł 12.

Po upływie lat 6ciu od ogłoszenia téj ustawy, nikt nie może być przyjęty do terminu jakiej bądź professyi, kto nie udowodni świadectwami szkolnemi, że przynajmniej przez dwa roki do szkół początkowych lub technicznych z pożytkiem uczęszczał, lub nieudowodni znajomości sztuki pisania i czytania, wyjąwszy gdyby szczególne na to zezwolenie od Wydziału Spraw Wew. i Policyi otrzymał. Jeżeliby był zagrani-

cznym, natedy prócz powyższych dokumentów powinien być zaopatrzony w legalne pozwolenie właściwej władzy do pobytu w kraju tutejszym przez czas terminu, z wolnym powrotem do kraju, którego jest poddanym.

Artykuł 13.

Chcący zostać uczniem winien się zgłosić lub wprost do Starszych Cechu dla obmyślenia mu miejsca, lub do majstra, do którego przez Rodziców lub Opiekunów oddanym będzie.

Artykuł 14.

Uczeń odbywać będzie próbę u majstra, do którego wchodzi, przez 6 a najwięcej do 12stu tygodni, poczém gdy tenże majster uzna go być zdolnym, winien będzie prezentować go Cechowi i pod karą pieniężną od 4 do **100** Złp. na fundusz Policyjny, oraz pod obowiązkiem wynagro-

dzenia stronom poszkodowanym zrządzonych szkód, zapisać tegoż ucznia na najpierwszéj kwartalnéj Sessyi Cechowéj do nauki na lata poniżéj oznaczone, przy złożeniu dokumentów kwalifikacyi, jak również zapłacić zaraz tytułem wpisu terminatora na rzecz i dochód Cechowy kwotę od Złp. 2 do Złp. sześciu. Warunki umowy wciągnione być winny do księgi Cechowéj, które prawu przeciwne być nie mogą.

Artykuł 15.

Lata terminu oznaczają się:

a) lat 5 najwięcéj, jeżeli uczeń będzie na na wikcie, odzieży i zupełnym koszcie majstra.

b) lat 4, jeżeli tylko na stole majstrowskim, lecz o własnéj odzieży, opraniu i koszcie na zapis i wyzwoliny.

c) lat 3, a najmniéj 2, jeżeli za ugodzoną za naukę zapłatę.

Lata terminu rachować się będą od dnia przyjścia do nauki, które majster skrócić może uczniowi w nagrodę jego pilności i dobrego sprawowania się; skrócenie to jednak nie ma przechodzić jednéj trzeciéj części wyżéj przywiedzionych terminów.

Artykuł 16.

Pomiędzy obcymi terminatorami a terminatorami synami majstrowskiemi nie będzie żadnéj różnicy, oprócz, że od wpisu i wyzwolin przez połowę mniéj płacić mają.

Artykuł 17.

Uczeń po zapisaniu nie może samowolnie przyjmować miejsca u innego majstra, a to pod karą od 3ch do 7miu plag, a jeśliby od majstra swego doznawał złego obejścia, lub majster do prowadzenia rzemiosła swego stał się niesposobnym, lub inne ważne przyczyny zachodziły, w takim razie powinien wprzód użalić się u

Starszych Cechu lub Kommissarza Cechowego, którzy po ścisłém rzeczy rozpoznaniu postanowią, i podług znalezionéj potrzeby przeznaczą mu innego majstra do uzupełnienia lat terminu, a koszta ztąd wynikłe poniesie przeszły majster, który prócz tego nie będzie miał prawa żądać żadnéj bonifikacyi ani zwrotu nakładów.— Jeśliby zaś pokrzywdzony uczeń był oddany na naukę za zapłatę ugodzoną,— natedy piérwszy jego majster, winien będzie nadebraną z góry zapłatę nowemu majstrowi odpłacić. w stosunku czasu, jaki u niego niedobył.

Artykuł 18.

Bez wiedzy i zezwolenia majstra nie może się uczeń od warsztatu oddalać, ani téż gdzie bądź zabawiać, obowiązanym będąc sprawować się wiernie, uczciwie, pilnie i posłusznie.— A gdyby się któren z terminatorów poważył warsztat majster-

ski opuścić, jednakże potem za dwa, trzy lub kilka dni powrócił, z przyrzeczeniem poprawy, w takim razie za karę będzie musiał dłużej terminować, rachując za każdy dzień zmarnowany tydzień jeden, i w tym celu obowiązkiem będzie majstra donieść Kommissarzowi Cechowemu o zbiegostwie lub odejściu z warsztatu terminatora, który zaszłą okoliczność do książki Cechowej co do czasu odejścia i powrotu terminatora do warsztatu zapisze.—Jeżeliby zaś terminator za podobne odejście na zażalenie majstra był w drodze policyjnej ukaranym, natedy rachowanie zmarnowanych przez terminatora dni, miejsca nie ma.

Jeżliby chłopiec więcej razy zbiegostwa bez ważnej przyczyny i nadziei poprawy dopuścił się, w takim wypadku za uznaniem Starszych Cechu z książki terminatorów wykreślonym i oddalonym być winien, a majstrowi należeć się będzie zapłata umówiona, za rok cały bieżący

z wynagrodzeniem oraz wszelkich uszczérbków.

Artykuł 19.

Równie ucznia wykraczającego przeniewierstwem, upornie nieposłusznego, któryby osobę lub rodzinę majstra uczynkiem lub słowem obrażał, któryby pomimo napomnień i kar swych, nagannych postępków niepoprawiał, mocen jest majster oddalić, z wiedzą i uznaniem Starszych. — Mocen także oddalić ucznia okazującego niezdolność do nauczenia się rzemiosła, atoli nie później jak w pierwszym roku terminu, i to z wiedzą i uznaniem Starszych.

Artykuł 20.

Uczeń oddalony, gdyby powtórnie wchodził w naukę do innego majstra, powinien będzie uledz Uchwale na Sessyi Cechowéj nastąpić mającéj, która postanowi, czyli

lata nauki na nowo rozpoczynać ma, lub jak długo jeszcze terminować winien.

Artykuł 21.

Jeżeliby uczeń chciał przejść do innego rzemiosła lub professyi, majster, od którego wychodzi, ma prawo żądać opłaty za naukę w czasie upłynionym stosownie do uznania Starszych.

Artykuł 22.

Wynagrodzenie za naukę (Das Lehrgeld) może być umówionem w stosunku lat terminu, jeżeli się na takowe strony zgodzą, lecz takowe nie może być niższem niż 90 Złp., ani wyższem nad 360 Złp. rocznie, a to przez wzgląd na osnowę artykułu następującego.

Artykuł 23.

Oddany uczeń za umówioną zapłatę nie może być używanym do żadnych posług

domowych po zawarsztatowych, a tém mniéj do ciężkich lub parobczych robót, lecz ciągle przy warsztacie robić powinien.

Artykuł 24.

Majstrowi niedotrzymującemu umowy według dwóch poprzedzających artykułów, może być uczeń za uznaniem Starszych Cechu odebranym, i prócz obowiązku zwrotu nadebranéj zapłaty, majster karany będzie pieniężnie od 6ciu do 50 Złp. w połowie na fundusz Policyi, w drugiéj do Kassy Cechowéj, a w razie powtórzenia, utraci prawo przyjmowania więcéj za zapłatą terminatorów.

Artykuł 25.

Gdyby w ciągu terminu, umówionéj kwoty od chłopca nie zapłacono majstrowi, a majster był w chęci onegoż jako już usposobionego dłużéj trzymać, na ówczas w miejsce zapłaty pieniężnéj, powinien bę-

dzie zostawać za terminatora w nagrodę majstrowi od trzech miesięcy do roku jednego dłużéj nad czas umówiony, a to w miarę niedotrzymanéj zapłaty majstrowi należnéj.

Artykuł 26.

Majster winien uczniowi podać sposobność nabycia wszelkich znajomości do porządnego prowadzenia rzemiosła potrzebnych, przestrzegając obyczajów jego i zachowania prawideł religijnych, obowiązanym będąc posyłać ucznia w dni świąt na naukę do szkoły świątecznéj na ten cel wyznaczonéj.

Artykuł 27.

Do zatrudnień domowych tyle tylko majster mocen używać ucznia, chociażby zupełnie na własnym koszcie trzymanego, to jest w cale niepłatnego, ale też nie zaniedba przez to nauczenia się rzemiosła.

Artykuł 28.

Tak w czynnościach rzemiosła, jak i w wszelkich domowych (oprócz prawem zakazanych), winien uczeń posłuszeństwo swemu majstrowi, pod niebytność zaś majstra lub zatrudnień jego, winien być powolnym pierwszemu czeladnikowi w rzeczach jedynie rzemiosła dotyczących.

Artykuł 29.

Majstrowi służy władza miernej ojcowskiej kary względem ucznia swojego, a pod niebytność lub zatrudnienie majstra, ma prawo pierwszy czeladnik ukarania ucznia w rzeczach rzemiosła. Majster w wymaganiu od ucznia powinności, ma mieć wzgląd na jego siły i zdrowie, w karaniu zaś w drodze karności domowéj winien być sprawiedliwym i umiarkowanym, tudzież opieką swoją od czyichkolwiek pokrzywdzeń zasłaniac, a w żadnym przypadku nie może dopuszczać się karcenia

nieprzyzwoitego, jako to: targania za włosy, za uszy, kopania, kułakowania i t. p. nieludzkich sposobów.

Artykuł 30.

Lubo granice domowej karności są naznaczone w Części II. K. K. wszelakoż objaśnia się, iż prawo tej karności w żadnym razie aż do tak złego traktowania rozciągać się nie może, przez któreby ukarany na zdrowiu lub ciele uszczerbek ponosił, w którym to przypadku dopuszczający się takiego bezprawia, odpowiedzialności i karze policyjnej z osnowy §§. 165 i 173 K. K. Cz. II. uledzby musiał.

Artykuł 31.

W przypadku śmierci majstra, rodzice ucznia lub opiekuni mają wybór zostawić go przy wdowie, jeżeliby toż samo rzemiosło dalej utrzymywała, lub przenieść do innego majstra z wiedzą i pomocą star-

szych cechu, zostawiając takiemu uczniowi pierwszeństwo przed innymi dopiero do terminu wchodzącymi.

Artykuł 32.

W razie odebrania ucznia od wdowy po zejściu majstra, należy powrócić uczniowi tyle z pieniędzy, jakie za naukę zapłacone być mogły, ile za nieukończone lata nauki z porachunku okaże się.

Artykuł 33.

Majster nie może być zobowiązanym do wyzwolenia ucznia, dopóki czas i warunki umowy uzupełnione nie zostaną.

Artykuł 34.

W przypadku słabości ucznia, Majster staranie o nim mieć powinien, i jeżeli słabość mniej niż trzy miesięczną naukę jego przerwie, przerwa ta z umówionego przeciągu nauki potrącaną nie będzie; je-

żeliby zaś choroba trwała dłużej i majster koszta poniesione na ratunek i staranie około ucznia usprawiedliwił, w tym razie zależeć będzie od żądania majstra i Starszych Cechu uznania, ile uczeń za czas opuszczony douczyć się i majstrowi swą pracą wynagrodzić powinien, gdyby takowych kosztów zwrócić nie był w stanie.

Artykuł 35.

Po odbytym przeciągu nauki obowiązany jest majster stawić ucznia swojego na najbliższe posiedzenie Cechu kwartalne do examinu czyli popisu, a po danem przez majstra świadectwie o ukończonej nauce i dobrem sprawowaniu się ucznia, Starsi Cechu z przybranymi dwoma członkami rozpoznają postępek ucznia w rzemiośle przez zadania mu do wyrobienia jakowej sztuki czeladniczej (Gesellenstuck). Również uczynią mu zapytania z nauki religijnej, czytania i pisania; a gdy z ta-

kowego popisu okaże się zdatnym i złoży dobre świadectwo z odbytego kursu nauk i uczęszczania do szkoły świątecznéj przez czas swego terminu, zostanie mianowany czeladnikiem, którym końcem zapisany będzie w Księgę Cechową pod tytułem czeladników, i otrzyma List Wyzwolenia opatrzony podpisem Starszych Cechu łącznie z Kommissarzem Cechowym, i pieczęcią właściwą, a to za poprzedniem opłaceniem do skrzynki cechowej przez Lehrmajstra kwoty złp. od 6ciu do 20stu według dotychczasowego zwyczaju. Oprócz tego jeźli uczeń zostawał cztery lub więcej lat w terminie, majster onegóż wyzwalający obowiązany mu sprawić przed wyzwolinami najpotrzebniejszą bieliznę, suknią wierzchnią i t. p. oporządzenie, jak na czeladnika przystoi, bez prawa żądania zwrotu kosztów lub następnego odrobienia.

Artykuł 36.

Gdyby uczeń po odbytym popisie (przy którym z wszelką łagodnością z strony Starszych i przybranych majstrów postępować należy) okazał się być niezdatnym: natedy z wyzwolinami do przyszłej sessyi kwartalnéj odwleczonym będzie dla lepszego uzdolnienia się, co tém samém wkłada na Lehrmajstra obowiązek dokładniejszego usposobienia swego ucznia pod karą wynagrodzenia strat i uszczerbków uczniowi.

Artykuł 37.

Równie pod takąż karą nie może majster przetrzymywać ucznia ani odmawiać mu świadectwa uwolnienia, skoro ten zobowiązaniom swym zadosyć uczynił, a straty i uszczerbki oszacowane będą wdwójnasób według ceny zwyczajnej dni roboczych od czasu ukończenia nauki, z czego połowa poszkodowanemu, a druga jako kara na fundusz policyjny ma być zapłaconą.

Artykuł 38.

List wyzwoleńczy (Lehrbrif) o którym w Artykule 35 wzmiankowano, będzie następującej osnowy:

Urząd Starszych Cechu N. N. w Wolnem Mieście Krakowie.

Mając sobie na dzisiejszém posiedzeniu Cechu N. N. przez Pana N. N. Członka Zgromadzenia swego przedstawione, iż młodzieniec N. N. rodem z $\frac{\text{Miasta N.}}{\text{Wsi N.}}$ który w dniu N. miesiąca N. roku N. jako uczeń w Księgę Kunsztu naszego zapisanym został, liczący teraz lat N. wieku swego, odbył u niego naukę tak, iż powodowany dobrém onegoż sprawowaniem się i okazaną przychylnością, życzeniem jego jest wyzwolić wspomnionego młodzieńca (darując mu od czasu umówionego nauki lat kwartałów miesięcy, jeżeliby to miało miejsce).

Gdy z przybranymi Współmajstrami z odbytego examinu przekonaliśmy się,

iż sztukę czeladniczą mianowicie: N. N. bez cudzej pomocy dokładnie zrobił, i że młodzieniec ten posiada potrzebne wiadomości religijne, oraz czytania i pisania, zgoła że jest dobrych obyczajów: zaczem w zupełnem przychyleniu się do wniosku Pana N. N. Majstra i Członka Cechu tego, niniejszym wzmiankowanego młodzieńca odtąd uwalniając, na Czeladnika wyzwalamy, takim go mianujemy, i ku dalszej legitymacyi, przy wyciśnięciu pieczęci cechowéj List ten wyzwolonemu udzie[illegible]. — Działo się w Krakowie dnia Mca roku

(podpisy) 1szy Starszy N.

2gi Starszy N.

Kommissarz Cechowy N.

Lehrmajster N.

Zaświadczenie wyzwolin na czeladnika Professyi służące Panu

TYTUŁ V.

O Czeladnikach.

ODDZIAŁ I.

Co do wyzwoleńców na Czeladników.

Artykuł 39.

Za czeladnika uważanym będzie:

a) Każdy tutejszy wyzwolony, za takiego przez Cech mianowany, i w stosowny List wyzwoleńczy, tudzież w Książkę rzemieślniczą opatrzony,

b) Każdy przybyły z zagranicy czeladnik, posiadający stosowne dokumenta, lub inne świadectwa roboty, zwyczajem dawnym Kundszaft albo Liwret zwane.

Artykuł 40.

Pomiędzy Czeladzią, z przyczyny téj, gdzie i u kogo terminował, nie może zachodzić żadna różnica, ani też uwłacza-

nie prawa przy warsztacie, jak skoro przez majstra cechowego wyzwolonym został.

Artykuł 41.

Wyzwolony w Cechu tutejszym czeladnik, powinien będzie przez dni 14 najprzód u swego Lehrmajstra za zapłatą zwyczajną pracę czeladniczą pełnić, poczem jeżeli na miejscu dłużej zostawaćby sobie nie życzył, lub go majster trzymać nie chciał, powinien będzie do innego majstra, lub gdyby wcale nie mógł mieć u żadnego majstra umieszczenia, winien na wędrówkę udać się.

ODDZIAŁ II.

O książkach rzemieślnicznych.

Artykuł 42.

Czeladnik każdy opatrzony będzie przez Starszych Cechu w książkę rzemieślniczą w sposobie postanowieniem Senatu z dnia 11 Kwietnia 1829 r. Nro 31 D. G. S. prze-

pisanym, z funduszu opłat wpływających do skrzynki cechowéj sprawioną.

Artykuł 43.

Książka takowa zawiérać będzie stronnic 80 Numerami drukowanemi oznaczonych i parafowanych, z podpisem Starszych, Kommissarza cechowego i Kommissarza Policyi właściwego Cyrkułu, wyrażać ma: imie, nazwisko, rzemiosło czeladnika, jego wiek, miejsce urodzenia, religią, czy żonaty, lub kawaler, postać i własnoręczny czeladnika podpis.

Artykuł 44.

Rzeczona książka służyć ma czeladnikowi do legitymowania się jego, gdzie w robocie, jak długo i w których miejscach zostawał, dla czego wchodzący w robotę czeladnik, winien dać zapisać w książkę swą przez majstra dzień wstępu swego, i złożyć w jego ręce książkę, gdy tego

zażąda. Przy oddaleniu się zaś z roboty ma być przez majstra zapisane zakwitowanie, a gdyby tego nie chciał dopełnić, zastąpi go Urząd Starszych bez wszelkiej opłaty.

Artykuł 45.

Majster odmawiający wydania książki lub zakwitowania bez ważnej przyczyny wychodzącemu czeladnikowi, winien będzie wszelkie szkody i uszczerbki w podwójnej cenie dni roboczych onemuż wynagrodzić, z czego połowę poszkodowany otrzyma, druga zaś połowa jako kara na fundusz policyjny zapłacona będzie.

Artykuł 46.

Każde zakwitowanie zaświadczonem być winno przez Starszych lub Kommissarza cechowego; w miastach zaś, gdzieby Cechów nie było, przez miejscową Zwierzchność.

Artykuł 47.

Czeladnik, któryby otrzymał pieniądze z góry, lub zobowiązał się robić czas oznaczony, nie może żądać wydania książki lub zakwitowania siebie, aż dług odrobi, i zobowiązaniom swym zadosyć uczyni, jeżeli tego majster domagać się będzie.

Artykuł 48.

Przyjmujący czeladnika bez książki i zakwitowania z ostatniego pobytu, winni będą powrócić straty, i uszczerbki wszelkie komu bądź ztąd wyniknąć mogące wynagrodzić, z rozciągnieniem oraz kary policyjnej z §. 79 K. K. Cz. II.

Artykuł 49.

Ponieważ książka rzemieślnicza służy zarazem czeladnikowi do wędrówki, którą to wędrówkę jako odbytą udowadniać ma najdokładniej: przeto poleca się ścisłe jéj zachowanie, aby ani zgubioną ani też u-

szkodzoną nie została, ile że nowa książka czeladnikowi wydaną być nie może, jak za okazaniem dawnéj przed urzędem Starszych więcéj do użycia niezdatnéj.

Artykuł 50.

Gdyby książka piérwotna pomimowolnie zaginęła lub skradzioną była, albo téż w czasie podróży zupełnie zapisaną została: natenczas miejscowéj Zwiérzchności bezzwłocznie o tém zarapportować, w razie piérwszym stratę swą udowodnić, w obydwóch zaś przypadkach innéj na ten cel oznaczonéj książeczki, gdzie wypadnie, zażądać należy.

Artykuł 51.

Użycie cudzego imienia lub obcéj książki, jak również każde uczynione w niéj fałszowanie, skrobanie, lub wykreślanie, będzie surowo podług przepisów na podobne przestępstwa istniejących, ukarane.

ODDZIAŁ III.

O latach wprawy Czeladniczéj i Wędrówce.

Artykuł 52.

Przez wprawę czeladniczą rozumieć się ma wyrabianie po wyzwoleniu na czeladnika u majstrów cechowych przed wędrówką i po odbytéj wędrówce.

Artykuł 53.

Czeladnik nie prędzéj jak w pół roku, wyjąwszy gdyby wcale u żadnego majstra nie mógł mieć umieszczenia jak w §. 41 wyrażono, a najpóźniéj po upłynieniu roku jednego swego wyzwolenia obowiązany udać się na wędrówkę, do czego znaglonym być może, jeżeli mu choroba lub jaka inna bardzo ważna przyczyna nie jest na przeszkodzie.

Artykuł 54.

Każden czeladnik powinien przez trzy lata wędrować do miast stołecznych państw i prowincyj, bez wyjątku czy on synem majstrowskim lub nie, wyjąwszy tylko te professye, w których wędrówka dawnemi przywilejami przepisaną nie jest, lub innemi urządzeniami zwolnioną została.

Artykuł 55.

Gdyby lata wędrówki z jakowych przyczyn przerwane zostały, takowe czeladnikowi porachowane będą, jak skoro resztę zakreślonego czasu wywędruje.

Artykuł 56.

Czas dopełnionej wędrówki rachować się będzie z przeciągu zostawania w robocie u majstrów, pryncypalnie zaś w miastach głównych stołecznych, gdzie Cechy istnieją.

Artykuł 57.

Po odbyciu wędrówki winien będzie czeladnik w uzupełnieniu i wykazaniu wprawy czeladniczéj wyrabiać u tutejszych majstrów rok jeden, przed możnością ubiegania się do zostania majstrem, który to jednak czas Wydział Spraw Wewn. i Policyi skrócić może, gdy do tego uzna słuszne powody.

Artykuł 58.

Zgromadzeniom Cechowym nie służy prawo uwalniania od wędrówki i pobierania za to do skrzynki cechowéj opłat.

Artykuł 59.

Wydział Spraw Wewn. i Pol. w Senacie może w części uwolnić od obowiązku wędrowania, tak w razie udowodnionych ułomności ciała, któreby czeladnika do takowego niezdatnym czyniły, jako też dla innych ważnych przyczyn, a to po za-

siągnieniu zdania Urzędu Starszych z zastrzeżeniem, iż uwolniony od wędrówki winien będzie przez czas ten odbywać wprawę czeladniczą i robić za czeladnika u majstrów z professyi celujących. Względem zaś całkowitego od wędrówki uwolnienia w szczególnych wypadkach, Senat zadecyduje ostatecznie.

ODDZIAŁ IV.

O przybyłych Czeladnikach.

Artykuł 60.

Przybyły czeladnik z zagranicy, winien zaraz udać się do Dyrekcyi Policyi dla otrzymania karty pobytu, i następnie do Starszych Cechu, w celu wskazania majstra, u którego robotę przyjąć ma, zgłosić się.

Starsi obowiązani są donieść natychmiast Dyrekcyi Policyi, którzyby z Czeladzi przybyłej karty pobytu w ciągu dni

3ch nieokazał, a to pod karą Policyjną od **10** do **100** złp. na fundusz Policyjny.

Artykuł 61.

Wyszukanie przybyłemu czeladnikowi roboty, i dopóki téj nie znajdzie, udzielanie mu wsparcia z skrzynki cechowéj należy do Starszych.

Artykuł 62.

Gdyby dla braku roboty żaden z majstrów przybyłego czeladnika wziąść nie chciał, lub sam czeladnik roboty u majstra nie przyjął, okoliczność tę Starsi Cechu w książce wędrownéj lub na kundszafcie zanotowawszy, wyprawią go w ciągu następnych trzech dni w dalszą wędrówkę, wyjąwszy gdyby był chorobą złożony, lub inne zasługujące na wzgląd przyczyny zachodziły, nad czém Starsi Cechu czuwać, i o dłuższym bez roboty i bez pozwolenia pobycie czeladnika do Dy-

rekcyi Policyi pod odpowiedzialnością donieść winni.

Artykuł 63.

Urząd Starszych lub majstra, u którego czeladnik w robocie zostawać będzie, zatrzyma wszelkie jego świadectwa i dokumenta, jakieby złożył, aż do wyjścia w dalszą wędrówkę.—Co do opatrzenia go zaś w książkę rzemieślniczą, postąpi podług przepisu Art. 42.

Artykuł 64.

Obowiązani są Starsi Cechu zapisywać majstrów czeladzi potrzebujących, a przybyłą czeladź wskazywać do tych, którzy się najpierwej zgłosili.

Artykuł 65.

Pierwszeństwo do czeladzi należy się wdowom utrzymującym rzemiosło i majstrom przez starość lub inne nieszczęścia podupadłym.

Artykuł 66.

Jeżeli majster czeladnika swym kosztem sprowadził, i o tém wcześniéj Starszych uwiadomił, takowego w żadnym razie odbierać mu nie można. — Rozumié się zaś, iż przy takiém sprowadzeniu zachowane być winny wszelkie przepisy policyjne.

Artykuł 67.

Leczenie i opatrywanie czeladnika, skóro jest bez sposobu własnego ratowania się, powinno nastepować z skrzynki czeladniczéj, a w niemożności téj z skrzynki Cechowéj.

Artykuł 68.

Dyrekcya Policyi przestrzegać powinna, ażeby czeladnik chorobą złożony nie był bez pomocy zostawionym, albo przed wyzdrowieniem daléj wyprawionym.

ODDZIAŁ V.

Dozór nad Czeladnikami i ich obowiązki.

Artykuł 69.

Każdy czeladnik podległym jest Starszym Cechu, i majstrowi, u którego w robocie zostaje, których rozkazy w rzeczach rzemiosła posłusznie i przynależnie wykonywać winien, dbać o dobro majstra, podejmując ochoczo zleconą sobie od niego robotę, takową wiernie i pilnie wykonywać, w pożyciu zaś czy to na publicznych miejscach, na gospodzie, czy w domu majstrowskim, zachować się uczciwie, spokojnie i bogobojnie.

Artykuł 70.

Majstrowie obowiązani są czuwać nad sprawowaniem się czeladzi, napominać ją, aby obowiązków religii swego wyznania niezaniedbywała, spokojne i porządne życie wiodła, od występków zaś i wykroczeń winni ją wstrzymywać.

Artykuł 71.

Czeladź wolna jest od obowiązku roboty tylko w Niedziele i Święta, które prawami krajowemi są oznaczone.

Artykuł 72.

Przy wyzwalaniu uczniów w dni robocze, nie więcej jak trzech czeladników przez Starszych Cechu wybranych znajdować się może.

Artykuł 73.

Każdy wezwany czeladnik w miejsce posiedzenia Cechu stawić się winien, czyto dla odczytania czeladzi przepisów Rządowych, przypomnienia jéj powinności, lub w innéj potrzebie. — Niestawający czeladnik bez usprawiedliwionéj przyczyny, zapłaci za karę do skrzynki Cechowéj złoty jeden.

Artykuł 74.

Samowolne oddalanie się od warsztatów w dni pracy i obchodzenie poniedziałków (Blaumontag) surowo zakazuje się.

Artykuł 75.

Czeladnicy, którzy dnie do roboty przeznaczone przerywają, lub Poniedziałki obchodzą, zmuszeni będą do obowiązków karami w sposób następujący:

Oddalający się bez ważnej przyczyny od warsztatu lub fabryki czeladnik, utraci połowę całotygodniowego zarobku, zawsze na dni uważanego, choćby na sztuki robił, w którym razie Starsi Cechu ilość takową oznaczą, połowę tę majster odbierze tytułem wynagrodzenia szkód, jakie z opieszałości czeladnika ponosi, druga zaś połowa przeznaczoną będzie do Kassy Czeladniczéj.— Gdyby zaś czeladnik obchodził Poniedziałek, albo przerywania dni obowiązkowych częściéj się dopuszczał, albo

nakoniec wziąwszy poprzednio pieniądze, nieposiadał u majstra funduszu, z któregoby w razie wyżéj przywiedzionym rygor pieniężny wymierzony być mógł: natedy od 3 do 7miu plagami, i nadto w miarę zachodzącéj większéj winy próżniactwo dowodzącéj, aresztem policyjnym od 24 godzin do dni 8 ukaranym zostanie.— Każdy majster zaniedbujący natychmiast donieść Dyrekcyi Policyi o czeladniku obchodzącym Poniedziałek, lub przerywającym inne dni obowiązkowe, zostanie przez Dyrekcyą Policyi wskazany na karę od 6ciu do 18 złotych polskich, z któréj połowa na fundusz policyjny przypadnie, a druga połowa donoszącemu o opieszałym majstrze przez Policyą oddaną zostanie.

Artykuł 76.

Postępowanie w przypadkach artykułem powyższym przewidzianych, należy do Dyrekcyi Policyi, i odbywać się bę-

dzie po prostém przesłuchaniu stron i zapisaniu w protokóle treści ich wniosków, decyzya wydaną będzie bezzwłocznie i co do czeladników w ostatniéj Instancyi.

Co kwartał Dyrekcya Policyi prześle właściwemu Cechowi wykaz majstrów z wyrażeniem kwot, jakie ciż majstrowie do kassy czeladniczéj wnieść są obowiązani z utraconéj u tychże części lub całości pracy tygodniowéj czeladników.

Artykuł 77.

Zakazuje się jak najmocniéj czeladzi wszelkich mów gorszących i nieprzyzwoitych pieśni, szkalowań, przekleństw, awanturniczych kłótni, pijaństwa i wszelkiego gorszącego postępowania, pod karami policyjnemi. A za wszelkie przestąpienie Ustawy karnéj policyjnéj, jako to: bicie się, gry hazardowne i t. p. ulegną karom Ustawą tąż przepisanym.

Artykuł 78.

Wszelkie zwyczaje w czasie wyzwolin, przy uznaniu wyzwoleńca towarzyszące, lub z okazyi przybyłéj czeladzi praktykowane, jako to: całowanie klucza, kupowanie losów na wyzwoleńca, dawanie upominków czeladniczych, częstowania i t. p. nadużycia, zakazują się czeladzi, wkładając na Przełożonych majstrów obowiązek, aby takowych niedopuszczali, i każdego wykraczającego Dyrekcyi Policyi po ukaranie donieśli. Gdyby zaś dobrowolną ofiarę który składał w upominku lub w gotowiznie, takowa tylko w czasie sessyi na ręce Kommissarza cechowego na raz jeden złożona, może być przyjętą, nigdy jednak nie wolno będzie przyjmować zobowiązań się czyli przyrzeczeń na przyszłość do podobnych ofiar.

Złożona ofiara zapisaną będzie w protokóle posiedzeń i oddana do skrzynki.

Przez powyższy przepis jednakże, nienaruszają się składki czeladnicze, o których niżéj jest mowa.

Artykuł 79.

Miejsca gościnne dla wędrującéj czeladzi pod nazwiskiem gospód w domach szynkowych znajdować się nie mogą, pod karą policyjną od 6ciu do 18tu złp. na szynkarza rozciągnąć się mającą. — Równie na żadnym szynku czeladź do roboty w dni do pracy przeznaczone obowiązana, nie ma być cierpianą w czasie zwyczajnych godzin roboty, zkąd środkami policyjnemi do obowiązku swego zwracaną być winna.

Artykuł 80.

Wzajemne znaglanie się czeladzi, iżby jeden za wszystkich lub wspólnie przez podzielenie długu pomiędzy siebie trunki skonsumowane opłacali, zakazuje się i

przekonany o dopełnienie tego czeladnik ulegnie karze policyjnéj.

Artykuł 81.

Gdy tak zmówienie się professyonistów na szkodę publiczności, jako też zmowy czeladzi rzemieślniczéj na wymuszenie większéj od majstrów płacy, czy to wspólném wzbranianiem się od roboty, czy innemi sposobami, są prawem zakazane: zaczém w razie takiego przestępstwa, Starsi lub Kommissarz cechowy obowiązani będą donieść Dyrekcyi Policyi dla ukarania winnych w myśl przepisu §. 229 K. K. C. II. oznaczającego areszt, post, chłostę i wygnanie nie miejscowych z kraju.

Artykuł 82.

Takiejże karze ulegną czeladnicy herszty, którzyby wprost czeladników przez tak zwane obydzenie przez zaszelmanie

(zaschimpfowanie) dla jakich bądź przyczyn od roboty odwiedli.

Artykuł 83.

Trwający czeladnik w ciągłym uporze nadużyciów, lub włóczęgostwem bawiący się, jeżeli jest zagranicznym, winien być po odbytéj karze z kraju wydalonym bez możności powrotu, a tutejszo.-krajowy na poprawę do domu pracy oddany.

Artykuł 84.

Czeladnik nieznajdujący się po zakazanéj wieczornéj godzinie w domu swego majstra, jako to: w lecie o **10**, a w zimie po **9**, lub gdzieindziéj nocujący bez pozwolenia i wiedzy majstra, ulegnie karze plag od **3**ch do **7**miu.

Artykuł 85.

Majster, którego czeladnik w domu nie nocuje, winien pod karą złp. **6** do **18** donieść o tém Dyrekcyi Policyi.

Artykuł 86.

Wszelkie doniesienia majstrów o przekroczeniach czeladzi w powyższych artykułach wymienionych, czynione będą ustnie do protokołu przed właściwym Urzędnikiem Policyi, a w razach większéj wagi na piśmie.

Artykuł 87.

Czeladnicze zgromadzenie (towarzyszów) nie mogą odbywać żadnych posiedzeń czeladniczych (Gesellentäge), nie będą mocni używać pieczęci, ani też mieć u siebie lady lub skrzynki czeladniczéj.

Artykuł 88.

Wszelkie korrespondencye z Cechami zagranicznemi tylko za pośrednictwem Dyrekcyi Policyi odbywać się mogą.

Artykuł 89.

Czeladnik obowiązany jest stósować

się do urządzeń domowych majstra, u którego w robocie zostaje.

Artykuł 90.

Domowéj posługi, żaden majster od czeladnika swego żądać nie ma prawa.

Artykuł 91.

Czeladnik bez zezwolenia majstra nie może się zatrudniać robotą inną, tylko tą, która mu od jego majstra została wskazaną.

Artykuł 92.

Żaden majster nie ma odmawiać drugiemu czeladników w robocie u tegoż będących, pod karą policyjną od 6 do 18 złp. i wynagrodzeniu szkód na drodze cywilnéj.

Artykuł 93.

Wdowom rzemiosło utrzymującym, na żądanie czeladnik najwięcéj w professyi usposobiony winien być dodany.

Artykuł 94.

Jeżeli w takim razie majster jednego tylko ma czeladnika i tego oddać wdowie musi, wtedy od innego majstra mającego kilku czeladzi, udzielenia sobie jednego żądać ma prawo.

Artykuł 95.

Gdy kilka wdów zgłasza się o jednego czeladnika, Urząd Starszych rozstrzyga między niemi stósownie do pierwszeństwa nastąpionego zgłoszenia.

Artykuł 96.

Jeżeli majster zapadnie w długą chorobę, żądać może odstąpienia mu czeladnika jednego od innych majstrów, do czego ten szczególniej majster jest obowiązany, u którego najwięcej czeladzi znajduje się w robocie, a jeżeli liczba czeladzi u kilku majstrów jest ta sama, wtedy odstąpienie przypada na najmłodszego z nich.

Artykuł 97.

Po wyzdrowieniu majster takowy winien zwrócić otrzymanego czeladnika na żądanie przeszłemu majstrowi.

Artykuł 98.

Nikomu z czeladzi rzemieślniczéj niewolno przyjąć roboty u Starozakonnych, którym używanie do robot Chrześcian zakazują przepisy Statutu klassę Starozakonnych urządzającego.

Artykuł 99.

Nie wolno równie nikomu z Chrześcian wyrabiać professyi w fabrykach i warsztatach u Starozakonnych fabrykantów lub rzemieślników, choćby nawet przez Rząd za cywilizowanych uznanymi zostali, a to stosownie do zastrzeżeń artykułem 2gim Ustawy Sejmowéj z d. 23 Grudnia 1818 r. zapadłéj, co jednakże do fabryk budowlanych niestósuje się.

Artykuł 100.

Przekraczający Chrześcianin w podejmowaniu się roboty w warsztatach lub fabrykach u Starozakonnych, ulegnie karze pieniężnéj, jeśli był majstrem od 20 do 60 Złp. i takiéj karze Starozakonny, utrzymujący w robocie Chrześciana, która to kara podług okoliczności na areszt zamienioną być może, czeladź zaś i terminatorowie ukarani będą aresztem i chłostą od 3ch do 7miu plag.

ODDZIAŁ VI.

O wyjściu Czeladników.

Artykuł 101.

Majster chcący dowolnie odprawić czeladnika, obowiązany dwa tygodnie wprzód mu wypowiedzieć.

Artykuł 102.

Bez takiego wypowiedzenia, majster czeladnika natychmiast odprawić może:

a) Skoro ten osobę albo rodzinę jego uczynkiem lub słowami obraża.

b) Gdy jest ciągle nieposłusznym i upornym zleceniom majstra.

c) Gdy żonę lub dzieci jego uwodzi.

d) Gdy nawyka bez wiedzy i zezwolenia majstra noce za domem przepędzać.

e) Za kradzież i przeniewierstwo udowodnione.

f) Za nieostrożność z ogniem, gdy napomnienia o to dawane są bezskutecznemi.

Artykuł 103.

Równie czeladnik opuścić może majstra dowolnie, byleby mu na dni 8 wypowiedział, co jednak niestósuje się do czeladzi Murarskiej i Ciesielskiej, w których to professyach żaden czeladnik rozpoczętej fabryki nie może opuszczać przed jej ukończeniem, bez wyraźnego zezwolenia budującego i majstra właściwego; w razie

zaś przeciwnym uporny czeladnik znaglonym zostanie środkami policyjnemi, wyjąwszy gdyby za dopełnioną robotę nie był na terminie zapłacony.

Artykuł 104.

Majster mocen nieprzyjąć wypowiedzenia, jeżeli dzień odejścia wypada na dwa tygodnie przed Świętami Wielkiemi, lub jeżeli sztuki rozpoczętej nie zrobił.—Również jeżeli czeladnik ugodził się z majstrem na czas oznaczony, w takim razie przez umówiony czas robić powinien.

Artykuł 105.

Wychodzącego czeladnika majster w książce zakwituje, jak w art. 43 przepisano.

Artykuł 106.

Udającemu się w dalszą wędrówkę czeladnikowi, świadectwo jego roboty (kund-

schaft) powrócone być nie może przez Urząd Starszych bez zezwolenia majstra, u którego na ostatku zostawał. — W przypadku jednak, gdyby Starsi przyczynę niezezwolenia majstra za niedostateczną uznali, przedstawią Wydziałowi Spraw Wewn. i Policyi, który rzecz rozstrzygnie.

Artykuł 107.

Majster pod własną odpowiedzialnością nie ma zezwolić na wydanie rzeczonego świadectwa, skoro jest uwiadomiony o długach czeladnika, owszem Starszym Cechu natychmiast donieść o tém obowiązany.

Artykuł 108.

Gdy majster przeciw wyjściu czeladnika nie ma nic do nadmienienia, lub po uprzątnieniu zaszłéj przeszkody, powinno być świadectwo roboty czeladnikowi powrócone, na książce zaś rzemieślniczej za-

świadczy Urząd Starszych, ile czasu zostawał na miejscu, oraz jak się podług zaświadczenia majstrów swych sprawował.

Artykuł 109.

Za wydaniem świadectwa roboty i książeczki rzemieślniczéj z dopełnieniem przepisów policyjnych, czeladnik natychmiast w podróż udać się powinien, posiadając kwotę pieniężną taką, jaka na granicach jest wymaganą.

Artykuł 110.

Jeżeli w tém przypadkowa zajdzie trudność, świadectwo swoje roboty i książkę rzemieślniczą powtórnie złoży do Starszych Cechu, którzy o tém Dyrekcyi Policyi doniosą.

Artykuł 111.

Gdy ani pierwszego ani drugiego nie dopełni, poczytany zostanie za doniesie-

niem Starszych do Dyrekcyi Policyi za włóczęgę, która jako z takim postąpi.

ODDZIAŁ VII.

O Skrzynce Czeladniczéj.

Artykuł 112.

Czeladnicy mogą mieć skrzynkę własną z składek swych na wspólne potrzeby.

Artykuł 113.

Skrzynka składek czeladniczych znajdować się powinna u Starszego Cechu i pod jego dozorem na dwa zamknięcia opatrzona, od którego jeden klucz przy Starszym Cechu, a drugi u piérwszego Czeladnika zostawać ma.

Artykuł 114.

Starsi Cechu wybiérają z pomiędzy najprzykładniejszéj Czeladzi dwóch, którzy kassą czeladniczą wspólnie z Starszym Cechu zawiadywać, i składki przez Czeladź wnoszone przyjmować i wypłaty czynić będą.

Artykuł 115.

Składki wnoszone być winny co miesiąc, i wybierane najmniej po złotemu od każdego czeladnika, które zaraz jak równie i wydatki w książkę rachunkową czeladniczą zapisać należy.

Artykuł 116.

Wybrani dwaj czeladnicy, tylko w dni świąteczne lub godziny wolne od roboty wnoszeniem składek do kassy od współczeladzi warsztatowéj zebranych zajmować się mogą.

Artykuł 117.

Składki czeladnicze obracane będą na wsparcie ubogiéj czeladzi wędrownéj, na koszta leczenia i opłaty szpitalne, na opłacenie lokalu i różnych potrzeb gospodnich, na koszta pogrzebowe i t. p. w użytecznym celu czynione wydatki czeladnicze.

Artykuł 118.

Żadne inne składki między czeladzią ani wybierane ani też takowe oddzielnie w ręku ich być nie mogą. W potrzebie nadzwyczajnej składki, ta tylko za upoważnieniem Rządowém nastąpić może.

Artykuł 119.

Przychody i wydatki z składek czeladniczych obrachowane i sprawdzane być winny co kwartał, a w końcu roku tak jak rachunki cechowe, przez wybranych z czeladzi członków za przyjęte podpisane, i do zatwierdzenia Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi za pośrednictwem Kommissarza Cechu przedstawione.

TYTUŁ VI.

O Majstrach i Sztukach Mistrzowskich.

Artykuł 120.

Uzdatniony czeladnik dopełniwszy powyższych przepisów z art. 7 Ustawy Sej-

mowéj o urządzeniu kunsztów rzemiosł i professyj obowiązujących, może się ubiegać o majsteryą.

Artykuł 121.

Chcący zostać majstrem, winien zgłosić się do Starszych Cechu i podać żądanie swe na piśmie z listem wyzwolenia i książką wędrowną rzemieślniczą, lub świadectwami roboty, przepisane kwalifikacye i dobre sprawowanie się udowodniającemi.

Artykuł 122.

Czeladnik nie będący w stanie złożyć listu wyzwolenia, lecz któryby u tutejszych majstrów jako czeladnik przez lat trzy pracował, dobrze się sprawował i wędrówkę odbył (jeżeli od téj uwolnionym niebył tam, gdzie takowa jest wymaganą), winien być za majstra przyjęty z obowiązkiem zrobienia sztuki mistrzowskiéj.

Co zaś do kandydatów na majstrów Murarskich, Kamieniarzy i Ciesielskich, ci nadto stosownie do przepisów i warunków w Ustawach o Budownictwie objętych na majstrów przyjmowanemi być mogą.

Artykuł 123.

Czeladź w Cechach mniejszych, obecnie już lat 30 skończonych mająca, a na majstrów kwalifikować się mogąca, może być od umiejętności pisania i czytania uwolnioną.

Artykuł 124.

Zaraz na najbliższem posiedzeniu cechowem kwartalnem, lub też nadzwyczajnej sessyi (skoroby takowa na koszt strony dozwoloną była), powinny być rozpoznane kwalifikacye, a w razie wątpliwości, lub znalezionych słusznych przyczyn do odmówienia przyjęcia, takowe winny być Wydziałowi Spraw Wewn. i Policyi pod dal-

sze roztrząśnienie i decyzyą przez Urząd Starszych wraz z dokumentami i wyjaśnieniem w ciągu najdalej dni 14tu przedstawione. — Sessye wszakże nadzwyczajne względem przyjęcia ubiegającego się za członka cechu lub Zgromadzenia tylko dwa razy dozwolone być mogą na koszt kandydata, wszelkie zaś inne czy to w drodze sporu, formalności, lub jakowéj przewłoki z winy Cechu dopuszczonéj, odbyć się będą powinny kosztem cechowym lub kosztem upornych majstrów.

Artykuł 125.

Gdy przeciw przyjęciu na majstra nie będzie przeszkody, lub zaszłe uprzątnione zostały, Urząd Starszych naznaczy zaraz sztukę mistrzowską (Meisterstück) do zrobienia, którą kandydat bez czyjéj bądź pomocy ma wykonać.

Artykuł 126.

Oznaczenie dozoru i miejsca do zrobienia sztuki majsterskiéj, zostawia się uznaniu Starszych Cechu z wolném odwołaniem się do Wydziału Spraw Wewn. i Policyi.

Artykuł 127.

Sztuka mistrzowska zadawaną będzie z kilku szczegółów w używaniu będących. Przy wyznaczaniu sztuk należy mieć wzgląd, ażeby nie były kosztowne, i na któreby trudno znaleść kupca.

Jeżeli sztuka mistrzowska będzie w modelu, tedy takowa po przyjęciu składaną być ma do gabinetu Szkoły Technicznej.

Artykuł 128.

Od zrobienia sztuki mogą być na ten raz uwolnieni:

a) Przyłączeni do Cechu Rusznikarskiego, Mieczniki, Nożowniki, Szlifierze,

Pilnikarze, Iglarze, wyrabiający cyrkle, nożyce, różne galanterye z stali, narzędzia rzemieślnicze (Zeugschmide).

b) Przyłączeni do Siodlarzy, Tapicery.

c) Przyłączeni do Tokarzy, Parasolnicy i t. p., którzy udowodnią, iż ciągle przez lat trzy byli zdatnemi i czynnemi czeladnikami, lub przez ten czas professyą na siebie jako majstrowie wyrabiali, i stósowny podatek klasyczno-przemysłowy opłacali.

Artykuł 129.

Gdy sztuka zrobioną zostanie, rozpozna ją ściśle Urząd Starszych z przybranymi majstrami, poczem bezzwłocznie i bez żadnych formalności ma być w księgę Zgromadzenia pod tytułem majstrów zapisany, i za majstra i członka cechu ogłoszony, z zastrzeżeniem tego, co w §. 137 niżej jest postanowionem.

Artykuł 130.

Jeżeli większością zdań, sztuka za niedoskonałą będzie uznana, Starsi Cechu podającego się za majstra dopóty odsuną, dopóki przez lepiej zrobioną sztukę, nabycia dostatecznej zdolności nieudowodni, w czém zawsze odwołanie się do Wydziału Spraw Wewn. i Policyi miejsce ma.

Artykuł 131.

Kto do trzech razy wystawi niedoskonałą sztukę, ten nie może znowu aż po udowodnieniu, iż następnie przez lat trzy jako pilny i wzorowy czeladnik ku usposobieniu swemu pracował, na nowo podać się do wyznaczenia mu sztuki mistrzowskiej, a gdyby jeszcze i natedy nie wykonał sztuki za dobrą uznanej, w ówczas ma być na zawsze odsunięty.

Artykuł 132.

Jeżeli Urząd Starszych sztukę zrobio-

ną odrzuca, obowiązkiem będzie Kommissarza cechowego spisać wywód słowny powodów takowego odrzucenia, przestrzegając, ażeby żadna nagana, któraby z uporu majstrów lub chęci złéj i nieprawych zysków wypływała, nie miała miejsca.

Artykuł 133.

W każdym przypadku odsunięty ma prawo żądać od Wydziału Spraw Wewn. i Policyi, ażeby powody tego odsunięcia urzędownie były rozpoznane, jak to już wyżéj w §. 130 mówiono.

Artykuł 134.

Wydział Spraw Wewn. i Policyi, jeżeli powody wątpliwemi znajdzie, zdania biegłych w sztuce zasiągnie, przy przełożeniu im tak sztuki mistrzowskiéj, jak i spisanego względem onéj wywodu słownego.

Artykuł 135.

Po sprawdzeniu tym sposobem sztuki i uznaniu za dobrze wykonaną, nakazaném będzie Cechowi przyjęcie w pewnym oznaczyć się mającym terminie.

Gdyby Cech tego nie dopełnił, Senat z osnowy Art. 8 Ustawy sejmowéj, wyda konsens na wolne prowadzenie rzemiosła, kunsztu lub professyi, i o ile stósowném uzna, poleci otrzymującego konsens wpisać do ksiąg cechowych jako majstra, któ-ry zarówno z innymi majstrami przez Cech przyjętemi wszystkich przywilejów Cechu używać i professyą sprawować będzie.

Artykuł 136.

Ażeby równie uniknąć pobłażania i nad-użycia przepisów z strony cechu, obowiązanym będzie Urząd Starszych donieść każdego nowo przyjętego majstra Wy-

działowi Spraw Wewn. i Policyi z złożonemi przezeń kwalifikacyami i domieszczeniem wykonanej sztuki dla zatwierdzenia nowego majstra.

Zatwierdzenie takowe powinno być na papierze stęplowym ceny prawem oznaczonej.

Artykuł 137.

Dopóki ubiegający się sztuki mistrzowskiej nie zrobi, za majstra przyjęty, i za takiego potwierdzonym nie zostanie, dopóty professyi swej jako majster sprawować nie może, ani też schildu wystawiać.

Artykuł 138.

W razie przybycia do kraju czeladnika z takiego rzemiosła lub kunsztu cechowego, któregoby cech w Krakowie nie istniał, takowemu czeladnikowi po rozpoznaniu kwalifikacyj udzielony będzie konsens na prowadzenie jego professyi.

Artykuł 139.

Zostający Członkami Cechu lub Zgromadzenia, winni będą zapłacić do skrzynki cechowéj od 60 do 240 Złp. W wymiarze takowéj opłaty, które Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi w razie przeciążenia zmodyfikować może, należy mieć wzgląd na jakość Cechu lub Zgromadzenia, również na położenie kandydata,—przyczém co do zaślubiających kandydatów wdowy po majstrach i synów majstrowskich opłatę takową w połowie téj, jaką zwykle w którym Cechu lub Zgromadzeniu wymierzaną będzie, oznaczać należy, dozwalając w każdym razie podziału na raty. Wymiar zaś opłaty w połowie, również do Cechów i Zgromadzeń filialnych stosowany być ma.

Artykuł 140.

Professyoniści z pogranicznych wsiów lub miasteczek (Landmeister) mogą być

do Cechu przyjęci, z zastrzeżeniem dopełnienia przepisanych warunków i opłaty w połowie.

Artykuł 141.

Konsolacye i inne uczty nie będą obowiązkowe, i nowo przyjęty majster nie może być zmuszanym do ponoszenia na ten cel kosztów.

Artykuł 142.

Nikomu i pod żadnym pozorem przyjęcie na majstra odmówionem być nie może, kto warunkom powyższym zadosyć uczyni.

Artykuł 143.

Gdy Art. 10 prawa Sejmowego zapewnia majstrom cechowym z zagranicy przybywającym wolne i bezpłatne do cechów przyjęcie: zaczem każdy przybywający z zagranicy majster, zgłosić się wi-

nien do Urzędu Starszych i złożyć przepisane poprzedniemi artykułami świadectwa terminu, wprawy czeladniczéj i popisu na majstra, za któremi to świadectwami bez żądania od niego nowéj sztuki mistrzowskiéj i opłaty za majsteryą świadectwo cechowe przez Kommissarza Cechu (co do Murarzy zaś i Cieśli przez Kommissyą delegowaną po należytém rozpoznaniu usposobień kandydata) stwierdzone, wydane mu będzie, przy załączeniu którego o deklaracyą na przyjęcie go za tutejszo-krajowego starać się może, którą jeżeli otrzyma, i przesiedlenie uzyska, za Członka Cechu wpisanym zostanie.

Artykuł 144.

Do woli każdego majstra zostawia się utrzymywać mniejszą lub większą liczbę czeladzi lub chłopców.

Artykuł 145.

Z osnowy artykułu 8go, powołanéj Ustawy Sejmowéj zabrania się wszelkim osobom niebędącym Członkami Cechu Zgromadzenia, lub nieopatrzonym w konsensa Rządowe, prowadzenia w obrębie rogatek miasta jakiegokolwiek rzemiosła lub professyi pod karami Policyjnemi.

Kary takowe, a mianowicie: opieczętowanie narzędzi i warsztatu, zapłacenie kwoty od 6ciu do 36 Złp. ośmiodniowy areszt lub chłosta od 3 do 7 plag rozciągane będą przez Dyrekcyą Policyi podług stanu i osoby na wszelkich fuszerów, co się ma rozumieć równie o uczniach i czeladzi, którzyby pokątnie na własną korzyść professyą wyrabiać poważyli się.

Artykuł 146.

Powyższéj karze pieniężnéj, która do 100 Złp. w miarę przewinienia posunioną być może, lub karze aresztu, ulegnie

majster, któryby po za swoim warsztatem przyjął do współki niebędącego majstrem lub Mojżeszowego wyznania, bądź też gdyby pod jakimkolwiek pozorem, tymże użyczał sposobności do wyrabiania i sprzedaży wyrobów w miejscach onymże niedozwolonych; co jednak nie ściąga się do uczniów starozakonnych, i za takich w Cechu zapisanych w skutku §fu 25 Statutu wyznawców Mojżeszowych urządzającego.

Artykuł 147.

Lubo niewzbronne jest właścicielom prywatnym i entreprenerom fabryk sprowadzać za pozwoleniem Wydziału Spraw Wewn. i Pol. do robót w domach ich dla własnej wygody czeladź lub majstrów zagranicznych, jednakże tak zaciągnieni nie mogą nic na odrębną własną korzyść przedsiębrać ani wyrobów sprzedawać. — Zaciągający ich właściciel odpowiedzialnym jest za uchybienie wszelkich przepisów.

Artykuł 148.

Aby jedno rzemiosło drugiemu w sposobie zarobkowania nie przeszkadzało, każdy majster ograniczać się powinien w wyrobach i sprzedaży ściśle do jego professyi należących w Tytule III co do każdego kunsztu zakreślonych. Przekraczający ulegnie karze w §. 3 orzeczonéj.

Chcący inną professyą prowadzić lub innem przemysłem trudnić się, obowiązany będzie rzemiosło swe zaprzestać i złożyć, wyjąwszy gdyby na to szczególne upoważnienie Rządu uzyskał.

Artykuł 149.

Majster, któryby w umówionym czasie roboty nie oddał, naglonym będzie exekucyą Administracyjną na proste zażądanie strony w Dyrekcyi Policyi, a oprócz kary Policyjnéj od 20 do 100 Złp. wymierzyć się mającéj, nieprzestaje być odpowiedzialnym za wynagrodzenie strat i ło-

żonych kosztów, gdyby z winy zawodu majstra poniesione były, na które w drodze właściwej wskazanym zostanie.

Artykuł 150.

Zepsuta lub uszkodzona robota powinna natychmiast być poprawioną, a w razie przeciwnym poszkodowanemu koszta i straty stósownie do uznania Starszych lub innych przybranych znawców pod exekucyą policyjną wynagrodzone.— Co jednakże w razie wytoczenia rzeczy na drogę Sądową przez jednę lub drugą stronę, według orzeczenia Sądowego wykonaném być winno. — W przypadkach zaś oszukaństwa z przekraczającym majstrem stósownie do prawa postąpioném zostanie.

Artykuł 151.

Starozakonni professyoniści w Cechy podrzędne (filialne) w skutku Ustawy Sejmowej z d. 16 Września 1833 r. urzą-

dzeni, nie będą mogli zagranicznej czeladzi ani chłopców ich wyznania do terminu przyjmować, jak tylko za szczególnemi upoważnieniami Rządu; którzy jednak wyrabiają u tutejszych majstrów żydowskich przez czas oznaczony paszportem, nie nabywają przez to prawa do osiadania w kraju W. M. Krakowa.

Artykuł 152.

Również w Cechach podrzędnych Żydowskich czynności takie, któreby przynajmniej przez jednego z Starszych Chrześcian i Kommissarza Cechowego podpisane nie były, uważać się winny za żadne, i oprócz tego Starsi Starozakonni podpadną karze trzydziestu złotych polskich, gdyby bez tegoż Kommissarza i zawezwania Starszych Cechu Chrześciańskiego posiedzenia cechowe odbywali.

Artykuł 153.

Starsi Cechów Chrześciańskich nieprzybywający w skutek wezwania na posiedzenia Cechów podrzędnych, ulegną karze porządkowéj.

TYTUŁ VII.

ODDZIAŁ I.

O obiorze i Urzędzie Starszych.

Artykuł 154.

Starsi Cechów, których wybory stósownie do art. 11go Ustawy Sejmowéj większością sekretnych wotów co lat trzy następować będą, powinni umieć czytać i pisać.

Artykuł 155.

Każdy członek Cechu może na wyborach wotować, chociażby nie był w zupełności wypłaconym, ile że uboższym może być wypłata na raty podzielona. — Równość wotów rozstrzygnie kreską głośną Kommissarz delegowany, i obranych Star-

szych do zatwierdzenia Wydziałowi Spraw Wewn. i Pol. z swą opinią przedstawi.

Artykuł 156.

Nie może być obranym Starszym ani Podstarszym, ktoby pod zarzutem zostawał lub sądownie był karanym, i kto nie jest od lat trzech majstrem osiadłym.

Artykuł 157.

Obrani nie mogą się wymawiać od przyjęcia Urzędu, od którego tylko Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi po uznaniu przyczyn uwolnić ich może, jeśli albo już poprzednio na Urzędzie tym wysłużyli się lub liczną familią najmniej siedm osób obarczeni są, w którym razie najwięcej wotów w porządku następnym mający, na Starszych Cechu powołani zostaną, lub podług uznania Wydziału nowe wybory nakazane będą.

Artykuł 158.

Wychodzący po 3ch latach urzędowania mogą być na nowo obrani.

Artykuł 159.

Wszystkie czynności cechowe odbywać się mają w imieniu Urzędu Starszych rzemiosła, kunsztu, professyi N. N.

Artykuł 160.

Urząd Starszych składa się z Kommissarza przez Wydział Spraw Wewn. i Pol. delegowanego, z Starszego i Podstarszego Cechu lub ich Zastępców.

Artykuł 161.

Wszystkie podania świadectwa i t. p. czynności Urzędu Starszych, podpisane być mają przez Kommissarza i jednego przynajmniej Starszego lub Podstarszego.

Artykuł 162.

Starsi Cechu zastępowani będą w potrzebie przez tych majstrów, którzy na Zgromadzeniu wyborczém najwięcéj kresek za sobą mieli.

Artykuł 163.

Urząd Starszych miec będzie swoją pieczęc, która w zachowaniu u 1go Starszego zostawac ma.

Artykuł 164.

Obowiązkiem Urzędu Starszych będzie:

a) Utrzymywac administracyą wszelkich czynności, pobór i rachunki grosza cechowego, i kierowac obradami Zgromadzenia.

b) Listę wszystkich majstrów, uczniów i czeladników miejscowych swéj professyi, a nadewszystko protokół wszelkich czynności porządnie prowadzic podług wzoru Lit. D.

c) Dopełniać przepisów względem uczniów i czeladzi i majstrów wyżej oznaczonych.

d) Przestrzegać porządku rzemiosła, spokojności warsztatów i gospód czeladniczych.

e) W rzeczach Policyi rzemiosła dotyczących wnioski swe do Rządu czynić.

f) W potrzebie mieć pieczą o dzieciach pozostałych majstrów aż do ich opatrzenia.

We wszystkich tych szczegółach Urząd Starszych zostaje pod Zwierzchnictwem Wydziału Spraw Wewn. i Policyi, odpowiedzialnym jest tak za całość grosza cechowego, jak i za powierzone czynności.

ODDZIAŁ II.

O obradach.

Artykuł 165.

Posiedzenia zwyczajne cechowe odbywać się mają w domu Starszego lub prze-

znaczonym na to lokalu regularnie co kwartał, to jest w miesiącach: Styczniu, Kwietniu, Lipcu i Październiku, w dniu, który Kommissarz za zniesieniem się z Starszymi wyznaczy; gdzieby zaś nie było potrzeby, jako to: w mniejszych Zgromadzeniach każdokwartalnej sessyi, tam raz w rok (wyjąwszy nadzwyczajne) miejsce mieć mogą.

Artykuł 166.

Na posiedzenia cechowe każdy wezwany majster lub czeladnik w oznaczonym czasie i miejscu przybyć, jak równie na nabożeństwo zwyczajem i przykładem dawnych majstrów przez Cechy odbywane uczęszczać powinien. Uchybiający tym obowiązkom zapłaci za karę do skrzynki cechowej złpolskich dwa, co się jednak nie ściąga do różnowierców.

Artykuł 167.

Żadne posiedzenie Urzędu Starszych lub całego Zgromadzenia Cechu odbywać się niepowinno bez obecności i wiedzy Kommissarza, który kurrendę z strony Starszych wydaną, dla odbycia posiedzeń takowych, wizą swą opatrzyć powinien.

Równie Kommissarz delegowany mocen będzie zwołać posiedzenie nadzwyczajne na polecenie Wydziału Spraw Wew. lub na żądanie jednego z Starszych.

Artykuł 168.

Kommissarz za każde posiedzenie ma prawo do honorarium od 6ciu do 18stu złp. a które w miarę zamożności Cechu z względem oraz na czynność oceniać się winno.

Artykuł 169.

W czasie posiedzeń cechowych zachować się należy spokojnie, wnioski lub żądania swe z wszelką przyzwoitością Urzę-

dowi Starszych przedstawić, a nawzajem Starsi względnie swych współmajstrów i podwładnéj czeladzi łagodnie i przykładnie postępować winni.

Artykuł 170.

Ktoby przy posiedzeniu Cechu napomnieniom Kommissarza stał się niepowolnym, nieprzyzwoicie znajdował się, ten z miejsca obrad na rozkaz Kommissarza winien się oddalić, i prócz tego zapłacić karę do skrzynki cechowéj złp. 4. W razie oporu ulegnie karze policyjnéj w miarę winy.

Artykuł 171.

Do zakresu obrad kwartalnych należy:

a) Załatwianie wszelkich poleceń rządowych, które od razu przez Starszych uskutecznione nie zostały,

b) Zapisanie uczniów,

c) Wyzwolenie na czeladników,

d) Przyjęcie na majstrów,

e) Wyznaczenie sztuki mistrzowskiej i téj uznanie,

f) Pobór składek kwartalnych w ilości dotychczasowéj od groszy 15 do 2 złp.

g) Obrachowanie przychodów i wydatków kwartalnych oraz zaległości,

h) Rozpoznanie i załatwienie zażaleń, które Urząd Starszych w rzeczach rzemiosła w sposób najdogodniejszy załatwi, ważniejsze zaś okoliczności lub przewinienia, kary policyjne za sobą pociągające, Wydziałowi Spraw Wewn. i Policyi przedstawi.

Artykuł 172.

Gdyby posiedzenie Cechu dla prywatnego interessu zwołaném zostało: w takim razie strona powodowa koszta zwyczajne zastąpi.

ODDZIAŁ III.

O zwoływaniu Zgromadzeń cechowych.

Artykuł 173.

Uznawszy, iż zwoływanie wszystkich majstrów do Cechu należących, ażeby się na każde posiedzenie cechowe, czy mają swój interes czy nie, schodzili, jest niepotrzebne i częstokroć szkodliwe; zaczém w tych Cechach, gdzie liczba dwudziestu majstrów przenosi, odbywane będą dwojakie Zgromadzenia: ogólne i szczególne.

Artykuł 174.

Szczególne Zgromadzenie składać się będzie z Starszych Cechu i dwunastu wybranych doradzców (Beisitzer) z głosem stanowczym. Odbywać się winno co kwartał, lub tyle razy, ile tego konieczna potrzeba zajdzie. Komplet 7miu członków, licząc w to Prezydującego Kommissarza i Starszych, jest dostateczny.

Artykuł 175.

Obowiązkiem Zgromadzenia Szczególnego będzie to wszystko dopełniać, co z Art. 172 do zakrésu obrad kwartalnych należy.

Artykuł 176.

Zgromadzenie ogólne składać się będzie z wszystkich członków w Cechu zapisanych i zwoływaném będzie po upłynieniu każdego roku. lub gdyby tego Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi potrzebę uznał.

Artykuł 177.

Komplet ogólnego zgromadzenia stanowi większa połowa majstrów czynnych warsztatów, podówczas w Krakowie obecnych.

Artykuł 178.

Do ogólnego Zgromadzenia należy:

a) Wybór Starszych i doradzców,

b) Roztrząsanie składanych przez Starszych rachunków,

c) Uchwalanie składek, gdyby tego potrzeba wymagała z dozwoleniem Rządu.

d) wybieranie z pośród siebie czterech członków do rozłożenia w obecności Urzędu Starszych, na szczególnych kontrybuentów Cechu uchwalonych składek.

Artykuł 179.

Aby mający potrzebę znajdować się mogli na szczególném posiedzeniu kwartalném, czy to dla wniesienia składki kwartalnej, czyli celem zapisania uczniów, wyzwolenia na czeladników, lub też dla ułatwienia interessu, którego roztrząśnienie do Urzędu Starszych i Sessyi szczegółowej należy, tenże Urząd obwieścić winien wcześniej o odbyć się mającej sessyi swych interessowanych współmajstrów, lecz ci nie będą mieli głosu stanowczego.

Artykuł 180.

W tych zaś Cechach, gdzie liczba 20 członków nie dostaje, odbywać się będą zgromadzenia bez powyższej różnicy, i na każdém posiedzeniu majstrowie wszyscy z głosem stanowczym znajdować się mogą, gdzie tylko interessowani głosu stanowczego mieć nie będą.

ODDZIAŁ IV.

O Kassie i Składach Cechowych.

Artykuł 181.

Co do przychodów

Kassa cechowa składać się będzie z przychodów następujących:

a) Z składek zwyczajnych kwartalnych suchedniowe zwanych,

b) od zapisu uczniów,

c) od wypisu na czeladników,

d) od przyjęcia na majstra,

e) z procentów od kapitałów lub czyn-

szów z nieruchomości, jeżeli jakie Zgromadzenie posiada.

f) Z innych dobrowolnych ofiar, kar przypadkowych lub nadzwyczajnych składek, o ileby te od Rządu upoważnione były.

Artykuł 182.

Co do rozchodów

Rozchód czyli wydatek ze skrzynki nie może być uczyniony tylko na przedmioty dobro Zgromadzenia na celu mające, jako to:

a) na wsparcie majstrów podupadłych, wdów lub sierot onychże.

b) na koszta leczenia chorych członków Zgromadzenia, o ile takowych sami ponieść nie są w możności.

c) na pomoc szkolną i wykształcenie naukowe rzemiosłowi właściwe, dla uczniów uboższych do Zgromadzenia wpisanych,

d) na wszystkie przedmioty, które mają styczność z postępem i udoskonaleniem rzemiosła w miejscu,

e) na zakłady lub narzędzia pomocnicze, któreby służyły całemu Zgromadzeniu,

f) na ułatwienie miejscowéj czeladzi zdatniejszéj zwiedzania miast, gdzie rzemiosło na wyższym stopniu doskonałości się znajduje, w celu powzięcia i wprowadzenia udoskonaleń pożytecznych dla rzemiosła miejscowego.

g) na uczynki miłosierne,

h) na opłacanie podatków lub innych danin w kraju z upoważnieniem Rządu zbieranych, gdyby takowe na ogół Cechu nałożonemi były.

i) na utrzymanie służby kościelnéj przy ołtarzach własnością Zgromadzenia będących, lub grzebanie ciała ubogich majstrów i wdów,

k) na materyały piśmienne i utrzymanie Pisarza, gdzie takowy jest potrzebny,

l) na honorarium Kommissarzowi i Starszym Cechu,

ł) na utrzymanie nieruchomości cechowych i na wszelkie inne wydatki nieprzewidziane.

Artykuł 183.

Ażeby czynności takowe porządnie i z przyzwoitą formą odbywane były, Urząd Starszych utrzymywać będzie następujące księgi:

Podług wzoru Lit. *A.* Księga do zapisywania uczniów do terminu.

„ „ Lit. *B.* Księga do zapisywania wyzwolin uczniów na czeladników.

„ „ Lit. *C.* Księgę do zapisywania zostających majstrami.

Podług wzoru Lit. *D.* Księgę do zapisywania wszelkich czynności i rachunków cechowych obejmującą rubryki na zamieszczanie dochodu i rozchodu grosza cechowego.

Artykuł 184.

Z książek Litera *A. B. C.* stanowiących dowód umowy, zapisu, wyzwolin, lub przyjęcie na majstra, tudzież wniesioną opłatę, wycinane będą jednostronnie jako kwitaryusze i stronom dotyczącym dla legitymacyi wydane, kwity drugostronnie zaś przez Urząd Starszych zachowane.

Artykuł 185.

Lubo do ksiąg Litera *A. B. C.* przy zapisie ucznia, czeladnika lub majstra przypadająca opłata w miejscu właściwem za-

mieszczoną będzie, jednakże takowa opłata zaraz na témże samém posiedzeniu do księgi Lit. *D.* zaperceptowaną być ma, a pieniądze do skrzynki złożone. Równie i wszelkie inne dochody do téj księgi zaciągnione być winny.

Artykuł 186.

Pomieniona księga Lit. *D.* co do dochodu i rozchodu na każdem posiedzeniu kwartalném podsummowaną i przez Kommissarza z Starszymi po sprawdzeniu z gotowizną, podpisaną być winna, tak, ażeby każdéj chwili stan skrzynki mógł być okazany.

Artykuł 187.

Skrzynka Zgromadzenia, do któréj powyższe księgi i gotowizna złożone być winny, ma być zamknięta na trzy klucze, z których jeden wraz z skrzynką znajdować się ma u Starszego, drugi u Podstarszego, a trzeci u Kommissarza.

Artykuł 188.

Na drobne nieprzewidziane wydatki może być pewna kwota umiarkowana na ręce Starszego zostawiona za rewersem *salvo calculo*; na następnéj zaś sessyi kwartalnéj, wydatek z téj kwoty jeśli miał miejsce, ma być do księgi Lit. *D.* wpisany, a powyższy rewers zniszczony.

Artykuł 189.

Lubo na przedmioty artykułem poprzedzającym wyszczególnione Urząd Starszych może z wiedzą Kommissarza dochodu z skrzynki używać, w przypadkach jednak ważniejszych przybierze trzech Członków Zgromadzenia, znanych z porządnego prowadzenia się do wspólnéj narady, czyli cel użycia znajdą właściwym.

Artykuł 190.

Wydział Spraw Wewn. i Policyi odbywać każe rewizye dla przekonania się,

czyli przepisy, mianowicie: co do zapisywania regularnego dochodu i wydatków w sposobie wskazanym i co do właściwości przychodu i rozchodu są ściśle wykonywane, jak równie co do prowadzenia innych książek i papierów cechowych. A że rewizye takowe rozciągać się będą i do skrzynki czeladniczéj, przeto Urząd Starszych dopilnuje, iżby składki czeladnicze na właściwe cele obracane były, których książkę przychodu i rozchodu podług wzoru Lit. *D.* utrzymywać się winną na każdém swojém posiedzeniu kwartalném przejrzy, gotowiznę przeliczy, uchybienia, jeśliby jakie znalazł, sprostuje, a w przypadku potrzeby, rzecz Wydziałowi Spraw Wewn. i Policyi przedstawi.

Artykuł 191.

Ponieważ Starsi obowiązani są z Art. 12 Ustawy Sejmowéj rachować się corocznie Cechowi z Administracyi grosza

cechowego: przeto rachunki te po sprawdzeniu i zakwitowaniu przez delegowanych z ogólnego Zgromadzenia Członków Wydziałowi Spraw Wewn. i Policyi do zatwierdzenia lub poczynienia spostrzeżeń nad sposobem Administracyi i ustanowienie Bilansu w Książce Oryginalnej lub w wypisach przedstawione być mają według wzoru Lit. *E.*

Artykuł 192.

Każdą posługę Cechową jeden młodszy czeladnik i jeden młodszy majster na żądanie Urzędu Starszych wypełniać winni.

TYTUŁ VIII.

ODDZIAŁ I.

O szczególnych przepisach.

Prócz powyższych przepisów zachować mają jeszcze następujące:

Murarze, Kamieniarze i Cieśle.

Artykuł 193.

Tak dla zapewnienia się o porządném i regularném prowadzeniu budowli, reparacyj takowych, jako też w celu zasłonienia właścicieli onych od szkód, które częstokroć z winy majstrów i ich czeladzi ponosićby mogli, obowiązanym będzie każdy majster pod karą Policyjną od 30 do 100 złp. zwiedzać podjęte fabryki każdodziennie przynajmniéj po dwa razy z rana i po południu, i ciągle takowych ile można dozorować, tudzież podległych sobie robotników tem bardziéj, gdy właściciel budowy nowéj lub reparacyi, tylko przez majstra rzeczywistego takową wykonywać może.

Artykuł 194.

Majster przestrzegać winien, ażeby materyał budowlany był zdrowy i suchy, cegła dobrze wypalona, formy i miary przepisami wskazanéj i przedmiotom właściwa.

Artykuł 195.

Gdy domieszanie do wapna gliny jest budowli bardzo szkodliwém, przeto zakazuje się pod karą **100** **Złp.** na fundusz Policyjny takowego użycia, z obowiązkiem wynagrodzenia szkody budującemu; gdyby zaś budujący o tém wiedział, zapłaci osobno karę **Złp. 200.**

Artykuł 196.

Majster kierujący budową, o tyle tylko w wykonywaniu fabryki do zdania i woli właściciela stósować się może, o ile ta planowi przez Rząd zatwierdzonemu, tudzież przepisom Budowniczo-Policyjnym nie będzie przeciwną.

Artykuł 197.

Gdyby z winy lub niedozoru majstra przedsięwzięta budowa źle wykonaną była, lub niebezpieczeństwem zawalenia się zagrażała, w takim razie po uznaniu przez w sztuce biegłych do wynagrodzenia szkód

i odpowiedzialności nietylko na drodze Cywilnéj ale i Policyjnéj pociągnionym będzie, dla czego też dla bliższéj wiadomości majstrów i ich czeladzi, następujące wyjątki z Ustawy Karnéj Cz. IIgiéj domieszczają się:

§. 136.

„Budowniczy, który budowę jaką za pomocą rusztowania stawia, albo który części budowy podporami zabezpieczyć ma, kiedy rusztowanie takowe albo budowa spadnie, chociażby nikt przez to uszkodzony nie był, za pierwszą razą 100 do 200 Złp. ukaranym będzie,—za drugim razem oprócz kary pieniężnéj jest tenże obowiązany na przyszłość za każdą razą jeszcze drugiego Budowniczego do budowli na pomoc przybrać pod karą utracenia prawa na Budowniczego.“

§. 137.

„Jeżeliby za takowém obaleniem się, kto zabitym albo ciężko ranionym został, Bu-

downiczy nie tylko na karę pieniężną od **200** do **500** Złp. skazany będzie, ale nadto onemuż stawianie budowy tak długo zakazane być ma, póki przed biegłymi w sztuce nie okaże, iż względem téj części budowniczéj, wiadomości swoje dostatecznie wydoskonalił."

§. 138.

„Kiedy się z inkwizycyi przypadku jakiego w poprzedzającym paragrafie niewytkniętego, z strony Budowniczego wielka nieumiejętność okaże, za pierwszém zaraz obalenia wydarzeniem, wszelkie dalsze stawianie budowy onemuż zakazaném być ma."

§. 185.

„Budowniczy, Murarz lub Cieśla, któryby w czasie stawiania jakiéj budowy, albo odmian przedsięwziętych, co takowego sporządził, coby przepisom względem gaszenia ognia w celu odwrócenia niebezpie-

czeństwa pożarów było zakazane, oprócz tego, iż takowy majster obowiązany jest to, co tenże przeciw przepisowi sporządził, własnym kosztem rozebrać i podług przepisów postawić, za pierwszym razem karą pieniężną od 100 do 200 Złp. ukarany być powinien.“

§. 186.

„Gdyby się zaś takowy majster powtórnego wykroczenia dopuścił, karą pieniężną w dwójnasób ukarany, a za trzecim razem dalsze stawianie budowy onemuż zakazane będzie.“

§. 187.

„Polerownik czyli dozorca jakiej budowli, przy którejby co przeciw przepisowi względem gaszenia ognia zakładać się miało, niepowinien się dać używać do budowli przeciwnej przepisom, pod karą aresztu dwóch tygodni.“

§. 188.

„Garncarz, Blacharz i Słósarz lub ktokolwiek inny, który piec robi, jeżeli piec postawi przeciw przepisowi porządku gaszenia ognia, albo rurę zaciągnie, od 20 do 100 Złp. ukaranym być ma.

Za powtórnym przypadkiem kara podwojona będzie.

Za trzecim razem przestępca rzemiosło utraci."

§. 190.

„Kiedy kto bez Budowniczego izby pod dachem zakłada, lub inną jaką budowę stawia, albo kiedy kto koło kominów, palarni, ognisk lub pieców jakową odmianę sam przez się czyni, względem której wprzód rewizya co do zabezpieczenia od ognia uczyniona być powinna, a jeśliby co od ognia niebezpiecznego istotnie już postawił, to natychmiast zrzucić i w sposobie bezpiecznym od ognia urządzić powinien."

§. 191.

„Czeladnik kunsztu murarskiego lub ciesielskiego, który się da użyć do takowéj odmiany, aresztem dwóch tygodniowym ukarany, i takowy areszt jeżeli już raz był ukarany, postem lub chłostą zaostrzony być ma.“

Artykuł 198.

Majster nie może opuszczać rozpoczętéj fabryki przed jéj ukończeniem pod karą pieniężną policyjną od **30** do **100** Złp. i jest odpowiedzialnym za wyniknąć mogące ztąd szkody.

Artykuł 199.

Ktoby na robotę w czasie oznaczonym nie przyszedł lub z onéj schodził bez słusznéj przyczyny, ten utraci stosunkową lub całodniową zapłatę, według wielkości uchybienia, którą właściciel budowy lub majster odtrącić może, — którýby się zaś na

fabryce upił, ukaranym będzie policyjnie aresztem lub cielesnie.

Artykuł 200.

Dla zapobieżenia kradzieżom na fabrykach przez Murarzy, Cieśli i ich pomocników popełnianych, winien będzie Podmajstrzy, a gdzie tego nie ma, pierwszy czeladnik ostatni z fabryki schodzić i przestrzegać, aby ludzie pod nim zostający nic nie wynosili; za każdą bowiem kradzież dokonaną majster jest obowiązanym wynagrodzić pokrzywdzonemu szkodę, którą Dyrekcya Policyi według okoliczności oceni, i ściągnie wraz z drugą takąż kwotą, którą donoszącemu o popełnionej kradzieży wypłaci.

Artykuł 201.

Zapłaconą przez siebie szkodę majster ma prawo z zapłaty przekraczającego strącić. — Nadto Podmajstrzy za niedozór za-

płaci tytułem kary na fundusz policyjny za każdą dokonaną kradzież na fabryce pod jego dozorem prowadzonéj złotych polskich trzy. — Dla tego też każdego niosącego z fabryki trzaski lub materyał stary lub nowy, straż policyjna aresztować będzie, celem dalszego z aresztowanym postąpienia. — Jeżeli zaś z zezwolenia właściciela takowe brać mają wolność, natedy w żaden inny dzień tylko ostatni w tygodniu, takowe znieść do swych mieszkań mogą, i to o ile na to kartki na piśmie od właściciela lub dyrygującego fabryką przy sobie posiadają.

Artykuł 202.

Poczynając z wiosny a przynajmniej od 1 Kwietnia do ostatniego Września, Murarze, Kamieniarze i Cieśle znajdować się powinni na fabryce i rozpoczynać robotę z uderzeniem godziny 5téj rannéj, i wciąż bez przerwy robić do godziny 11téj

przed południem, z południa zaś zaczynać o 1széj i zchodzić z roboty o godzinie 7 wieczornéj; pod jesień zaś od 1 Października czyli od Ś. Michała robić mają od rozwidnienia do godziny 12téj, a popołudniu od 1 aż do wieczora.

Artykuł 203.

Końcem zapewnienia każdemu robotnikowi przy fabrykach budowli należnéj zapłaty, a majstrom przyzwoitéj korzyści, ułożona będzie taxa, która po zaprojektowaniu przez Oddział Budownictwa i następném przez Rząd zatwierdzeniu do wiadomości publicznéj corocznie w miesiącu Lutym podaną być winna jako obowiązująca. — Taxa takowa ulegać może corocznéj zmianie według uznanéj potrzeby.

Artykuł 204.

Palenie tytuniu na fabrykach Cieślom, Stolarzom i wszelkim innym robotnikom,

gdzie tylko przedmioty lub budowy z drzewa znajdują się, pod karą pieniężną od 2 do 20stu Złp. lub cielesną od 3 do 7miu plag zakazuje się. — Jedynie tylko przy robocie kanałów, fundamentów, piwnic, dołów i t. p., gdzie nic drzewianego w bliskości nieznajduje się, palenie tytuniu o ile dla szkodliwego powietrza stósownem się staje, dozwolonem jest. Robiący jako Podmajstrzy nie tylko za siebie ale i za czeladź oraz pomocników i wyrobników są odpowiedzialni i karze ulegają.

Artykuł 205.

Majstrowie nie będą mocni samowolnie ciągnąć większych korzyści z swych ludzi nad oznaczoną taxę pod karą Złp. 1 za każdy grosz z krzywdą swych podwładnych zatrzymany, w połowie na rzecz pokrzywdzonego, a w drugiéj połowie na fundusz policyjny. — Gdyby zaś majster nieprawne korzyści ciągnął z prowadzą-

cego fabrykę przez zamieszczenie w rachunku wyższéj klassy robotnika, a z tąd i wyższéj płacy, ulegnie karze za piérwszą razą Złp. **100**, za drugą **200**, za trzecią **300** i tak następnie. — Gdyby zaś majster kilkakrotnie podobnym karom uległ i poprawy nieokazywał, Dyrekcya Policyi takowego do zawieszenia w prawie wykonywania professyi, lub zupełnego zakazu przedstawi.

Artykuł 206.

Przestrzega się majstrów jak najmocniéj, ażeby tylko stosowną do przedmiotu i zdolną cz[illegible]dź do roboty posyłali, i podług oznaczonéj dla każdego płacy na nich a nie większe rachowali, albowiem w przeciwnym razie, gdyby z rachunku tygodniowego prowadzącemu fabrykę zdawanego inaczéj okazało się, natenczas z oszukującym majstrem podług całéj surowości prawa postąpionémby było, a szcze-

gólniej gdyby majster rachował naprzykład płacę jako na Podmajstrzego, a towarzysz za takiego nie był jeszcze w Cechu uznanym, chociażby rzeczywiście na pomniejszych i łatwiejszych fabrykach Podmajstrzego zastępował, lub gdyby robotnik był dopiero 1szo lub 2go letnim terminatorem, a rachowanem było, jakoby od towarzysza wyzwolonego.

Artykuł 207.

Gdyby przez wyjście czeladzi z Krakowa, fabryki miejscowe na tem cierpieć miały, Wydział Spraw Wewn. i Policyi będzie mocen na wniosek Dyrekcyi Policyi zakazać wydawania passportów.

Artykuł 208.

Od S. Marcina do S. Józefa czeladź murarska i ciesielska drobne roboty niewymagające poprzedniczego zatwierdzenia planu i nie odnoszące się do zmiany w bu-

dowli, lecz tylko do czyszczenia lub poprawy téjże w dawnym stanie, może na własną rękę uskuteczniać, bez opłacania salarium majstrowi, wyjąwszy jeżeli od niego ma daną robotę.

Co do Ślósarzy i innych w Ogniu robiących Majstrów.

Artykuł 209.

Ślósarze i t. p. w ogniu robiący, którzy wytrychy lub klucze dla osób nieznajomych, albo którzy klucze podług formy podejrzanéj lub podług szczególnych wycisków sporządzać, albo którzy bez użycia ostrożności i przyzwoitego wywiedzenia się ludziom nieznanym klucze dorabiać albo zamki otwiérać poważyli się, tudzież Ślósarze, którzyby swoich wytrychów przynależycie nie chowali, albo one na niepewne ręce powierzali, ulegną karze pieniężnéj za piérwszą razą od 100 do 200 Złp., za powtórnem wykroczeniem karze

podwojnej, za trzeciem zaś utracie rzemiosła z §. 217 K. K. Cz. II.

ODDZIAŁ II.

Co do instrukcyi Kommissarzy Cechowych i samego urządzenia.

Artykuł 210.

Kommissarze Cechowi mianowani będą na przedstawienie Wydziału Spraw Wen. i Pol. przez Senat do wszystkich Cechów i Zgromadzeń, którzy na obradach ich przewodniczyć mają.

Artykuł 211.

Za szczególną instrukcyą obok ustawy o urządzeniu kunsztów i rzemiosł z dnia 30 Grudnia 1820 roku służyć im będzie niniejsze urządzenie, według którego wszelkie czynności cechowe delegowani Kommissarze łącznie z Starszymi załatwiać będą. Za niedopełnienie tak włożonych na nich obowiązków, za zwłokę w usku-

tecznieniu poleceń Rządowych, pobłażanie lub dopuszczanie Członkom i Starszym Cechu nadużyciów, urządzeniem tem zniesionych lub temu przeciwnych czynności, na koniec za całość grosza cechowego stają się równie odpowiedzialni.

Artykuł 212.

Kommissarze uwiadamiać i informować będą na Zgromadzeniach Cechowych dotyczących Członków o wydanych poleceniach lub przepisach z strony Władz Rządowych; urządzenia zaś cechowe powinni będą przynajmniéj co rok tak majstrom jak i czeladzi co do przepisów Cech dotyczących, odczytać, i z każdéj większéj czynności rapporta Wydziałowi Spraw Wewn. i Pol. składać. Prawo wszakże korrespondowania z innemi Władzami lub Cechami bynajmniéj im nie służy, oprócz z właściwym Wydziałem i Dyrekcyą Policyi W. M. Krakowa w czynnościach

Cechowo-Policyjnych w Imieniu Urzędu Starszych.

Artykuł 213.

Dyrekcya Policyi W. M. Krakowa nieodmówi pomocy, gdyby Kommissarze Cechowi w gwałtownych razach potrzeby przydania straży zażądali.

Artykuł 214.

Wszelkie obrady cechowe winien będzie Kommissarz delegowany swym podpisem stwierdzić, lecz głosu stanowczego w obradach mieć nie może, wyjąwszy rozstrzygnięcie równości wotów.

ODDZIAŁ III.

O karach porządkowych.

Artykuł 215.

Wszelkie kary porządkowe cechowe wymierzane będą przez Urząd Starszych, wszelkie zaś kary cechowo-policyjne ni-

niejszym Statutem ustanowione, przez Dyrekcyą Policyi W. M. Krakowa w I. Instancyi, w drodze zaś Rekursu, który w dniach 8miu nastąpić winien, rozpoznawane i decydowane przez Wydział Spraw Wewn. i Policyi w ostatniej Instancyi z wyjątkiem tego, co jest powiedziano w Art. 76. Kary takowe exekwowane będą na drodze Administracyjnej, które po uznaniu ich prawomocnemi w razach niemożności ściągnienia na karę aresztu zamienione być mogą.

TYTUŁ IX.

ODDZIAŁ I.

O Zgromadzeniach niecechowych.

Artykuł 216.

Przez Zgromadzenia niecechowe rozumieją się te professye, w których nie długiego czasu nauki potrzeba i konieczność odbywania wędrówki nie zachodzi, lub też te Cechy dawniejsze w posiada-

niu przywilejów pozostałe, które Artykułem 4 Ustawy sejmowéj o Cechach zapadłéj objęte niezostały, takiemi są: Piwowary, Rzeźniki, Krupniki, Piekarze biali, Piekarze czarni (żytni), Mączniki, Rybaki, Garncarze (Zduny), Bednarze, Powroźniki inaczéj Liniarze, Paciorniki, Szczotkarze, Piernikarze, Woskarze i Miodosytniki, Kramarze i t. p.

Artykuł 217.

Nikt nie może bez konsensu professyi niecechowéj prowadzić, ani też dwiema razem trudnić się, a tém mniéj sprzedaże w dwóch miejscach utrzymywać, wyjąwszy przypadki rozporządzeniami rządowemi przewidziane, jak np. Piekarze.

Artykuł 218.

Każdy, który uzyska konsens rządowy na prowadzenie jednéj z wymienionych wyżéj professyj lub innéj, w myśl Art. 4 i

19 Ustawy Sejmowéj, będzie należał tém samém do Zgromadzenia niecechowego; dla czego równie, każdy przyjęty do Zgromadzenia powinien nadto uzyskać konsens rządowy.

Artykuł 219.

Ubiegający się o konsens lub przyjęcie za Członka w Zgromadzeniu, winien złożyć świadectwa z posiadania w professyi wiadomości potrzebnych, z dobrych obyczajów i posiadania stosownego do professyi majątku.

Artykuł 220.

Czas nauki w takich Zgromadzeniach zawisł od łatwiejszego lub trudniejszego pojęcia professyi, od usposobienia technicznego osoby, z resztą od ugody stron i nakoniec od uznania Urzędu Starszych lub Władzy Rządowéj.

Artykuł 221.

Przez urządzenie niniejsze nie może być tamowany dowóz artykułów pierwszej potrzeby z Okręgu lub z zagranicy i codzienna onych sprzedaż, o ile takowych szczególne przepisy nieograniczają.

Artykuł 222.

a) Piwowary — Tym służy prawo wyrabiać wszelkie gatunki piwa i sprzedawać w miejscu fabryki z zachowaniem przepisów o rządzeniu szynków.

Artykuł 223.

b) Rzeźniki — trudnią się rzezią wszelkiego rodzaju bydła, trzody i sprzedażą mięsa, słoniny, kiełbas, szmalcu, szynek świeżych i wędzonych etc. którzy codziennie mięso świeże w jatkach tym celem onymże przeznaczonych pod rygorem przepisów policyjnych mieć i sprzedawać powinni.

Co do Rzeźników Wolniczan, Kijaków, ci równie jak pierwsi trudnić się będą mogli rzezią i sprzedażą mięsa w miejscach na Wolnicę oznaczonych, którzy do tego w konsensa rządowe opatrzeni być winni.

Tak Rzeźniki cechowi jak i Wolniczanie w wykonywaniu swej professyi zachować się mają według przepisów oddzielnemi rozporządzeniami wydanych.

Toż samo rozumieć się ma o massarzach, którzy oprócz posiadania konsensów rządowych, starać się winni zachować wszelką czystość w naczyniach i ubiorze ludzi, których z wyrobami massarskiemi na sprzedaż po mieście wysyłają.

Artykuł 224.

c) Krupniki — tych jest właściwą professyą wyrabiać wszelkiego gatunku krupy, kaszę z tatarki, jęczmienia, pszenicy, prosa, owsa i t. p., które

w miejscach wskazanych w jatkach codziennie sprzedawać mogą.

Artykuł 225.

d) Piekarze biali — służy im prawo wyrabiać i sprzedawać wszelkie pieczywo w miejscach naznaczonych z mąki pszennéj, jako to: bułki montowe, maślane, bułki zwyczajne, rogale maślane i postne kukiełki, strucle, obwarzanki i chléb niemieckim zwany: — powinni także wypiekać chléb z mąki żytnéj i każdodziennie wystawiać wszelkie pieczywo na sprzedaż publiczną, do czego władze miejscowe w każdéj potrzebie znaglić ich będą mogły.

Artykuł 226.

Każdy Piekarz biały powinien miéć własne wagi i miary urzędownie ocechowane, takiemi są: gwichty mosiężne aż do

jednego funta, tudzież gwichty żelazne na ½, ¼, 1, 2 aż do 5ciu funtów z potrzebnemi rekwizytami, niemniéj miary od kwarty aż do ¼ korca, nakoniec wszelkie naczynia do jego professyi należące w porządku i czysto utrzymywać.

Artykuł 227.

Każdy piekarz obowiązany jest miéć przynajmniéj 4chtygodniowy zapas pszenicy, żyta i mąki pod karami policyjnemi, têm bardziéj, że taxy wiktuałów na następujący miesiąc podług cen targowych z miesiąca poprzedniego są stanowione.

Artykuł 228.

Na wszelkiem większém pieczywie od 6ciu groszy i t. w. powinien być wyciśniony Numer Piekarza, ten jaki z porządku miejsca przez Kommissarza targowego będzie mu wskazany.

Artykuł 229.

Jak żadne wiktuały, tak też i pieczywo pod karą policyjną postanowieniem Senatu z dnia 10 Marca 1817 r. Nro 1497 przepisaną, nie powinno być pokątnie, albo przez roznoszenie po domach sprzedawaném.

Artykuł 230.

e) Piekarze czarni, inaczéj żytnemi zwani oddzielnie Zgromadzenie od Piekarzy białych składający, używać będą prawa wypieku i sprzedaży chleba z mąki żytnéj różnego nazwiska np. krowoderskiego, prądnickiego, pędzichowskiego i t. p. Wolno im także wypiekać chléb z innego gatunku mąki, jako to: pszennéj, jęczmiennéj, owsianéj, tatarczanéj, byle pomięszana w swych rodzajach nie była, z zachowaniem przepisów w artykułach poprzednich względem piekarzy bia-

łych powyżéj wskazanych z tym dodatkiem, iż Piekarze czarni pieczywa swe równie przez kobiety jak dotąd, uskuteczniać mogą.

Artykuł 231.

f) Mączniki — téj professyi wolno podług nazwania jedynie mąkę w różnych gatunkach, przez Mączników mieloną sprzedawać, w swych mieszkaniach i każdodziennie w miejscu publiczném przepisami oznaczoném. Każdy Mącznik jest obowiązany miéć zapas zboża i mąki najmniéj 4tygodniowéj i stósować się względem miar i wag obowiązujących.

Artykuł 232.

g) Rybaki. — Co do handlujących rybami zachowuje się i nadal prawo utrzymywania wszystkich gatunków ryb w właściwych sadzawkach przy Wi-

ślc i sprzedawania takowych bez przeszkody w miejscach urządzeniem targowém wskazanych. Rybaki starać się mają tylko żywe ryby na sprzedaż wystawiać. Rybaki kupcy jako i rybaki rzeczni (wodni) uważać się mają za jedno Zgromadzenie.

Artykuł 233.

h) Garncarze (Zduny). Do téj professyi należą wyroby i sprzedaż różnych naczyń z gliny, to jest: garnki miski, koziełki, dzbanki, pokrywki, rondle, trąby, piece kaflowe z polewą białą lub inną kolorową etc: Wolno także będzie i przekupkom trudnić się sprzedażą z okręgu lub z zagranicy mianych, naczyń glinianych za szczególnemi konsensami.

Artykuł 234.

i) Bednarze, wolno im robić i sprzedawać beczki wszelkiéj miary i gatun-

ku drewniane, przyciery, wanny, konewki, cebry, cebrzyki, wiadra, zgoła wszelkie naczynia obręczami pobijane, beczki jednak i półbeczki na trunki powinny być takiego układu, ażeby wizyjną miarą mogły się wymierzać i przepisaną urządzeniem publicznem miarę trzymały.

Artykuł 235.

k) Powroźniki (Liniarze), mają prawo wyrabiać i sprzedawać powrozy, liny, tryle, szpagat, sznurki na bicze, postronki, taśmy czyli gurty z konopi lub lnu: przy czem także podług dotychczasowego zwyczaju sprzedawać mogą smołę i olej.

Artykuł 236.

l) Piernikarze, Woskarze i Miodosytniki, formować będą jak dotąd jedno Zgromadzenie, którym służy prawo

wyrabiania i sprzedaży wszelkich gatunków świec woskowych i wszelkich innych nowego wynalazku, stoczków i pierników. Obok tego służy im wolność szynkowania i sycenia miodu, lecz tylko z zachowaniem przepisów o szynkach objętych, na co oddzielny konsens jest potrzebny.

Artykuł 237.

l) Kramarze; stósownie do Uchwały sejmowej z dnia 16 Stycznia 1821 r. Art. 19go wskazującej oddzielne urządzenie Kramarzy od Zgromadzenia Kupców odróżniające; ci wszyscy uważać się mają za Kramarzy, którzy się trudnią przekupstwem różnych wyrobów i towarów tak krajowych jako i zagranicznych, od majstrów i kupców tutejszych na sprzedaż branych, stanowić będą jak dotąd oddzielne swe Zgromadzenie, do którego wszys-

cy łokciowi przekupnie płótna, płócienek wełnianych lub bawełnianych, perkalów, chustek i t. p. artykułów, obojga płci należeć mają. Pozwala się nadto kramarzom w mieście Krakowie bez wszelkiej przeszkody sprzedawać w najętych lub własnych kramach i miejscach urządzeniem targowém wyznaczonych i ordynaryjne cybuchy, fayki, tabakierki wszelkie drewniane rznięte i toczone Norymberskie, zabawki dla dzieci, drewniane talerze, kałamarze, pudełka drewniane, różne koszyki z pręcia, noże i widelce ordynaryjne z wszelkiemi trzonkami, łyżki, krzesiwa, krzemienie, hubkę, siarkę, paciorki, igły, igliczki, szpilki rozmaite, druty do pończoch, haftki, naparstki, wszelkie gatunki guzików metalowych ordynaryjne, takież sprzączki, łańcuszki ordynaryjne, metalowe pierścienie, krzy-

żyki, kółka do pasów, guziczki niciane warsztacikowe i ręcznej roboty pończochy, szkarpetki, szlafmice, krymki, magierki wełniane i bawełniane, farbowane i gładkie płócienka, tudzież płótna i perkale ordynaryjne na łokcie, sznurki, tasiemki i wstążki, obrazki papierowe różne, małe ręczne zwierciadełka, lakówki i inne tak zwane korale ordynaryjne, szpinki, piszczałki, strony muzykalne, grzebienie, paski, paciorki do nabożeństwa, szkaplerze i t. p.

Artykuł 238.

Zgromadzenie kramarskie nie będzie utrzymywać żadnych terminatorów ani czeladzi wyzwalać, żaden zaś Kramarz czynności handlowych ani wexlowych z zagranicznemi osobami przedsiębrać nie będzie mocen.

Artykuł 239.

Zgromadzenie przyjmować może na członków Zgromadzenia osoby zamężne professyi innéj nieprowadzące, które oprócz tego świadectwem moralnego życia i posiadaniem własnego funduszu przynajmniéj Złp. 100 wykażą się.—Szczególniéj zaś wdowy powinny mieć wzgląd w przyjęciu, któreby nie mając skądinąd sposobu do życia, sprzedażą kramarszczyzny trudnić się chciały.—Rozumie się samo z siebie, iż każdy Kramarz posiadać winien konsens Rządowy, jak to w Art. 218—219 zastrzeżonem zostało.

Artykuł 240.

Osoby mające stałą professyą i osoby w służbie prywatnéj zostające, nie mogą bez zaniechania wprzód piérwszych zatrudnień oddawać się kramarskim czynnościom.

Artykuł 241.

Szczotkarze wyrabiający wszelkiego gatunku szczotki, i Paciorniki wyrabiający rozmaite paciorki drzewiane, kościane, szklanne, lakowe i t. p. należeć mają do Kramarzy.

Artykuł 242.

Wymienione powyżej Zgromadzenia niececchowe, o ile z natury swej utrzymują terminatorów i czeladź wyzwoloną, regulować się będą do porządnego utrzymywania zapisu i wypisu uczniów, poboru opłat i karności do przepisów względem uczniów i czeladzi do Zgromadzeń Cechowych w tytule IV i V objętych. — Równie co się tyczé opłat za przyjęcie na członka utrzymania wewnętrznego porządku i kar porządkowych, obioru Starszych, odbywania obrad Zgromadzeń, poboru składek suchedniowych i innych pieniężnych wpływów, zdawania z nich rachunków w tej

ierze zachowywać będą przepisy powyżej bjęte.

Artykuł 243.

Zgromadzenia nie cechowe, nie będą ównież mocne żadnych Członków hono-owych przyjmować.

ODDZIAŁ II.

Artykuł 244.

Urządzenie niniejsze nie będzie ubliżać w niczém ani Ustawie Sejmowéj o wol-ności handlu z roku **1821**, ani przepisom Wolnicy.

Artykuł 245.

Urządzenie niniejsze obowiązywać bę-dzie równie Cechy i Zgromadzenia w mia-steczkach Okręgowych, jak skoro za ta-kowe uznane i urządzone zostaną.

Artykuł 246.

Wszelkie przekroczenia przeciw Usta-wie niniejszéj niemające oznaczonych ka

szczególnych, będą w miarę winy karane pieniężnie od 5 do 100 Złp. lub aresztem do 3ch dni, lub cielesnie od 3 do 7miu plag.

Artykuł 247.

Zalecamy i rozkazujemy, ażeby do postanowienia tego, które jako obowiązujące od dnia 1 Października r. b. uważanem mieć chcemy, ściśle przez kogo należy stosowano się; czuwanie zaś nad wykonaniem, Wydziałowi Spraw Wewn. i Policyi tudzież Dyrekcyi Policyi polecamy.

Działo się na posiedzeniu naszém w Krakowie dnia dwudziestego szóstego Maja tysiąc ośmset czterdziestego trzeciego roku.

Prezes Senatu
SCHINDLER.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
MAJEWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu

Mca 18

pomienionego Cechu mając
oddanego do nauki

Lit. A.

Nro Działo się w Krakowie dnia Mca 18

Na posiedzeniu Urzędu Starszych Cechu

P. Majster pomienionego Cechu mając sobie przez P. oddanego do nauki swego kunsztu rodem z Miasta Wsi Kraju lat wieku liczącego, który u niego przebył próbę przepisaną, takowego jako Ucznia zapisuje do terminu na lat miesięcy licząc od dnia miesiąca roku pod następującemi warunkami:

Przyrzekając zadosyć uczynić obowiązkom względem Uczniów postanowieniem Senatu Rgo. z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. przepisanem. Kontrakt między stronami zawarty do Akt Urzędu Starszych

Metryka urodzenia Ucznia w myśl Art. 14 rzeczonego postanowienia zapłacił P. do skrzyni Cechowej Złp.

Majster przyjmujący do nauki Urząd Starszych.

Nro Działo się w Krakowie dnia Mca 18

Na posiedzeniu Urzędu Starszych Cechu

P. Majster pomienionego Cechu mając sobie przez P. oddanego do nauki swego kunsztu rodem z Miasta Wsi Kraju lat wieku liczącego, który u niego przebył próbę przepisaną, takowego jako Ucznia zapisuje do terminu na lat miesięcy licząc od dnia miesiąca roku pod następującemi warunkami:

Przyrzekając zadosyć uczynić obowiązkom względem Uczniów postanowieniem Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. przepisanem. Kontrakt między stronami zawarty do Akt Urzędu Starszych

Metryka urodzenia Ucznia w myśl Art. 14 rzeczonego postanowienia zapłacił P. do skrzyni Cechowej Złp.

Majster przyjmujący do nauki Urząd Starszych.

Lit. *B.*

Nro   Działo się w Krakowie dnia   Mca
r. 18   na posiedzeniu Urzędu Starszych
Cechu

P.   Majster pomienionego Cechu przedstawił w skutku Art. 35. postanowienia Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. S. do wyzwolenia na Czeladnika Ucznia swego   który będąc zapisany w Urzędzie Starszych, a mianowicie w księdze Uczniów d.   Mca   r.   pod Nr.   odbył u niego naukę rzemiosła przez lat   miesięcy   a gdy Urząd starszych po odbytym examinie w Art.   cytowanego postanowienia przepisanym, przekonał się, że Uczeń ten pod względem znajomości sztuki na czeladnika jest usposobionym i nadto odebrał świadectwo dobrej konduity od Majstra swego, a co do regularnego uczęszczania szkół Niedzielnych, i korzystania z nauki tamże dawanej od Przełożonego szkół pomienionych: przeto Urząd Starszych wyzwala go na Czeladnika kunsztu   i za takiego do ksiąg Czeladniczych zapisuje, książkę rzemieślniczą onemuż doręcza i osobny List wyzwolenia za udaniem się na wędrówkę wydać postanawia. Opłatę Artykułem 35 rzeczonego postanowienia wskazaną złożył P.
do skrzynki Cechowej w kwocie Złp.

Majster wyzwalający   Urząd Starszych

Nro   Działo się w Krakowie dnia   Mca
r. 18   na posiedzeniu Urzędu Starszych
Cechu

P.   Majster pomienionego Cechu przedstawił wskutku Art. 35 postanowienia Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. S. do wyzwolenia na Czeladnika Ucznia swego   który będąc zapisany w Urzędzie Starszych, a mianowicie w księdze Uczniów d.   Mca   r.   pod Nr.   odbył u niego naukę rzemiosła przez lat   miesięcy   a gdy Urząd Starszych po odbytym examinie w Art.   cytowanego postanowienia przepisanym, przekonał się, że Uczeń ten pod względem znajomości sztuki na czeladnika jest usposobnionym i nadto odebrał świadectwo dobrej konduity od Majstra swego, a co do regularnego uczęszczania do szkół Niedzielnych, i korzystania z nauki tamże dawanej od Przełożonego szkół pomienionych: przeto Urząd Starszych wyzwala go na Czeladnika kunsztu   i za takiego do ksiąg Czeladniczych zapisuje, książkę rzemieślniczą onemuż doręcza i osobny List wyzwolenia za udaniem się na wędrówkę wydać postanawia. Opłatę Artykułem 35 rzeczonego postanowienia wskazaną złożył P.
do skrzynki Cechowej w kwocie Złp.

Majster wyzwalający   Urząd Starszych

Lit. *B.*

Nro Działo się w Krakowie dnia Mca r. 18 na posiedzeniu Urzędu Starszych Cechu

P. Majster pomienionego Cechu przedstawił w skutku Art. 35. postanowienia Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. S. do wyzwolenia na Czeladnika Ucznia swego który będąc zapisany w Urzędzie Starszych, a mianowicie w księdze Uczniów d. Mca r. pod Nr. odbył u niego naukę rzemiosła przez lat miesięcy a gdy Urząd starszych po odbytym examinie w Art. cytowanego postanowienia przepisanym, przekonał się, że Uczeń ten pod względem znajomości sztuki na czeladnika jest usposobionym i nadto odebrał świadectwo dobrej konduity od Majstra swego, a co do regularnego uczęszczania szkół Niedzielnych, i korzystania z nauki tamże dawanej od Przełożonego szkół pomienionych: przeto Urząd Starszych wyzwala go na Czeladnika kunsztu i za takiego do ksiąg Czeladniczych zapisuje, książkę rzemieślniczą onemuż doręcza i osobny List wyzwolenia za udaniem się na wędrówkę wydać postanawia. Opłatę Artykułem 35 rzeczonego postanowienia wskazaną złożył P. do skrzynki Cechowej w kwocie Złp.

Majster wyzwalający Urząd Starszych

Nro Działo się w Krakowie dnia Mca r. 18 na posiedzeniu Urzędu Starszych Cechu

P. Majster pomienionego Cechu przedstawił wskutku Art. 35 postanowienia Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. S. do wyzwolenia na Czeladnika Ucznia swego który będąc zapisany w Urzędzie Starszych, a mianowicie w księdze Uczniów d. Mca r. pod Nr. odbył u niego naukę rzemiosła przez lat miesięcy a gdy Urząd Starszych po odbytym examinie w Art. cytowanego postanowienia przepisanym, przekonał się, że Uczeń ten pod względem znajomości sztuki na czeladnika jest usposobionym i nadto odebrał świadectwo dobrej konduity od Majstra swego, a co do regularnego uczęszczania do szkół Niedzielnych, i korzystania z nauki tamże dawanej od Przełożonego szkół pomienionych: przeto Urząd Starszych wyzwala go na Czeladnika kunsztu i za takiego do ksiąg Czeladniczych zapisuje, książkę rzemieślniczą onemuż doręcza i osobny List wyzwolenia za udaniem się na wędrówkę wydać postanawia. Opłatę Artykułem 35 rzeczonego postanowienia wskazaną złożył P. do skrzynki Cechowej w kwocie Złp.

Majster wyzwalający Urząd Starszych

Lit. *C.*

Nro Działo się w Krakowie dnia Mca r. 18

Na posiedzeniu Urzędu Starszych Cechu

W czasie i miejscu wyżej wyrażonem stawił się osobiście P.

i w myśl Artykułów,

postanowienia Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. S. złożył przepisaną na majstra kwalifikacyą, a mianowicie sztukę mistrzowską, jako to:

A gdy takowa sztuka przez Urząd Starszych z przybranemi majstrami za przyzwoicie zrobiona, uznana i przyjęta została, pomieniony Urząd Starszych Pana

aktualnym majstrem i członkiem tutejszego Cechu być uznaje, do niniejszej księgi majstrów wpisuje, i gdy tego potrzebować będzie, stósowne świadectwo wydać onemuż deklaruje.

Przypadającą należytość w myśl Art. 140 cytowanego postanowienia złożył P. do skrzynki Cechowej w kwocie Złp.

Kommissarz delegowany

Starszy Podstarszy

Nro Działo się w Krakowie dnia Mca r. 18

Na posiedzeniu Urzędu Starszych Cechu

W czasie i miejscu wyżej wyrażonem stawił się osobiście P.

i w myśl Artykułów

postanowienia Senatu Rgo z d. 26 Mca Maja r. 1843 Nro 2650 D. G. S. złożył przepisaną na majstra kwalifikacyą, a mianowicie sztukę mistrzowską, jako to:

A gdy takowa sztuka przez Urząd Starszych z przybranemi majstrami za przyzwoicie zrobiona, uznana i przyjęta została, pomieniony Urząd Starszych Pana

aktualnym majstrem i członkiem tutejszego Cechu być uznaje, do niniejszej księgi majstrów wpisuje, i gdy tego potrzebować będzie, stósowne świadectwo wydać onemuż deklaruje

przypadającą należytość w myśl Art. 140 cytowanego postanowienia złożył P. do skrzynki Cechowej w kwocie Złp.

Kommissarz delegowany

Starszy Podstarszy

Lit. *D.*

No [illegible]	TREŚĆ CZYNNOŚCI	Przychód		Rozchód		
		Złp.	gr.	Złp.	gr.	

Lit. E.

Wzór rachunku.

RACHUNEK

przez Urząd Starszych Cechu z przychodów i wydatków Cechowych

za rok 18 od dnia 1 Stycznia 18 do ostatniego Grudnia 18 złożony.

[illegible]		Złp	gr.
	PRZYCHÓD.		
1.	W Realnościach pod Nr. szacowanych . . .	—	—
2.	„ Kapitał na kamienicy pod Nr.	—	—
3.	„ Kosztowności i numizmaty według oszacowania . .	—	—
4.	„ N. N. według rewersu z d. Mca r. z.	—	—
5.	Na zaległościach za majsterya u N. N.	—	—
6.	„ „ z składki u N. N.	—	—
7.	Remanent w gotowiznie według rachunków z r. zeszłego.		
	Razem . . .		
	z nowych wpływów		
8.	Z prowizyi zaległych od kapitału N. N. za lata po z pod Nr.	—	—
9.	Prowizyi od kapitału N. N. za rok bieżący 18 . . .	—	—
10.	Czynsz arendowny z realności za r. 18 ut kontrakt .	—	—
11.	P. N. N. zapłacił taxy za majsteryą	—	—
12.	„ detto detto	—	—
13.	P. N. N. od zapisu chłopca N. N.	—	—
14.	„ N. N. detto N. N.	—	—
15.	P. N. N. od wyzwolin na Czeladnika N. N.	—	—
16.	„ N.N. detto detto N. N.	—	—
17.	Od 20 majstrów składki rocznie po Złp. 4	—	—
18.	Od N. N. kary	—	—
19.	Z składki nadzwyczajnej	—	—
	Razem . . .		

[illegible]

N. 1140 D. [illegible] S.

My Prezes i Senatorowie

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego
Miasta Krakowa i Jego Okręgu

Zważywszy, iż przez poddawanie pod bliższy dozór gmachów kościelnych i pobudynków plebanskich i szpitalnych po parafijach, łatwiej takowe od opustoszenia ochronionemi, i parafijanie od ponoszenia często kroć siłę ich przechodzących ciężarów, przez wczesne zaradzenie mniejszej reparacyi zasłonionemi być mogą, w rozwinięciu przepisów Ustaw Sejmowych w dniu 13 Września 1833 i 30 Stycznia 1838 r. o środkach stawiania i reparacyi kościołów oraz innych budowli parafialnych zapadłych, stanowimy, co następuje.

§. 1.

W każdej parafii zaprowadzonym być ma Dozór kościelny.

§. 2.

Dozór takowy w Mieście Krakowie składać się będzie z kollatora lub osoby od niego umocowanej, miejscowego Proboszcza i trzech obywateli parafijan przez Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi do tej posługi na lat sześć wezwanych.

§. 3.

Na raz pierwszy jeden z wezwanych obywateli sprawować będzie obowiązek członka Dozoru przez lat dwa, drugi przez lat cztéry, trzeci przez lat sześć. Następnie czas sprawowania obowiązków tych zakreślonym będzie zarówno lat sześciu.

§. 4.

W Okręgu dozór kościelny składać się będzie z Kommissarza dystryktowego, Dziekana właściwego, Kollatora lub osoby od niego umocowanej, Plebana i trzech właścicieli dóbr ziemskich, a w braku tych trzech parafijan przez Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi na lat sześć powołanych, przy zachowaniu na raz piérwszy terminów w §. 3 wymienionych.

§. 5.

Tam, gdzieby prawo kollacyi wielu osobom służyło, mają te pomiędzy sobą porozumieć się, która z nich prawa wspólne względnie nadzoru kościelnego niniejszem urządzeniem zaprowadzonego wykonywać będzie, lub też trzecią osobę do tego umocować; gdyby się zaś na piérwszy czy drugi środek nie zgodziły, Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi porządkiem alfabetu nazwisk osób lub Instytutów, powoływać do dozoru będzie na przeciąg lat sześciu.

§. 6.

Dozorowi kościelnemu w Mieście Krakowie przewodniczyć będzie kollator lub umocowany

przez niego osoba; w Okręgu zaś Kommissarz właściwego Dystryktu. Przewodniczący, oprócz terminów poniżéj oznaczonych, zwołuje Dozór, ile razy widzi tego potrzebę, albo ile razy jeden z członków zwołania się domaga. Trzech członków ścisły komplet stanowi. Większość głosów przewodniczący rozstrzyga.

§. 7.

W Dozorach ustanowionych przy kościołach w Okręgu, do których jest przywiązane beneficium kollacyi rządowéj, Kommissarz Dystryktowy będzie równie reprezentował Kollatora.

§. 8.

Do obowiązków Dozorów kościelnych należy:

a) czuwać nad całością gmachu kościelnego i budowli z nim połączonych jakoto: dzwonnicy, kostnicy, cmentarza, budowli plebańskich, wikaryalnych i na mieszkanie sług kościelnych przeznaczonych, tudzież szpitala parafialnego i całego *fundi instructi*, inwentarzami objętego, i tym końcem corocznie w terminach przez niniejsze urządzenie zakreślonych czynić lustracye i stósowne o tychże do Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi zdawać rapporta.

b) przestrzegać, aby fundusze na reparacyą kościoła lub budowli plebańskich, cmentarza i szpitali przeznaczone na właściwe cele obra-

cane były, i tym końcem sprawdzać i poświadczać corocznie rachunki zdawane:

naprzód, z wpływów i wydatków stałych funduszów na reparacye kościoła, budowli plebańskich, szpitala i t. p. cele zapisanych.

powtóre, w Okręgu z wpływów i wydatków funduszu pokładnego przez kontrollorów na ten cel ustanowionych administrowanego.

potrzecie, z wpływów i wydatków fundusz Szpitalnych przez Plebanów lub świeckich prowizorów administrowanych.

c) przestrzegać, aby beneficyat uskuteczni wszelkie mniejsze reparacyje budowli plebańskich, do których ponoszenia jest obowiązny, a które niniejszem urządzeniem są bliżej oznaczone, iżby zaniedbanie tego rodzaju reparacyj parafijan na większe koszta przy reparacyjach główniejszych nie naraziło. Tym końcem Dozór kościelny mocen jest beneficyjatowi wskazywać corocznie pomniejsze reparacyje do uskutecznienia.

d) czuwać, aby małego wydatku wymagające reparacyje w gmachu kościelnym były bezzwłocznie przez beneficyjata uskuteczniane, a to według §. 20 niniejszego postanowienia.

e) donosić Wydziałowi Spraw Wewnętrznych Policyi o potrzebie większych reparacyj gmachów i budynków parafijalnych, ciężarem właściwych funduszów lub parafijan będących, a następnie z delegowanym na skutek te

rodzaju doniesienia Budowniczym porozumiewać się i projektować powyższe reparacyje, mając na względzie oszczędność, trwałość, wygodę i ile możności upięknienie. Za złożeniem sobie przez Budowniczego planu i wykazu kosztów, Dozór kościelny przeszle takowe Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi z opiniją stosowną i przy oznajmieniu, czyli korzystniej jest fabrykę w przedsiębiorstwo drogą licytacyi publicznéj wypuścić, czyli też przez osobę do tego proponowaną wykonać z zastrzeżeniem złożenia przez Nią rachunków. Przesłany plan i anszlag dopiéro po zatwierdzeniu przez Senat Rządzący w wykonanie oddany być może. Do licytacyj, które Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi ogłasza, Dozór kościelny delegować może jednego z swych członków.

Czuwać wspól... z Budowniczym, aby fabryka bądź przez ...treprysze, bądź z obowiązkiem zdania rachunków prowadzona, dokładnie i według zatwierdzonego przez Senat planu i wykazu kosztów wykonana była.

opinować, jakie awanse anterprenerowi lub osobie, któréj prow...dzenie fabryki jest powierzone, dawane być mają i zaświadczać wspólnie z Budowniczym ukończenie roboty, po poprzedniém odbyciu superrewizyi przez Budowniczego i delegowanych z strony dozoru członków.

165

h) donosić Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi o antreprenerze fabryki niedopełniającym w czémkolwiek warunków protokółem licytacyi a następnie kontraktem oznaczonych.

i) attentować Kommissyi z strony Rządu wyznaczonéj i udzielać jéj stósownych objaśnień, przy spisywaniu inwentarzy temporalijów tak w czasie intromissyi nowego beneficyjata lub Administratora, jak odbierania temporalijów w wypadkach osadzania nowym beneficyjatem zostającego w administracyi beneficium, rezygnacyi onegoż lub zaszłéj śmierci beneficyjata, daléj przy odłączeniu majątku prywatnego beneficyjata od własności funduszowéj i obrachowywaniu szkód przez beneficyjata funduszowi zrządzonych, a na massie zmarłego poszukiwać się mających. Dla tego Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi wyznaczając z ramienia swego Kommissarza do attentowania przy spisaniu i sprawdzeniu inwentarza *fundi instructi* jednocześnie dozór kościelny zawiadamiać będzie, aby z swéj strony téj czynności attentował. Każdy z członków dozoru ma prawo wchodzić do Aktu spisania rzeczonego inwentarza.

k) czuwać nad tém, aby Pleban w zarządzie gospodarskim, co do gruntów plebańskich nie zaniedbywał się, robocizny i powinności inwentaryczne samowolnie na inny rodzaj wynagrodzenia nie zmieniał, gruntów włościan-

skich do gruntów dworskich plebańskich nie przyłączał i nie zmieniał, zgoła aby taki stan zachował jaki odebrał, i jaki w wykazie intrat plebańskich jest zamieszczony i opisany.

§. 9.

Lustracyje w §fie poprzedzającym pod Lit. *a.* wymienione, równie jak i sprawdzanie rachunków, które zawsze do roku etatowego zwyczajnego stósowanemi być winny, odbywać się mają w ciągu trzech pierwszych miesięcy każdego roku, tak aby w początkach miesiąca Kwietnia rapport stósowny Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi był złożony; co się zaś dotycze reparacyj, które kosztem właściwych funduszów lub parafijan czynione być powinny, rapporta mają być wcześniej, a mianowicie z końcem jesieni Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi składane, w celu przygotowania przez Oddział Budownictwa przez zimę potrzebnych planów i anszlagów i rozpoczęcia fabryki z nadchodzącą wiosną.

§. 10.

Rapporta w skutek corocznie odbywać się mającej lustracyi przez Dozór kościelny zdawać się mające, następujące wyjaśnienia obejmować powinny:

a) w jakim stanie znajdują się budowle i cmentarze i czyli i jakiej potrzebują reparacyi, rozszerzenia lub też przeniesienia?

b) czyli mobilija inwentarzem objęte znajdują się w całości?

c) jaki jest stan gospodarstwa ekonomicznego w plebanii, a mianowicie czyli takowy pogorsza się lub polepsza?

d) czyli pleban wszystkie mniejsze do niego należące reparacyje w budynkach plebańskich kosztem swoim uskutecznia?

e) czyli rachunki z kategoryi pod *b.* §. 8 wymienione są sprawdzone, jaki był w ogólności przychód, jaki pozostał remanent, i czyli tenże rzeczywiście w Kassie instytutowéj znalezionym i obliczonym został?

§. 11.

Wszelkie rachunki z dowodami przez Dozór sprawdzone, odeszle tenże Dozór Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi, który następnie takowe potwierdzi, a w razie uznanéj potrzeby poprzednio pod rewizyją Bióra Rachuby podda.

§. 12.

Końcem ułatwienia Dozorom kościelnym słuchania rachunków, Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi przeszle niezwłocznie Dozorom kościelnym ułożone wykazy funduszów na reparacyje gmachów Instytutowych lub wewnętrzne onychże potrzeby zapisanych, tudzież funduszów, które Szpitale parafijalne posiadają. Niemniéj zawiadomi je o remanentach w Kassie Główněj

funduszu pokładnego. O każdych zmianach lub przybytkach dwóch piérwszych funduszów właściwy Dozór zawiadomionym być powinien.

§. 13.

Co do poboru pokładnego w Okręgu, fundusz ten pozostawia się przy téj saméj kontrolli, jaką wskazuje Urządzenie z dnia 8 Kwietnia 1817 r. Nro 1001 w Nrze 14 i 15 Dziennika Rządowego zamieszczone, z tą jedynie odmianą, iż rachunki z pokładnego po wszystkich bez wyłączenia parafijach, corocznie przez Kontrollorów Dozorowi kościelnemu przy lustracyjach do sprawdzenia podawane, następnie za pośrednictwem Kommissarzy Dystryktowych Senatowi Rządzącemu do zatwierdzenia przedstawianemi być mają; Remanent wniesiony do Kassy Głównéj po zatwierdzeniu rachunku zachowanym zostanie nietykalnie aż do użycia go na rzecz téj parafii, któréj własność stanowi. W parafijach, w których cmentarze już murem obwiedzione i stosownemi kapliczkami opatrzone zostały, fundusz pokładnego z wpływami na reparacyją kościołów i budowli plebańskich stanowic będą jedno źródło na pokrycie wydatków stosownie do §fu 3 Prawa Sejmowego z dnia 13 Września 1833 roku. Na niecierpiace zwłoki reparacyje cmentarza, Dozór kościelny w ciągu roku z funduszów pokładnego właściwéj parafii, bez odnoszenia się do Wydziału S. Wewnętrznych i Policyi, mocen będzie assy-

gnować wydatki nieprzenoszące razem Złp. 20 z zastrzeżeniem usprawiedliwienia takowych przy złożeniu rachunku.

Co do poboru pokładnego w Mieście Krakowie, takowym według Rozporządzenia Senatu z d. 21 Czerwca 1833 r. Nro 3609 D. G. S. trudnić się będzie i nadal Dyrekcyja Policyi.

§. 14.

Dozór kościelny sprawdzając rachunki z pokładnego, porówna takowe z Aktami Stanu Cywilnego zejścia i przekona się, czyli reparacyje zwłoki niecierpiące w rachunkach umieszczone, istotnie wykonanemi zostały.

§. 15.

Przy sprawdzeniu rachunków z funduszów szpitalnych po parafijach Okręgowych przekona się Dozór kościelny z badania ubogich w szpitalach zostających, czyli tychże rzeczywiście fundusz ten doszedł, jaki w rachunkach na wydatek położonym został, i czyli własność szpitalna naruszoną nie jest.

Za zasadę w ocenieniu rachunków tego rodzaju posłużą coroczne etaty szpitalne, których składanie Dozór kościelny mocen będzie zarządzać. Co do Szpitali w Miastach Okręgowych, etaty corocznie powinny być pośrednio przez Dozory kościelne Wydziałowi S. W. i Policyi do potwierdzenia składanemi.

§. 16.

Wpływy od funduszów na utrzymanie budowli parafijalnych będą administrowane i używane w sposób postanowieniem Senatu z dnia 15 Stycznia 1840 r. Nro 230 D. G. S. wskazany.

Wszelki wydatek z funduszów tych w Kassie Głównéj złożonych jedynie za upoważnieniem Senatu Rządzącego następować może.

§. 17.

Dozór kościelny uchybiający obowiązkom Ustawą Sejmową z dnia 13 Września 1833 r. i niniejszém jéj rozwinięciem nań włożonym, a mianowicie przez niedoniesienie wcześnie o potrzebie reparacyi do Wydziału S. W. i Policyi, a przez to stający się przyczyną zwiększenia kosztów, ściąga na siebie odpowiedzialność, i przez to winnym będzie ponieść to zwiększenie kosztów podług ocenienia Oddziału Budownictwa.

§. 18.

Gdy §§. 4 i 5 Prawa Sejmowego z r. 1833 wkładają na beneficyjatów obowiązek uzupełnienia swym kosztem pomniejszych reparacyj, bez oznaczenia rodzaju takowych, i gdy jest sprawiedliwą rzeczą, aby beneficyjaci dożywotni używając przychodów ze swego beneficium, obowiązani byli do tych samych napraw, jakie prawo Cywilne w Art. 605 i 606 na używających przychodów wkłada; przeto dla uniknienia wątpli-

wości stanowi się, iż beneficyjaci obowiązani są tylko do takich napraw w domach mieszkalnych swoich i sług kościelnych, tudzież Wikaryuszów, jeżeli ci ostatni własnych funduszów nie posiadają, jakich przyzwoite utrzymanie rzeczy wymaga. Wielkie naprawy winny być z właściwego funduszu, a w braku tego przez parafijan ponoszone, o tyle jednak, o ile nie było do nich przyczyną zaniedbanie napraw utrzymania rzeczy, od chwili konferowania beneficium, w którym to przypadku koszt napraw rzeczonych obowiązany jest podjąć sam beneficyjat.

Wielkiemi naprawami są: mur główniejszy, sklepienie, zaprowadzenie nowych belek, danie wiązania dachu z całkowitém pokryciem, postawienie grobli, murów podpierających i całkowite ogrodzenie kościoła, gdzie tego potrzeba. Wszelkie inne naprawy są naprawami utrzymania rzeczy, a stąd ich koszta przez samych beneficyjatów ponoszone być mają. Stawianie nowych i reparacyje budowli gospodarskich należą do plebanów, chybaby znajdowały się fundusze na ten cel zapisane.

§. 19.

Wszelkie reparacyje samego kościoła i budowli na obrządek religijny przeznaczonych a z nim połączonych zaspokajane być mają z właściwych funduszów, a w razie braku tych, ze składek parafijan. Jednakże reparacyje szyb w oknach i małe poprawki w pokryciu dachu gą-

ianego, mogące się uskutecznić przez robotnika w dniu jednym, do Plebana należą.

§. 20.

Ostrzega się wszystkich beneficyjatów, że gdyby przez zaniedbanie małych reparacyj dali zniszczyć budynkom tak mieszkalnym jak i gospodarskim, ani też troskliwymi okazywali się w donoszeniu o potrzebnych reparacyjach gmachów kościelnych, natedy stósownie do §. 1 Ustawy z dnia 13 Września 1833 r. obowiązani do poniesienia połowy kosztów reparacyj, do zastąpienia téjże połowy znaglonymi zostaną.

§. 21.

Gdzie dochód z właściwych funduszów na stawianie lub reparacyją budowli parafijalnych za potrzebne uznanych nie wystarcza, rozkład kosztów wyanszlagowanéj summy z potrąceniem funduszu do dyspozycyi będącego przez Bióro Rachuby uskutecznionym, a następnie Senatowi Rządzącemu do zatwierdzenia przedstawionym zostanie. Każdy czujący się być uciążonym rozkładem kosztów, winien uczynić przeciwko takowemu remonstracyją do Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi, a to w terminie dni 14 od doręczenia sobie wezwania o złożenie przypadającéj nań składki rachując.

§. 22.

Repartycyja kosztów czynioną będzie według zasad §. 8 Ustawy z dnia 13 Września 1833 roku

wskazanych. Gdy zaś według téjże Ustawy, Plebani, kollatorowie i parafijanie do ponoszenia kosztów przykładać się mają, a Ustawa z dnia 30 Stycznia 1838 r. uchylając obowiązek Plebanów w rzeczonym §. pod literą *a.* wyrażony, pociągnęła ich do opłaty rocznéj tytułem składki na pomnożenie stałego funduszu ku ulepszeniu stanu gmachów kościelnych i budowli parafijalnych; przeto w rozwinięciu Art. 5 ostatniéj Ustawy stanowi się: iż dopóki odpowiednie fundusze stałe zebrane nie będą, dopóty w zastępstwie części kosztów na Plebanów z prawa z r. 1833 przypadającego, fundusz z opłat do Kassy Głównéj na cel powyższy wnoszonych w połowie uzbieranéj summy jeszcze nie elokowanéj, (która jednakże ¼ całego kosztu pieniężnego przenosić nie może), przyczyniać się będzie.

§. 23.

Wykonanie §. 8 Ustawy z roku 1833 pod względem dostarczenia pomocy pieszéj i ciągłéj do fabryk kościelnych, należy w repartycyjach zwracać uwagę na to, iż pomoc ciągła należy się z tych tylko wsi, w których są zaprzęgi i że w braku tych jedynie pomoc piesza żądaną być może, Dozór kościelny przy przesłaniu anszlagów budowy lub restauracyi, załączać będzie Wykazy ludności wsiów do repartycyi należących z wyszczególnieniem co do ilości posiadanych zaprzęgów; a które Kommissarze Dystryk-

nowi Budowniczemu anszlag robiącemu dostarczać są obowiązani, dla dołączenia do anszlagu przez niego Dozorowi składanego.

§. 24.

Gromadom obowiązanym do dostarczenia pomocy ciągłéj i pieszéj wolno jest gotowe pieniądze antreprenerowi budowy złożyć, i tym końcem w repartycyjach obok liczby dni będzie zamieszczona odpowiednia ilość pieniężna, wyrachowana na podstawie téj, jaka do redukcyi szarwarków jest przepisana.

§. 25.

Lubo kościoły parafijalne, przy których Zgromadzenia Zakonne *curam animarum* sprawują, a które Dozorom kościelnym według §. 10 Ustawy z d. 13 Września 1833 r. nie ulegają, jak niemniéj Kościoły i Klasztory do parafii nienależące pod nadzorem osób duchownych zostają i potrzebne w nich reparacyje z właściwych funduszów następują; gdy jednak ocenienie, czyli budowla jest i jak dalece uszkodzona, wymaga często znajomości technicznych, a zaniedbanie przedsięwzięcia wcześniejszych zaradczych środków znaczne szkody za sobą pociągnąć może, przeto obowiązkiem Wydziału S. Wewnętrznych będzie przez Delegowanych z Oddziału Budownictwa Członków w pewnych czasach za poprzedniém zawiadomieniem właściwego Przełożo-

nego duchownego, czynić rewizyje budowli kościelnych i klasztornych, delegowana Kommissyja w razie dostrzeżonéj potrzeby reparacyi, zda swój rapport Wydziałowi, który to, co wypadnie, postanowi.

Tego rodzaju Kommissyje mocen będzie Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi zarządzać nawet względem kościołów i budowli parafijalnych, ile razy uzna tego potrzebę.

§. 26.

Wykonanie niniejszego Rozporządzenia, które jako obowiązujące od dnia 1 Lipca r. b. uważane i w Dzienniku Praw zamieszczone mieć chcemy, do kogo to z natury rzeczy należy, zalecamy.

Działo się w Krakowie na posiedzeniu Naszém dnia pierwszego Marca Tysiąc ośmset czterdziestego trzeciego roku.

Za Prezesa Senatu
A. WĘŻYK.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
Maiewski.
Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

Nro 3453 D. G. S.

MY

PREZES I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Chcąc tutejszym wyrobom złotym i srebrnym większy odbyt zapewnić przez zabezpieczenie rzetelności próby, wartość ich wewnętrzną stanowiącej, na przedstawienie Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy, co następuje:

Artykuł 1.

Od dnia 1 Listopada r. b. poczynając, zakazuje się wyrabiać złota lub srébra na próbę dowolną.

Artykuł 2.

Wyrobki złote mogą być uskutecznione w czworakim gatunku próby:

na karatów 8,
na karatów 14,
na karatów 18,
na karatów 20 czystego złota (feingold) względnie 24ch części.

Przez próbę karatową rozumie się ilość czystego złota (feingold) w wyrobie jakimkolwiek znajdującego się. I tak złoto 8 karatowe, czyli 8éj próby zawiera w sobie $\frac{1}{3}$ część czystego złota, to jest: w 24ch częściach ma 8 części złota, a 16 części miedzi lub srébra, złoto 18 karatowe zawiéra w sobie $\frac{3}{4}$ czystego złota, czyli w 24 częściach 18, części złota i t. d.

Artykuł 3.

Srébro tylko w dwojakiéj probie wyrabianém być może, to jest: srébro próby 13tej i 12téj. — W srébrze zatém 13téj

proby, powinno być 13ście części czystego srebra (feinsilber) a 3 części miedzi; w srebrze zaś próby 12téj, 12ście części czystego srebra, a 4 części miedzi.

Artykuł 4.

Wszystkie sztuczki i kawałki, do jakiego bądź wyrobu z złota lub srebra odnoszące się, trzymać winny ściśle jednakową próbę.

Artykuł 5.

W przypadku niezgodności lub braku proby, ekskuza czyli tak zwane remedium miejsca nie ma.

Artykuł 6.

Wszelkie nowe wyroby złote, jeden dukat holenderski i więcej ważące, tudzież wyroby srebrne białe lub wyzłacane, mają być Urzędowym stęplem oznaczonemi, tak

jednakże, iżby przez to nie uległy szkodzie lub zepsuciu.

Artykuł 7.

Od wybicia stępla wyłączają się:

a) Chirurgiczne i matematyczne instrumenta roboty misternéj, na których wybicie stępla, mogłoby sprawić uszkodzenie.

b) Medale bite, tudzież wszystkie wyroby złote, mniéj jak dukat hollenderski ważące.

c) Osada klejnotów wszelkich.

Artykuł 8.

Wszelkie wyroby srébrne, artykułem poprzedzającym nie wyłączone, jakiéjbądź nazwy i kształtu, a nawet wyrobki ciągnione, filgranowe lub drutowe zwane, oznaczonemi będą po uznaniu próby:

1. Stęplem z cyfrą Majstra i Nrem próby 12 lub 13tej.
2. Stęplem probierczym urzędowym z herbem Miasta.

Próba zaś na wszystkich wyrobkach złotych oznaczoną będzie cyfrą Majstra i stęplem próbierczym obejmującym liczbę karatów.

Artykuł 9.

Stępel Majstra składać się będzie z pierwszych liter Imienia i Nazwiska jego, w formie stósownéj, a gdyby więcéj majstrów na jednakie litery nazywało się, tedy litery początkowe winny być odmiennéj formy, i gdzie można całe nazwisko wymienione.

Artykuł 10.

Wyroby stęplowaniu podlegające, Urzędowi próbierczemu winny będą być do wybicia próby przedstawianemi.

Artykuł 11.

Urząd probierczy ustanowionym będzie przez Senat i w stósowne instrukcye zaopatrzonym.

Artykuł 12.

Na pokrycie kosztów Urzędu Probierczego, pobieraną będzie za sprawdzenie próby i wybijanie stępla bez różnicy gatunku i wartości złota i srébra od ciężaru każdego dukata złota po groszy 10; od każdego zaś łuta srébra wyrobu takiego, gdzie cały przedmiot nie przenosi grzywny, po groszy 3 od łuta, co i o wszystkich wyrobkach tuzinowych rozumieć się ma. Gdzie zaś przedmiot przenosi grzywnę i aż do wagi 4ch grzywien po groszy 2 od łuta, od przedmiotów nakoniec więcéj ważących, po groszu jednym od łuta.

Artykuł 13.

Zwrot opłaconéj taxy pod żadnym względem żądanym być nie może.

Artykuł 14.

Gdyby przedstawiony od Majstra jakowy wyrobek z złota lub srebra do wybicia stępla próbierczego, przepisanéj próby nie trzymał, w takim razie wyrobek skutym, to jest: co do formy zniszczonym i Majstrowi do uzupełnienia próby zwróconym zostanie. Wolno jednak jest Majstrowi żądać superrewizyi, aż do orzeczenia któréj, przedmiot co do próby wątpliwości uległy, przez Majstra i Urząd próbierczy opieczętowany, w tymże Urzędzie pozostać powinien. Jeżeli się próba nierzetelną okaże, żądający Kommissyi superrewizyjnéj koszta jéj poniesie.

Artykuł 15.

Wyroby z srebra przedstawiane być mają do stęplowania, zaraz po ukończe-

niu ich od pilnika i przed wygotowaniem. Gdyby zaś srébro właściwéj próby nie miało, nie tylko Majster za próbowanie po 10 groszy od łuta zapłaci, lecz nadto, wyrobek takowy skutym i wedle przepisu artykułem poprzedzającym do uzupełnienia próby zwróconym zostanie.

Artykuł 16.

Ktoby sprzedawał srébro wyrobione nieostęplowane, zapłaci za karę summę równą połowie wartości srébra na sprzedaż wystawionego, chociażby sprzedaż ta nie nastąpiła. Gdyby zaś srébro bez stępla na sprzedaż wystawione, właściwéj próby nie miało, natenczas oprócz zapłacenia wspomnionéj kary, wyrobek skutym i właściciel onegoż za próbę po groszy 10 od łuta zapłacić ma.

Artykuł 17.

Fałszowanie stępla, w Urzędzie tylko próbierczym wybijać się mającego, po-

ciągnie za sobą kary Kodexem karnym ustanowione na sprawców tego występku, ich wspólników i pomocników.

Artykuł 18.

Wyroby srebra i złota w zapasie będące, tutaj wyrobione i na sprzedaż wystawione, mają być w przeciągu dwóch miesięcy stęplem krajowym opatrzone. Po upłynieniu tego czasu, rygor artyk. 16 do wszelkich przedmiotów nieostęplowanych rozciągać się będzie. Złoto i srebro z zagranicy sprowadzone i zagranicznym stęplem opatrzone, wolne jest od powtórnego stęplowania.

Artykuł 19.

Ażeby zapobiedz wszelkim podejściom i oszukaństwu, każdemu prywatnemu właścicielowi naczyń srebrnych lub

złotych, stępel probierczy na jego żądanie za opłatą taxy wybitym będzie, jeżeli próbę według ustanowionéj stopy trzyma.

Artykuł 20.

Stanowienie we wszystkich przypadkach ulegających rozpoznaniu Władzy Administracyjnéj, należéć będzie w piérwszéj Instancyi do Wydziału Spraw Wewn. i Policyi, z wolném odwołaniem się do Senatu; — odnoszące się zaś do Jurysdykcyi sądowéj, drogą prawem przepisaną załatwiane będą.

Artykuł 21.

Wykonanie i dopilnowanie niniejszego postanowienia, które jako obowiązujące od d. 1 Listopada r. b. uważane mieć chcemy, Wydziałowi Spraw Wew. i Policyi, Dyrekcyi Policyi W. M. Krakowa, tudzież Kommissarzom Policyi Cyrkułowym i Dy-

stryktowym, w czém do kogo należy, polecamy.

Działo się na Posiedzeniu naszém w Krakowie dnia siódmego Lipca Tysiąc Ośmset Czterdziestego Trzeciego roku.

Prezes Senatu
SCHINDLER.

(M. P.) Sekretarz Jlny Senatu
MAIEWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.